

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az ő moráljuk.

Budapest, augusztus 1.

(v.) Más a csőcselék morálja és más a mágnaserkölc. A csőcselék számára van a büntetőtörvény meg a biblia, mind a kettő a maga temérdek rendelkezéssel és filalmával, az erkölcsi és jogi szabályoknak ama sűrű hálózatával, amelynek bogaiba még a legkülönb ember is minduntalan belebotolhat. Mi, közönséges halandók, gyűjtőnéven a canaille, minden léptünkön gondosan tartozunk a dogmákra és törvényekre ügyelni, nehogy elveszítsük vagy földi szabadságunkat, vagy mennyei üdvösségünket. Mennyivel különböz a dolguk, a világ uraié, akiknek politikai, társadalmi és erkölcsi különletük van, amit elszigetelve élnek a miénktől, aminek dogmája és törvénye a dolyfős osztályozás, mely a kaszinóban birja a canaille fölé utólérhetetlen magasságba helyezett rezidenciáját. Az ő büntetőtörvényük egyetlen paragrafusból áll csupán, mely így szól: „Megengedett dolog mindaz, ami nekünk tetszik s nekünk hasznos; tilos pedig mindaz, amit amazok tesznek, vesznek, gondolnak, irnak, beszélnek, pingálnak, faragnak.“ A vallásuk is éppen ilyen egyszerű. Egyetlen dogmája ez: „Az üdvözül a legbiztosabban, akiben legerősebb a megvéte a canaille iránt.“

Ha közülük valaki nappal henyel és dőzsol, éjjel pedig a kártyaasztalnál vagy elherdálja a saját öröklött vagyonát, vagy elnyeri a másokét, ezt comme il faut embernek tartják, annál kifogástalanabbnak, mennél kevesebbet vesz el a magáéban s mennél többet nyer el a máséból. Jaj neki, ha mindenét elpredálja s hogy éhen ne pusztuljon, valamely polgári foglalkozást vállal, természet: ügy-örökösödik, kereskedővé lesz, vagy talán épenséggel beáll szerény javadalmazásu hivatalnoknak, avagy újságírónak. Az ilyet ők bukkott egzisztenciának, züllő alaknak mondják, ki is tisztíják menten közösségükből s lerugják laktkopánjuk talpával a porba a canaille közé. Öröklött vagyonban duskálni uri dolog. Uri dolog az is, ha a turf és kártyaasztal véletlenének kegyéből *találják* a mindennapi kenyeret. De a mindennapi kenyeret tisztas munkával *keresni* meg, piha, az uri morál megbotránkozik az ilyen sülyedésen. Aki közülök huszonnégy órán belül nem fizeti ki kártyaadósságát, az köteles magát föbelőni, feltéve, hogy ural játszott, az urak tanyáján: a kaszinóban. Ha parvenük közé sodródott egyebütt s azoknak marad adósa, üsse kő a csőcselékét, hogy akkor is öngyilkossá kelljen válnia, arra nincsen jogszabály. De ha valamelyikük a politikai élet terén olyan bünbe esik, melylyel meggyalázza egész nemzetét, a világ szeme előtt pellengérré viszi hazája törvényhozásának becsületét, ha büntetéstől kiszámíthatatlan erkölcsi kár s nagy nemzeti veszedelem háramlik államra és társadalomra: akkor el akarják hitetni róla, hogy tettének rugói hazafiasak voltak s csak eszközeinek megválasztásában tévedett, s akkor még marad neki — becsületszava, amelyet odanyomhat pecsétlél ürügyeire, melyekkel a történt károk reparációját, az elkövetett bűntettek megtorlását akarja meghívítani, a canailletól pedig megkövetelik rangtársai, hogy hajoljon meg hódolattal e gavallér becsületszava előtt. A kártyaadósságot holnapután fizetni meg, nem szabad; aki nem fizet mindjárt holnap, arra

nézve holnapután már a temetés kötelező. De szélhámos ágenseket vesztegető bandává szervezni, velük grófi palotában titkosan tanácskozni, nekik a nemzeti lelkiismeret tisztességét vásári portéka gyanánt kiszolgáltatni, egy parlament jó hírnevének bünpénzzel való bemocskolására őket felfogadni, kitanítani, utasításokkal ellátni, — mindezt megtenni a kaszinóbeli uraknak büntetlenül lehet, büntetlenül szabad. Nem kéri tőlük számon se holnap, se holnapután, amit cselekedtek. Nem ütköznek meg azon, hogy a polgári társadalom sőpredékével érintkeztek, hogy a fegyházak előszobáiból szemelték ki munkatársait, — megtehették ezt is bátran, hisz ami a kaszinón kívül áll, aki nem tartozik a privilegizáltak közé, az mind csőcselék, amelynek nyüzsgő tömegében egyik kutya, a másik eb.

Ha egy ország egész közéletének megvesztegetés útján való megfertőzésében polgár embert találtak volna bűnösnek s ha polgár emberről sül ki, hogy a Dienes-bandával összeszúrta a levét, ugyanazok az urak vértörvényeket ültek volna felette. A képviselőház terebiztosaival arcuköpették és saját komornyikjaikkal megrugatták volna. Visszhangoznak az ország felháborodásuk viharától. Erkölcsi halálát követelték volna mindenkinek, aki csak a közelében is járt e bűdös mocsárnak. Oh, milyen deklamációkat hallottunk volna akkor a kaszinóból a nemzet erkölcsi rothadásáról, a morális vérfertőzés bacillusairól s arról, hogy aki e mocsokhoz hozzányult, arra uri embernek még csak tekintenie se szabad. Szörnyű finnyások lettek volna akkor az urak a nemzet becsületére, a parlament tisztességére, a közélet jó hírnevére. De tegnap kézzszoritással bucsuzott gróf Szápáry Lászlótól, miután a nemzeti becsület reparációjára törekvő minden kérdésre a választ megtagadta.

Mert tudt meg, én magyar népem, hogy aki a bünpénzt a megvásárlandó törvényhozóhoz *elviszi*, az gazember. De aki a bünpénzt az ügnyök mocsok kezébe olvassa s emezzel kiszemeli a megvásárlandó képviselőket, akitől az egész ocsmányosság ered: az első idea, a szervezés energiája, a végrehajtás munkája s a pénz: az gentleman, akinek becsületszavát a polgári társadalom teljes bizonyítékul tartozik elfogadni. Az ügnyökök bandája még enyhítő körülményekre se számíthat. De a gróf hazafias indokból cselekedett, egyszerű tévedésbe esett, jóvá is tette hibáját, mert lemondott a fumei kormányzóságról. Ha megkerülne majd Dienes és azzal védekezne, hogy ő is közveszélyesnek látta az obstrukciót, mint Szápáry, ő is a hazát akarta megmenteni, mint Szápáry, ő is ugy vélekedett, hogy rendkívüli időkben rendkívüli eszközök igénybevétele is megengedhető, ha a haza érdeke így kívánja, ahogy Szápáry gondolkodott a vállalkozás felől, vajjon mit szólnának a dologhoz a kaszinó urai? S ha Dienes még hozzáténné azt is, hogy az erkölcsi felháborodást nem érti, mert hiszen még a titok leleplezése után is jártak nála fiatal mágnások gróf Szápáry László üzeneteivel, érintkeztek vele egy nyilatkozat ügyében, amelyben tagadja grófi szövetségének bűnösségét és Pap Zoltánt, a tett nemes felderítőjét akarja erkölcsileg megbélyegezni; ha arra hivatkoznék Dienes, hogy e megfoghatatlan vakmerőségű nyilatkozat kéziratát grófi

kezek vitték és hozták, s ha aztán azt kérdéznék, hogy mi jogon finnyáskodnak most az urak, mi jogon törnek pálcát fölötte, éppen csak fölötte s miért háborodnak fel rajta most, a szökése után, holott szökése előtt még nem állottak vele érintkezni: vajjon mi volna e kérdésekre a privilegizált becsület tulajdonosainak a felelete?

A szenzációk torlódnak.

— Hírek a helyzetről. —

Budapest, augusztus 1.

A parlamenti vizsgálóbizottság mai ülése világhosszú hozott. A vallomások rendjén kitént, hogy a vesztegetések területe az obstrukcióra s a sajtorra is kiterjedt. Kitént, hogy a vesztegetésekről formális jelentések mentek, föl egészen a miniszterelnökiig. Kitént, hogy Dienes Márton, a koronatanu, kaszinói segítséggel és hatósági elnézéssel oldott kereket. És kitént, hogy az egymásra torló szenzációk hatása alatt a miniszterelnök védőtáborra már a bizottsági teremben is erősen megfogyatkozott.

Ez a világhosszú a bizottságból tör elő. De időközben más szenzáció is lecsapott. Tomasics Miklós horvát miniszter *beadta lemondását*. Ő volt a miniszterelnök legsajátabb minisztere és intímusa. Magával hozta s most ez készíti neki az utat. Jó éjszakát Tomasics ur — tessék megvárni kedves gazdáját, már neki is beakonyodott. Már harangoznak is. Hétfőre talán temetünk...

A parlamenti vizsgálat.

A parlamenti vizsgáló-bizottság ma délelőtt is, délután is munkában volt.

Délelőtt kevesebb volt a szenzáció. A bizottság hivallgatta Fáy István, Olay Lajos és báró Kaas Ivar országgyűlési képviselőket, akik első sorban arra nézve szolgáltak felvilágosítással, hogy a szenzáció kipattanása előtt Pap Zoltán, hol, mikor és milyen körülmények között avatta be őket a vesztegetési kísérlet részleteibe. Ezek a felvilágosítások sok újat nem mondhattak, de izgalmasabb incidens támadt Olay Lajos előadása rendjén, mikor különböző információkból kialakult szubjektív meggyőződését hangsúlyozta, hogy a vesztegetésekről a miniszterelnök is tudott. Az őreg kuruc előadása erős hullámokat vert s a bizottság tagjai mindenképpen szerették volna kivenni belőle, mire alapítja szubjektív meggyőződését. De Olay nem hagyta magát tartózkodásból kizsoritani. A délutáni és esti események azonban vajmi hamar igazolták az ő — szubjektív meggyőződését.

Mert a délutáni ülésen egyik bomba a másikat kergette. Egész bombaeső volt az. Ákiket szétrobbantott: sokan vannak. Gróf Szápáry László már nincsen egyedül. Mellette hevernek a politikai csatatéren: a miniszterelnök, gróf Bánffy Miklós és a kaszinó klikkje. Estefelé már olyan vizsgálatra fordult a situáció, hogy az ülés legkiterjedtebb hallgatósága: a mágnásvilág egyszerűen eltűnt s alig négy-öt gróf hallgatta a gyilkos vallomásokat.

Mi derült ki ma?

Kiderült először: hogy a miniszterelnök *mindenről tudott, sőt munkájában voltak határozott okmányok a megvesztegetendő kiszemelésében*. Az a Seres László, aki a nemzet iránt való kötelesség s a volt barát iránt való tapintat nehéz dilemmája

előtt igazán csodálatraméltó erkölcsi erővel tudott eligazodni, mikor vallania kellett: Dienes Márton saját előadása alapján mondotta el, hogy a Pap Zoltánnal végzett vesztegetési kísérlet után Singer Artur hol és milyen körülmények között tett jelentést. *Singer Artur a Nemzeti Kaszinóba sietett s mikor gróf Szápáry László a Kaszinó egyik földszinti helyiségében fogadta, abban a szobában volt gróf Khuen-Héderváry Károly is. A miniszterelnök ugyan átment a szomszéd szobába, de az ajtót — nyitva hagyta. Singer akkor még tekintettel és némajelekkel kérdezte, hogy beszélhet-e, de Szápáry németül biztatta: *Reden sie nur!* Singer akkor elmondta, hogy Pap Zoltán már elfogadta a pénzt s elutazik. A kormányzó a hírről átsietett a másik szobába s ugyancsak németül jelentette a miniszterelnöknek, hogy Pap Zoltán már nincs utjában. S akkor a miniszterelnök németül azt felelte: *Dass ist gar nichts! Den Nessi muss ich haben! Ich kann sein Gfriess nicht schauen!**

Kiderült másodszer: hogy a tizezerkoronás bomba parlamenti szétpattanása után gróf Bánffy Miklós készítette elő Dienes Márton megszökését. Az a Deák Jenő, akiről az újságok úgy írtak, mint a vesztegető szövetkezet egyik tagjáról s aki ma bebizonyította, hogy semmi része sem volt a dologban, csak éppen jó barátságban élt Dienesel s minden tervéről tudott: ma este elmondotta, a bizottság előtt, hogy jelen volt Dienes kedvesének lakásán, mikor a leleplezés hírére oda meghozták. Singer Artur rosszul lett a leleplezés hírére, Dienes azonban megőrizte hidegvérét. S akkor gróf Bánffy Miklós volt az, aki tudva a parlament minden pártjának felháborodásáról, tudva arról az egyhangú követelésről, hogy Dienes teljes vallomásra kell szorítani, mégis közreműködött Dienes megszökésében. *Maga hozott neki százezer koronát s maga bírta rá, hogy menjen ki Amerikába.* Két bizalmi emberét adta Dienes mellé: *Hegyí Jenő* fiemei szerkesztőt s egy angolul beszélő magándoktort. Ezeknek adta át a pénzt, azzal az utasítással, hogy *ötvenezer koronát Berlinben s ötvenezer koronát New-Yorkban adjanak át neki.*

Kiderült harmadszor: hogy Dienes majdnem hatósági asszisztenciával szökhetett. Polónyi Géza ma a bizottság előtt konstatálta, hogy bár ő idején figyelmeztette az igazságügyminisztert, hol található Dienes Márton s bár a miniszter saját állítása szerint nyomban intézkedett a letartóztatás iránt, a rendőrség csak ma adta ki a köröző levelet Dienes ellen s Berlinmel tgnap nem beszélt telefonon.

A rendőrség állítólag nem tudott Berlinnel beszélni, holott ugyanakkor Deák Jenő megbízásából a telefonos kiasszony megkérdezte Berlint, hogy nem akar-e onnan egy magyar ember Budapesttel beszélni és szabad vonalat találni, a berlini választ is jól érthette. Csak a rendőrség nem tudott Berlinrel beszélni.

Kiderült negyedszer: hogy vesztegetési kísérletek más képviselőkkel és más újságokkal szemben is történtek. Múltan a bizottságnak a közönséghez intézett felhívása egyenesen *beszűlettkérdésévé* teszi, hogy aki a vesztegetésekről valamit tud, tegyen róla jelentést: a bizottság elé járult *Vészi József* és elmondotta, hogy egy *Hartstein* Lajos nevű volt munkási lakos *Hagara* Viktor főispán és gróf *Teleki* Gyula, a miniszterelnök sógora kivánságára hivatkozván, olyan ajánlattal kereste őt fel, mely a *Budapesti Napló* ellenzéki hangjának mérséklése ellenében nagy anyagi kompenzációt helyeztet kiltatásba. Esztétikai érzéke nem engedte, hogy egy galád vesztegetési kísérlet visszautasításából tőket kovácsoljon, vagy azzal pláne dicselkedni látszassék, de a bizottsági felhívás erkölcsi pressziója alatt kénytelen az esetet bejelenteni. Már most az történt ugyan, hogy gróf Teleki Gyula a bizottság előtt tagadta, mintha Hartsteint ismerne s vele valaha beszélt volna, de mi Hartstein előadása alapján fenn tartjuk, hogy *Hagara*val erről az ügyről ismételt konferál.

Kiderült tehát, hogy a vesztegetések területe elég szélesre volt kimerve; hogy a hadjáratról tudott a volt fiuemi kormányzón kívül a miniszterelnök sógora is; hogy a koronatanu megszökését gróf Bánffy Miklós készítette elő; hogy a szökötés szinte hatósági asszisztenciával történt; s hogy maga a miniszterelnök jól tudott a vesztegetés tervéről, sőt irányításában közre is munkált. Egyetlen nap eredményeként ez éppen elég...

A parlamenti bizottság mai üléséről tudósításaink itt következnek:

Délelőtt.

Rohozyl Gyula elnök nyitotta meg az ülést. Jelentette hogy kérdést tett **Plósz** miniszternél, igaz-e, hogy Dienes Berlinben elfogták. A miniszter azt válaszolta, hogy a berlini rendőrséget megkereste Dienes letartóztatása végett, de a letartóztatás megtörténtéről értesítést nem kapott.

Polónyi Géza további fölvilágosítást kíván arról a gyanus körülményről, hogy Dienes megszökhetett.

TÁRCA

Elment.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: **Thury Zoltán.**

Kalla Pál urnak rengeteg sok baja volt a postával. Kalla Pál ur postamester volt tudniillik Fel-Ibrányon, nagy faluban, ahonnan sok katonát soroznak s a honnan természetesen sok levél is indul ilyenformán több rendbeli kaszárnyákba szerző-széljél. De kicsoda hibás levelek. — Ösztán megterarsa az ígérőtjít Andráis — írta a többek között egy leány, a mire természetesen a postamester pár szálkás, határozott vonással kijavította a levelezőlapot az *osetánt* meg a *tarcsát* meg az *ígérőtjít*. Ez hat óra után történt este, amikor át nézte a levelezőlapokat az ortografia szempontjából, mivelhogy azt semmiképpen se tűrhette, hogy a községből ilyes irások kerüljenek ki. — A lelkiismeretes postás át nézi előbb a levelezést — s át is nézte és pedig egy evikker fölött, messze eltartva magától a betűvel telemázott kártyákat. A levelekkel már nehezbe volt a dolga. Azoknak csak a címzését korrigálta meg, meg a hátulját, amire az volt írva példának okáért: *felatta Harangozó Julis.* Kijavította, hogy: *foládia.*

Szóval lelkiismeretesen fogta föl a dolgot s szomoruan gondolt arra, hogy a borítékba zárt levelekben rejtett sok hiba foglaltathatik. Abban a szállítmányban tudniillik, ami nem ellenőrizhető, ha ismeretlen kézből jön. Mert holmi ese-

lédnépséggel meg paraszttal meg effélével főbontatta ott helyben a postán a levelet s átrevizálta, mielőtt utnak indította volna. Ezért vált már szokássá a faluban az, hogy a népek nem nyálazták le előbb a kóperthákat, mint ahogy a postamester ur megnézte, hogy hogy volt benn az írás. Éppen Fel-Ibrányról menjen szót a sok hiba?

— Egyébképpen — mondta — magával a szépírással nem igen törődöm. Eppen csak hogy olvasható legyen, mert mit mond az, aki megkapja a levelet, aztán nem tud eligazodni rajta, forgatja, aztán szidja az apának meg a nagyapának teremtését, mert hát innen ment a levél. Voita képpen az enyém a felelősség. A postásnak kell tudni, hogy mit bocsát ki a kezei közül...

Mig a leveleket sorra vizitálta, még néhány ember ott maradt az intelligenciából. Kártyáztak a másik asztalnál vagy iszogattak egy kicsit. S mig koccintottak s rettenetes füst gomolygott ki a pipákból, hűmögés hallzott a hosszú rácos asztal mögül: — a barom, azt írja, hogy külygöl...

Egyszerre csak odaszóllott egy urhoz a postamester:

— Te Dani, ezt mintha a feleséged írta. Egy levelet mutatott s a Daninak nevezett ur odahajolt s esóválta a fejét, hogy: csakugyan, csakugyan... — Vén ember volt, kikopaszodott fejjel és tökéletesen csupasz, keresztül-kasul barázdált arccal. Olyan, mint valami vén színész vagy pap. A szája fölött azonban egy csomó esunya pörpönsés arra vallott, hogy nem a beterva szedte le az arcáról a szőrt, hanem valami betegség. — A szájjában összesen három fog volt. Egy felül, kettő alatta. Mintha csak arról gondoskodott volna a Gondviselés, hogy legyen va-

holott az ő adatai alapján egész könnyen elfoghatók volna.

Az elnök kijelenti, hogy hajlandó személyesen kérdést tenni ebben a dologban az igazságügy-miniszternél.

Nagy Ferenc figyelmeztet, hogy a bizottság nem rendelheti el Dienes elfogatását, a letartóztatás egy más ügyből kifolyólag történhetik csak és e dologban csak annyiban sürgethető, mert kívánatos, hogy Dienes Budapestre hozassék és itt kihalgatható legyen. Egyébként hozzájárul Polónyi kivánságához.

Miklós Ödön ilyen külön megkeresést nem tart szükségesnek, a bizottság megbízhatik a miniszter eljárásában, még a színet is kerülni kell annak, hogy pressziót akarna rá gyakorolni.

Polónyi Géza magyarosza az eljárását. Ő éppen azért akarja tisztázni teljes világossággal a dolgot, nehogy a közönségben az a hit kelhessen, hogy a kormányt bármilyen mulasztás is terhelje Dienes szökése körül. Ne zárkózzanak el e kérdés teljesítése elől, mert az ülés végén konkrét indítványokkal igazolja, hogy Dienesnek csakugyan segédkezős nyujtatott a kormány részéről ebben az ügyben való szerepléséhez. Azt, hogy Dienes a vesztegetés miatt kellene letartóztatni, ő se mondotta.

Az elnök és gróf **Andrássy** Gyula felszólalásai után a bizottság elhatározta, hogy az elnök a teit intézkedésekről való teljes informálás végett állandó érintkezésben legyen az igazságügyminiszterrel.

Az elnök jelenti, hogy átannulmányozta a keleti vasút ügyében annak idején kiküldött bizottság működését, de ez annyira más természetű volt, hogy precedensül nem tekinthető.

Ezután a bizottság jegyzőkönyvének hitelesítési módjáról volt hosszabb, akadémikus jellegű vita, melyhez az elnökön kívül **Heintz** Hugó, **Nagy** Ferenc, **Miklós** Ödön, **Polónyi** Géza, gróf **Andrássy** Gyula, **Mandel** Pál, **Tóth** János szóltak hozzá.

Az elnök végül határozatképpen kijelenti, hogy a kérdést elválasztja: lesz egy jegyzőkönyv, melybe az indítványokat és határozatokat jegyzik, ennek hitelesítése a bizottság dolga. A másik a tanuallomások hitelesítése. A hitelesítésre beidézett tanuk először el fogják olvasni a vallomásukat a részükre kiadott nyomtatványban. Erre azt a nyilatkozatot tehetik, eltekintenek-e a fölolvastól vagy sem? Ha lesz észrevételük, megtehetik s ehhez képest fog eljárni a bizottság.

Az elnök kérdi ezután, megvan-e a jegyzőkönyv? A jegyző délutánra ígéri. Azután **Idánka** Oszkár, **Kubinyi** Géza és gróf **Andrássy** Gyula javaslatára elhatározták, hogy a melléktremben lévő **Pap** Zoltának és gróf **Szapáry** Lászlónak kiadják tgnapi vallomásaikat, átannulmányozás és észrevételeik megtevéle végett. Ha készen vannak, erről jelentést fognak tenni s akkor a bizottság a tárgyalás megszaki-tásával rátér a vallomás hitelesítésére. Addig pedig folytatják a tanukihallgatást.

lami fix pont az a jkai között a pipaszár csotórja számára. A szemei mintha vizesek lettek volna, állandóan vizesek, bánatosforma ember volt a Dani, most azonban, ahogy a levélbortákra írott betűket nézte, még sokkal bánatosabb, mint rendszeren. A postamester hátravetette magát a székre s úgy figyelt rá messziről a evikker fölött... Az meg csak motyogott, egy kicsit szőgyenkezve, elhuzodva az asztaltól, de azért újra meg újra rátapadva a levélre a tekintetével: — csakugyan, csakugyan... A nőm írása. Bizony.

A levél pedig egy **Varga István** nevezett fiatalembernek szólt. Egy bírónék, akiről az asszonyok együtt sokat psmogtak már a faluban. Nagyon csinos ember, egy kicsit zömök, vastagnyaku, nehézlépűs és csupa erő. Olyanforma ember, aki után kétszer is megfordulnak az olyan asszonyok, amilyen a Dani ur felesége. Az asszony tudniillik leánya lehetett volna az urának, harminc évvel fiatalabb volt nála s jól megtermett szép, egészséges, követelő asszony, aki mellett siralmas volt Dani urat látni fejének. Majd összeesett a szép, husos, de azért mégis sugár asszony mellett s ahogy a három foga között a pipát szorongatta, olyanforma legény volt, mintha a majma lett volna a szép asszonyok és nem az ura. Dani ur azonban vagonos volt, az asszony meg szegény. S derék, kötelességtudó teremtés is amellet, míg csak parancsolni tudott magának. Minden délután elszalajtott Dani urát a postára valami eselődte, hogy csak menjen haza. Ne hagyja egyedül a gondolataival, a kísértésével és ver-segét olvastatott vele; bensejében nagy tiltakozással, erőszakosan önmaga ellen küzdve, dobta oda magát a vén ember ölébe és nagyokat sirt, amikor az újra csak elment és egy düledező félben

— Törvényesen védett —

Bob-csemege

név alatt egy olyan finom gyümölcs-hashajtó jött forgalomba, mely úgy felütködni, mint gyermeknek egy „állandóan rendszeresítéssel” kellemes széklettel idéz elő. A gyomrot tisztítja és erősíti. Fővárosi orvosok nagy előzetterrel rendelik székrekedésnél chronikus esetekben is, miután hatása biztos, fájdalommentes nem okoz és teljesen ártalmatlan. Elvezetés ize által kiszorította az összes károsító hatást. Nagyon ajánlják olyan egyéneknek, kik meg akarnak szabadulni a sokféle hashajtó állandó bevételeitől. — **Egy teljes doboz ára 80 fillér.** Postán csak öt doboz meg 4 kor. ért bérmenten. Egyedül készíti **ERÉNYI BELA** gyógyszerész Budapest, VII., **Károly-körút 5. szám.** — **Kapható a gyógyszerárakban.**
Főraktárak: Lux Miklós, Múzeum-körút 71., Dr. Egger Leo, Váci-körút 71., Török József, Király-utca és Andrássy-út, Karlsscharrhoff A., Kerepesi-út 10. szám, Fodor J., Marokkói-utca és Király-utca, Gara és Roth, József-körút 71., Molnár és Moser, Károly-utca, Széna-út, Kossuth Lajos-utca, Szelei Lajos, Andrássy-út 78. **Nagybani főraktár:** Fodor Márton, Király-utca 41. és Váci-körút 10., Fodor J., „Szá drogéria” Kerepesi-út.

(Fáy István vallomása.)

Elsőnek Fáy István képviselőt hallgatják ki.
Az elnök: Tessék helyet foglalni. Neve?
A tanu: Fáy István.
Az elnök: Hány éves?
A tanu: Negyvenhárom.
Az elnök: Vallása?
A tanu: Református.
Az elnök: Rovatlan előéletű?
A tanu: Párba vétésé miatt el voltam ítélve.

Nagy Ferenc: Kérem ne méltóztassék ezt a kérdést föltenni. Tegnap utaltam a bíráló-bizottságok eljárására, utaltam a házszabályok 87. szakaszára, amely szerint a kihallgatandó tanuhoz hivatalból a következő kérdések intézendők: Mi a vezeték és keresetneve, hány éves, mi az állása és foglalkozása. rokonsgában van-e, nincs-e ellenségeskedésben, nem háramlik-e haszon vagy kár, nem ígértetett vagy adott-e valami a tanunak a vallomásért, nem volt-e a vallomásra utasítva vagy részbevéte? A büntetésről, illetőleg a büntetlen előéletéről ott szó nincs. Ennek nincsen jelentősége nálunk sem.

Ivanka Oszkár: Nem járulok ehhez hozzá, mert nagyon fontosnak tartom a tanu vallomásának apreciálásánál, hogy az illető milyen előéletű. (Hevesítés.)

Földy Géza: Azt hiszem, gróf Szápáry Lászlóhoz tegnap nem intéztük ezt a kérdést. (Főkiáltások: De igen!) Ha ezt elhatározzuk, akkor a tanu vonatkozólag idejőni, vagy egyszerűen megtagadják erre a választ és ezzel mindárt rávezetjük őket arra, hogy a választ megtagadják.

Nagy Ferenc: Én ezt magasabb elvi szempontból nézem és tagadom, hogy bármely álampolgár a multjára nézve pellengérré legyen itt állítható.

Kubinyi Géza: Én épp úgy, mint Ivanka Oszkár tagtársam, fölteszem fontosnak tartom ezt a kérdést mindvégig tanunál.

Nagy Ferenc: De hiszen nem köteles rá felelni! Gróf Andrássy Gyula: Igaz, hogy nem köteles, de viszont abban, hogy nem felel a kérdésre, bizonyos felelet már foglalatlik. Mi akkor már tisztában vagyunk, hogy miért nem felel. (Helyeslés)

Tóth János: Semmi szükségét nem látom e kérdés fölvetésének. Nem látom különösen azért, mert ez a parlamenti bizottság nincsen hivatali illetékes.

Miklós Ödön: Féltreírásokra vezetett a dolog, és különben azt talán senkinek sincs érdekében letagadni. (Főkiáltások: Szavazunk!)

Az elnök: Kérem, tehát azokat, akik a tanuhoz intézendőnek vélik és szükségesnek tartják azt a kérdést, hogy volt-e tanu büntetve, emeljék föl kezüket. (Megtörténik.) Ha van valak. Meg fogjuk ejteni az ellenpórást: Kérem azokat, akik ezt nem tartják szükségesnek, szíveskedjenek kezeiket fölemelni. (Megtörténik.) Miután ezeknek a száma is hat, én dönteni vagyok kénytelen, olyan értelemben, hogy ezt a kérdést a tanuhoz föltenednek tartom. Méltóztassék tehát tudomásul venni, hogy ezen kérdés is intézendő minden tanuhoz. Fáy István tanu urat kérem, méltóztassék most részleteiben elmondani mindazt, amit Dienes Márton megvesztegetési kísérletének ügyéről tud.

Fáy István: T. parlamenti bizottság: A függetlenség és 48-as párt harcos csoportjának, ha jól emlékszem, mult hónap 27-én vagy 28-án, — nem emlékszem rá egész határozottan, — értekezlete volt, amelyre Olaj Lajos barátom és én is meg voltunk hívva. Az értekezlet folyamán Olaj Lajos főrehitt egy mellékszobába s azt mondta: „Egy igen nagyfontos-

ságu dolgot közlök veled, azonban oly föltétel alatt, hogy azt ma senkinek el ne mondád.” Amidőn ezt megígértém, Olaj Lajos közölte velem, hogy Pap Zoltán 6000 forintot kapott, — nem nevezte meg akkor még előtte a forrást, tehát nem tudta, hogy kiül, — de 6000 forintot kapott azért, hogy a másnapi ülésre terbe vett napirendelői föszólalását meg ne tartsa; egy pár napra elutazék, és hogy talán az obstrukcióból is kiálljon. Én megdöbbenve vettem ezt tudomásul és természetesen nem szóltam a dologról semmit. Ugyanez nap este a Vampetisben vacsorálván, Pap Zoltánt láttam oda bejönni Lovászy Márton barátommal. Ok felém jöttek; engem társaságomtól félrehívtak és Pap Zoltán, akiről megjegyzem, hogy roppant erős indignáció látszott rajta, nagyon föl volt indulva és szemmeláthatólag igen bántotta ez a dolog, ezt mondta nekem: „Egy velem történt borzasztó dolgot akarok veled közölni. Kérem a szavadat arra, hogy ez bizalmasan köztünk maradj és senkinek sem fogod elmondani mindaddig, amíg erre föl nem hatalmazlak.” — Kérlek, szívesen adom szavamát, — feleltem — „de előadásból azt következtetem, hogy én már tudom azt a dolgot.” — Ó megdöbbenve nézett rám és kérdezte, hogy kiül tudom? — „Azt meg nem nevezem. De mond el, miben áll a dolog!” — „Ó erre föszólított, hogy én mondjam el, mit tudok. Te bateszer forintot kaptál abból a céből, hogy holnap meg ne tartsd beszédet és hogy egy pár napra elutazád.” — Igaz, ugymond, de kiül tudod ezt? — „Azt nem mondatom meg; ezt is csak azért mondatom, mert jelezni akartam előtте, hogy már tudomásom van a dologról. Hát ez valóban tény?” — „Igen, tény.” — „Van erre nézve bizonyíték?” — „Igenis van, ugymond, és kivessz a zsebéből két takarékpénztári könyvet; az egyik kilenczeker koronáról, a másik négyezer koronáról szól; a könyvek táblája, ha jól emlékszem, zölds színű volt, de hogy a számok milyenek voltak, azt nem tudom, mert én csak úgy rátekintettem és sem a nevet, sem a számokat meg nem néztem. Lovászy Márton barátom is ott volt. hárman beszélgettünk és meg voltunk döbbenve mindhároman.

Nagy Ferenc: Milyen impressziót keltett önben ez a dolog?

Fáy István: Azt az impressziót keltette bennem, hogy ez a megvesztegetésre szánt pénz a kormány köréből eredt és azért elhatároztuk, hogy másnap az országgyűlésen vagy nyílt, vagy zárt ülésen szavát fogjuk tenni a dolog, de egyelőre megállapodásunk nem volt erre nézve, mert a vitarendező bizottság nem volt együtt. De terbe vettük, hogy másnap szavát tesszük.

Gróf: Andrássy Gyula: Hanyadikán történt ez a talákozás? 28-an?

Fáy István: Ugy 27-én vagy 28-án, azt a zajos ülést megelőző napon!

Az elnök: Méltóztassék kérdést-intézni a tanuhoz! Nekem nincs kérdésem.

Miklós Ödön: Nekem van kérdezni valóm t. képviselőtársamhoz. A tegnapi nap folyamán a takarékpénztári könyveket illetőleg azt az értesítést nyertük, hogy az Országos Takarékpénztárban elhelyezett összezer föl szónak, míg Pap Zoltán képviselő ur egy adta elő, hogy a pénzek a Hazai Első Takarékpénztárban voltak elhelyezve. Nem méltóztatott ezt megnézni? Csak azt vette észre, hogy zölds színű volt a könyv?

Fáy István: Igen, csak ezt.
Miklós Ödön: Azért térek erre reá, mert Pap

Zoltán beszéde] ugy hangzott, hogy a Hazai Első Takarékpénztárnak betéti könyvecskéi voltak azok.

Földy Géza: A tegnapi napon az merült föl, annak a lehetőségére szelölözött, mintha Pap Zoltán képviselő oly szándékot föjeledezt volna Olaj Lajoshoz, hogy esetleg őt is meg akarta volna vesztegetni. Arra kérem tehát t. képviselőtársunkat, legyen szives erre nyilatkoznai.

Fáy István: Nem tartom lehetőséket. Előttöm Olaj Lajos szintén fölháborodva mondta el, hogy borzasztó dolog történt, amit a legapróbb részletekig ki kell sútni s azért mondta neki Pap Zoltán hogy intézkedjünk. Olyan is, én is a vitarendező-bizottság tagjai vagyunk, azért közölte veünk, hogy másnap mily alakba öntjük ennek előterjesztését.

Mandel Pál: Pap Zoltán képviselő ur azt adia itt elő, hogy az a bizonyos Dienes Márton más képviselőkről is beszélt előtte, akiknek neveit kapcsolatba hozta a szándékolt megvesztegetésekkel. Akkor, amikor Pap Zoltán fölháborodással közölte az esetet a képviselő ural, ily részletekre is kiterjeszkedett-e ő, mondta-e hogy Dienes Márton rendszeresen foglalkozik ezekkel a megvesztegetésekkel és ily rendszer folytán jöu-e hozzá?

Fáy István: Ebben a tekintetben olyan sok oldalról lett az szóvá téve, hogy igazán és precize nem tudnám megmondani, hogy Pap Zoltán említett-e ilyet előtте. De tőbben, és lehet hogy köztük Pap Zoltán is, mondták, hogy itt egy egészen rendszeres megvesztegető bandával állunk szemben; azonban a tárgyban olyan sok oldalról és oly sokféle beszédet hallottam hogy nem vagyok tisztában az iránt, Pap Zoltán mondta-e ezt akkor, vagy más képviselő, különben is mellékes körülménynek tekintetem.

Miklós Ödön: Azt a kérdést intézem a t. képviselőtársamhoz, hogy már az első megbeszés és alkal-mával, mikor Pap Zoltán ily momentán kitöréssel közölte önnel vagy talán inkább, mikor Olaj Lajos közölte önnel az esetet, nem említt-e föl már akkor az a névsor, amelyről méltóztatik tudni, Pap Zoltán említett tett, hogy többeket neveztek meg, akiket Dienes meg akart vesztegetni, vagy már meg is vesztegette őket.

Fáy István: Erről nem is volt szó.
Lézzel Fáy kihallgatása véget ért.

(Olaj Lajos vallomása.)

Az elnök: Kérem Olaj Lajos képviselő urat, (Olaj Lajos bejön.) Tessék helyet foglalni. Hány éves, tisztelt képviselő ur?

Olaj Lajos: 1844-ben születtem.

Az elnök: Milyen vallásu?

Olaj Lajos: Római katolikus.

Az elnök: Volt büntetve?

Olaj Lajos: Párba-járt.

Az elnök: Méltóztassék a Dienes Márton megvesztegetési ügyére nézve azt amiről tudomása van, összeíró előadásban itt a bizottságnak előadni.

Olaj Lajos: Julius 25-án Hegyesi János főszolgabíróval a Hangli-kioszkban ültem. Ott szoktam kávézni. Egyszerre magából kikelve odajött Papp Zoltán. Mentem vele a negyedik asztalhoz, leültünk és ő elmondta nekem röviden a dolgot, hogy Dienes köz és közte mi történt. Azt mondatam neki: — Miért mondatott ezt nekem? — Kérlek, — felelte — te vagy a vitarendező-bizottságnak elnöke, jelentem neked ezt a dolgot, hogy én holnap a képviselőházban a 6000 forintot le fogom tenni. Akkor délután bizottsági ülésünk volt; a dolgot oly fontosnak tartottam,

levő nagy udvarházban, töméntelen szobában egyedül hagyta, kiszolgálta annak a Varga István vezetű fiatalembernek, a kinek most a levelet írta. Mert hát akármilyen utálatos formájú vén ember is, de legalább maradt volna mellette. Ha már feleségül vette, hát igyekezett volna arra, hogy férj legyen. Fekette volna le, babusgatta volna, mint a gyereket, altatta volna el benne szép szóval a szenvedélyt, amiben egész éjszakákon át reszketett, mintha hidegrázás lenne... Hanem hát nem így történt. A vén ember hirtelen betelt a lányával s menekült tőle. Egy kicsit szűgyen-közve, elszomorodva azon, hogy ennyire haszon-talannak bizonyult s néhány hét óta maga leste, hogy mikor jön a fiatalember, Varga ur — és ilyenkor egyszerre csak sehol so volt található. Elemenekült hazulról. Jótormán össehajszolta őket, a fiatalokat, hogy éljenek az ő kontójára. Mintha valami vendéglőben nyitattott volna nekik számlát s az utca tulsó oldaláról nézte volna, hogy mi minden jót esznek-isznak össo a kontójára.

Ez a levél azonban fölizgatta. Azt hitte tudniillik, hogy amióta a fiatal ember ithagyta ezt a szerencsétlen berletet, mindennek vége. S délutánonként megint várta, hogy jöjjön a cseléd, hogy a nagysága hivatja a tekintetes urat s hogy az asszony megint az ölebe esik s lehuzza magához a nyakánál fogva és szívja a szarát, kemény börtöt... Azonban hát ugylátszik, hogy leveleznek — s odasugott a postamesternek:

— Ezt megnézzük.

Az hirtelen elkapta tőle a levelet.

— Azt már nem! Ez levél, ami rá van bízva a postára...

— Tudom, tudom, de hát a feleségem levele.

— Akárkié.
— Ne bolondozz. Csak van jogom reá!
— Otthon, de nem itt.
— Itt is az ura vagyok!
— Igaz...
— Hát akkor? : : :
— A hogy gondold! : : :

Dani ur nem sokat gondolkozott, hanem föl-tépte a borítékot s aztán a postamester feje mellé igazítva a maga fejét, össebujva olvasták el a levelet. Ó jobban sietett s már fordított a papíros; de a postamester rászólt: — várj! — S komolyan mustrálta végig az írást az egyik oldalán, mielőtt megengedte volna, hogy áttördítson a tulsó oldalra a férj. Ha már így van a dolog, hogy fölbotották a levelet, hát meghányta-vetette a kifejezéseket is. Ó voltaképpen a formával törődött. Egy levéllel, ami kimegy Fel-Ibrányból, s békélenkedve nézte a férjet, aki türelmetlenül leste, hogy mikor készül el nagyhümmögve a korrekturával.

— Hát igen, igen : : : — mondatá a postamester — ugy látszik, hogy elpalyáznak innen. Azt írja a nőd, hogy csütörtökön gyöjjon érte a Varga. Gyöjjon, holott hát az is elég volna, ha azt írná, hogy : jöjjon. Borzasztó az, hogy mi minden hibás írás indul el innen anélkül, hogy tudná az ember... : : :

A másik ember azonban egyszerre méregbe jött s az asztal közepébe üttöt az öklével. Akkorát, hogy táncolni kezdett a mérég, amin a levelet szokás lemérni.

— Hibás! Egye meg a fenét! Az írás hibás? Dehogy... Ez a disznó a hibás, ez a fehérnép, akit én elvettem egy szoknyában, aki-

nek még rendes inge se lett volna, ha nem veszek neki, akiből én pávat csináltam, holott liba, közönséges liba, csak hogy szép liba... Es hogy hát én egy kicsit, hogy ugy mondjam, élemedett vagyok hozzá, hát örüljön neki. Van, aki vezesse. Jőzan ember... Nem ugy értem, hogy mindig józan, hanem ugy általjában.

— De neki nem az kell... : : :

— Hát mi? Ez a kolyók? Ez a fickó, a kinek nincsen egy krajcár ára vagyona... Hiszen a szolgálója lesz, ha utána megy, én meg három eselédet tartok neki. Es újra rendeztettem be a lakást és minden... Én az az ember vagyok, aki nem riad vissza ujabb áldozatoktól se, csak éppen hát hogy nem vagyok éppen mai csirke... Hát az nem vagyok... : : :

— Hát várjunk. Hagyjuk... Csütörtökön beülünk ido, a kerítés mellé és megvárjuk, hogy mi lesz? Jó? Meg kell értened azt, hogy ennek a dolgnak nem állhatsz utjába. Majd meglátjuk, hogy jön-e, mennek-e... Mit akarsz egyebet? Itt nem tarthatod. Ha nem akar, ha semmi-képpen sem akar.

— Nem mondatá.

— Itt a levél, mondatá.

— Hát jó, hát majd megnézzük.

S megnézték. Csütörtökön késő este a két ember behuzódott a posta kertjébe és várta, hogy mi lesz. — Ugy éjfélt tájban jött egy kocsi s tovább ment lefelé. Aztán körülbelül fél óra mulva visszatért. Akkor már ketten ültek rajta s a vén, ráncos pófajú csunya ember szomoruan szelölt oda a másik embernek.

— Elment.

FÉNYKÉPÉSZETI MŰKEDVELŐKNEK

Kittató fényképeszeti szalon- és utazó apparátusok új, felülmulhatlan pillanati kézi-apparátusok

MOLL A. császári és királyi udvari szállítónál, BECS, Tuchlauben 9. sz. Kivánatra nagy képes árjegyzék.

Ezen üzletág alapítottát 1854-ben.

hogy nem mertem a felelősséget magamra vállalni és azért Tóth Jánosnak, Rátkay Lászlónak, Fáy Istvánnak elmondtam és talán még volt egy negyedik, akinek megmondtam igen: Barabás Bélának is és velük meg akartam beszélni a dolgot, mondván, hogy ez olyan dolog, hogy én nélkülük ezért a felelősséget nem merem vállalni.

Az előnk: Látta-e a tanu ur a takarékpénztári könyvet? **Olay Lajos:** Még akkor meg sem kapta. **Az előnk:** Utóbb sem mutatta a könyveket? **Olay Lajos:** Másnap mondta, hogy takarékpénztári könyveket adtak át, megnevezte a számot, nevet.

Kubinyi Géza: Megvallom egész őszinteséggel, hogy én ennek az ügynek a kimenetelétől, miként felderítésétől a parlament tekintélyét és méltóságát tartom függőnek. Tegnapi én Pap Zoltán urhoz egy kérdést intéztem, amelynek egyenes intenciója az volt, hogy kiderítsem, vajjon Pap Zoltán az önmaga elhatározásából ment-e följelenteni az ügyet pártjának, vagy csak az Olay képviselőtársunk lebeszélése vagy kapacitálása folytán tért el attól az utól, amelyet én gondoltam. Ugyanazon intencióból teszem föl ma is azt a kérdést, hogy midőn Pap Zoltán elment a képviselő urhoz, azzal a világgal ösztálat ment-e, hogy följelentje az ügyet, vagy azzal a céllal ment-e, hogy a képviselő urat kapacitálja arra, hogy a leszereléshez szegődjék?

Olay Lajos: Én megmondtam, becsületeszavamat adtam rá és ismétlem, hogy itt még a gyanúnak látzata sem férhet Pap Zoltán eljárásának nemességéhez és tisztaságához.

Miklós Ödön: Pap Zoltán nem tett-e említést arra vonatkozólag, hogy ő réa a dolog azt a benyomást teszi, hogy a párt több tagja van megtámadva?

Olay Lajos: Én vele annyira részletesen és tüzetesen nem beszéltem. Sietve mondta, hogy megbiztak Nessi Pál, Benedek János, Pozsgay Miklós és Lengyel Zoltán megvételeivel és ha ezeket megszerzi, mindégükért kap ezer-ezer forintot külön.

Miklós Ödön: Aznap este nem beszélt a képviselő ur vele többet?

Olay Lajos: Aznap nem. Reggel azonban már féltizkor bejöttém a Háza, őszintén megvallom, én ezt nagy doloznak tartottam.

Miklós Ödön: Kérdezte az első találkozás alkalmával annak nevét, akitől a pénzt kapja?

Olay Lajos: Ezt megtámadta, mert arra becsületeszavát adta, hogy nem mondja meg.

Miklós Ödön: Másnap reggel sem akarta megmondani?

Olay Lajos: Őszintén mondom, én nem forsziroztam a dolgot.

Miklós Ödön: Miután a vitarendező-bizottságban részt szokott venni a t. képviselőtársam, nem méltóztatott, amint Pap Zoltán tegnap magát kifejezte, már régebben hallani, hogy ellenzéki képviselők megvétele célozták?

Olay Lajos: Én is hallottam, sőt talán tudok is sokat. Ha majd szükségem fogom látni és ha ennek az eljárásnak eredménye nem lenne: én az összeférhetetlenséget fogom bejelenteni többek ellen. (Mozgás.)

Miklós Ödön: Tehát a képviselő urnak tudomása van arról, hogy mások ellenében is történt ily kisérlet?

Olay Lajos: Én azokat nem fogom megnevezni. Én semmit sem tudok közvetlenül és ezért önmagamnak ha majd szükségem fogom látni, hogy az összeférhetetlenséget bejelentsem.

Miklós Ödön: Nem érzi t. képviselőtársam szükségét annak, miután a parlamenti bizottság itt van, hogy az ország reputációja érdekében, ha konkrét adatok vannak, azokat tárja föl?

Olay Lajos: Nem! Bármennyire tiszteltem is a személyeket. Tudom, hogy becsületesen és hazafásan viszik a vizsgálatot, de ez nem áll médomban mert itt esküt tenni nem lehet, a mi hiánya a házszabály-nak. Erre engem nem kényszeríthetnek.

Az előnk: Van még valakinek kérdése?

Tóth János: Kénytelen vagyok egy kijelentést tenni. Kubinyi Géza t. tagtársam azt mondotta föl-szólalásában, hogy azt a kérdést, amelyet tegnap megtéjt, egy országos párt jó hírneve és becsülete érdekében firtatja. Amennyiben ez a függetlenségi és 48-as pártnak jó hírneve és becsülete érdekében lett volna fölitéve, azt hiszem, ennek a kérdésnek a firtatása elesik, mert látja az egész nemzet, hogy éppen a függetlenségi párt kobeléből kerül a nemzet fiétele alá ez a kérdés. Egyik képviselőtársunk hozta ezt a kérdést a Ház elé és azáltal annak a pártjának jó hírneve és becsülete, azt hiszem, kérdés tárgyát nem is képezheti. De miután Olay Lajos képviselőtársam engem is megnevezett, akivel a dolgot közölte, én már tegnap nyomban bejelentettem a bizottságnak, hogy Olay Lajos képviselőtársam július 28-án delután öt és egyegyred hat között nálam a lakásomon megjelent és magából kikelve elmondotta ezt az esetet, elmondta pedig abban a formában, ahogy Pap Zoltán képviselő neki egyenesen azzal a fölhiborodással adta tudára ezt az egész dolgot. Nagyon kérem Olay Lajos tisztelt képviselőtársunkat, mint tanut, hogy amennyiben, bármely tekintetben is tudomása van arról, hogy más képviselőknél is megkísérletelt a vesztegetés, vagy mások megvesztegetettek volna, méltóztatnék azt ezelőtt a bizottság előtt fideríteni, mert én fölitélenül az egész parlament, pártunk és a nemzet becsülete érdekében nagyon kérem, mert ezt nagyon szükségesnek tartom, hogy semmiféle dolgot vagy adatot, amennyiben arról tudomása volna, ezelőtt a bizottság előtt, éppen a párt iránti tekintettel, éppen hazafásága érzetéből ne zárjon magába, hanem ezelőtt a bizottság előtt tessék azt teljes nyíltsággal előadni. (Helyeslések.)

Kubinyi Géza: Mielőtt Olay Lajos t. képviselő ur válaszlóra, legyen szabad egész röviden kijelentem egyet, mert úgy látom, hogy, t. barátom. Tóth János engem talán félreértett. Engem is kizárólag az a nemes intenció vezetett úgy tegnap, mint vezet a mai nap folyamán, az általam tett kérdés fölitévésénél, hogy ama levegőben levő mende-mondák, amelyek

bizonyos tekintetben a parlamentben lehet, hogy bizonyos célozottsággal terjesztettek, elosztattassanak, mert én is szükségem látom annak, hogy az a párt, amely az én szívem érzelmeihez is közel fekszik, itt, éppen e bizottság előtt, minden tekintetben tisztáztassék.

Olay Lajos: Egész nyíltan és őszintén fogok felélni tisztelt bizottság. Én gyanusitani életemben nem gyanusítottam senkit és nem is fogok gyanusítani. Én közvetlenül semmit sem tudok egy képviselőtársamról oly irányban sem, hogy megvesztegetve lett volna, vagy hogy veie szemben vesztegetési kísérlet történt volna. Ezzel a részszel tehát végeztem. Arról azonban igenis tudomáson van és erre vonatkozó adataimat eskü alatt is előterjeszhetem, hogy a megvesztegetés Khuen-Héderváry miniszterelnök tudtával történt, hogy neki mindent kellett tudni a józan ész szerint. De amit erre vonatkozólag tudok, amint mondtam, most itt nem fogom előadni. Hanem he Khuen-Héderváry le nem köszönne és nem pusztul, akkor meg fogom tenni az összeférhetlenségi bejelentést kimélet nélkül. Ez volt az, amit erre mondtam akartam.

Gróf Andrásy Gyula: Igen kérem a képviselő urat, méltóztatásuk egészen határozottan nyilatkoznia, mert ez nem járja, hogy egy bizottság előtt, amelyet az országgyűlés választott és amelynek választásához a képviselő ur is hozzájárult és amely bizottság a saját pártjának hozzájárulásával abból a célből küldetett ki, hogy ezt a kérdést megvilágítsa, a képviselő ur úgy nyilatkozzék, illetőleg, hogy a t. képviselő ur idejöjjen és azt mondja, hogy vannak adataim, amelyek bizonyítják, hogy Khuen-Héderváry tudta ezt a dolgot, de nem hozom elő. Ez nem járja és én ez ellen tiltakozom.

Olay Lajos: Nekem közvetlen bizonyítékom nincs, hanem ez nekem csak szubjektív meggyőződése. Nekem vannak ugyan adataim, amelyekkel reméllem állításomat beigazolni. Azért én gyanusítani nem akarok, mert lehet, hogy nem is igazak ezek az adatok. Ezt ott a Házban is kijelentettem. Vannak olyan bizonyítékaim, amelyek alapján föltétlenül meg fogom tenni az összeférhetlenségi bejelentést. Hogy igazak-e ezek az adatok, azért nem állok jól, de azokat itten nem mondom meg.

Gróf Andrásy Gyula: Akkor miért csavarja a dolgot a képviselő ur? (Zaj.)

Kubinyi Géza: Ez gyanusítás. (Zaj.)

Ivánka Oszkár: Először is ahhoz vagyok bátor hozzájárulni, hogy nem helyes, ha a parlamenti bizottság tagjai bármilyen olyas észrevételeket tesznek a kérdések fölitévésén kívül, amelyekkel az illető tanu vallomását irányítani törekvésnek. Arra kérem tehát a bizottság minden tagját, méltóztatassanak ettől eitekinteni. Most ráértek a t. képviselő urnak arra a kijelentésére, amelyekkel elmondani szükségesnek látott. Az egyik előadás elején az volt, hogy ő azt a kérdést intézte Pap Zoltánhoz: Nevezze meg, ki akarta őt megvesztegetni, pedig azért intézte hozzá ezt a kérdést, mert — ugymond — szükségesnek vélte, hogy magát biztosítsa. Miért méltóztatott szükségesnek tartani azt, hogy magát biztosítsa?

Olay Lajos: Nyíltan teieket erre a kérdésre. Mindnyájan emberek vagyunk. Féltém, hogy Pap Zoltán esetleg reggelig levezik a lábáról, amit én nem tevételek föl róla de hát emberek vagyunk. Ha meg nem teszi a jelentést a Háznak, én tettem volna meg a bejelentést. Nem volt bennem legkisebb gyanu se aziránt, hogy megteszi, de mint írfi biztosítási akartam magamat.

Ivánka Oszkár: Mit felelt a képviselő urnak e kérdésre Pap Zoltán?

Olay Lajos: Azt mondta, hogy szavát adta, hogy nem mondhatja meg és én nem forsziroztam tovább.

Ivánka Oszkár: Azt méltóztatott mondani, hogy tudomása van oly dolgokról, amelyek alapján többek ellen összeférhetlenségi bejelentést fog tenni.

Olay Lajos: Disztingválnék. A laposban is van sok dolog és nekem is vannak privát értesüléseim. Igazak-e azok a dolgok, ezt én nem tudom. Magamnak is tovább kell kutatónom az adatokat. Lehet, hogy azok nem lesznek elegendők az összeférhetlenség megállapítására. Én a kezembem levő adatokat ugyan teljesen elegendőnek tartom, de ismétlem, tisztességem nem engedi, hogy most rámondjam azokra határozottan, hogy igazak. Azért részben tartózkodok is vagyok. Ha teljesnek volnának a bizonyítékok, akkor elmondanám. Én ellenzéki ember vagyok és hazám érdekét így vélem szolgáljni. Ezt ne méltóztatassék rossz néven venni.

Ivánka Oszkár: A képviselő ur most azt jelentette ki, hogy egyrészt csak félig-meddig bírt tudomással bizonyos dolgokról, szóval, hogy nem bír azokról pozitív tudomással, másrészt pedig, hogy ezt a tudomását is elegendőnek tartja összeférhetlenségi esetek bejelentésére. (Zaj.) Kérdem tehát a képviselő urtól, hogy miután azok amik itt elmondottak, a nyilvánosság elé kerülnek, mit gondol a képviselő ur, milyen benyomást fog az a nyilvánosság előtt tenni, hogy mikor parlamenti bizottság van kiküldve ilyen egy nagy helytelenségi fölitétésre, akkor egy képviselő megjelenik, kijelenti, hogy van tudomása vannak bizonyítékaik, amelyek alapján többek ellen, ha szükségesnek fogja látni az összeférhetlenségi bejelentését, összeférhetlenségi bejelentést fog tenni. Okvetlenül ama impresszió alatt kell majd a közönségnek állnia, hogy Olay Lajos, mint szavahihető ember, tud dolgokat, amelyek alapján összeférhetlenségi bejelentést tehet, de hogy ezt megteszi-e, ennek a kérdésnek elbírálatát föntartja magának. Ezzel ő konstátálja, hogy van több ember, aki ellen bizonyítékai vannak és akik ellen összeférhetlenségi bejelentést tehet, a parlament bizottsággal azonban megtámadja a fölitéltatást. Okvetlenül az lesz az általános impresszió, hogy ezáltal többben meg lesznek gyanusítva. Én tehát most direkt az a kérdés teszem föl, méltóztatassék megmondani, hogy mitől teszi függővé a képviselő ur azt, hogy ezen összeférhetlenségi bejelentést annak idején megteszi-e? Én úgy látom, hogyha ő az ügy kimenetelével meg lesz elé

gedve, akkor a képviselő ur nem tesz ilyen bejelentést, ha pedig ellenkező irányba fordulna a dolog, akkor föntartja magának azt, hogy a bejelentést megtegye és ezzel mint egy Damoklész-kardot akarja ezt a kérdést bizonyos emberek feje fölött lebegtetni. Ez az impresszió az, amelyet a képviselő ur szavai-ból okvetlenül nyer az ember, azért kérem a képviselő urat, méltóztatassék erre a kérdésre felelni.

Olay Lajos: Én tanuképpen hivattam meg, a hozzáim intézett kérdésekre mindazt, amiről pozitív tudomással bírtam és ami már tartozik, megmondottam. Mivel én ezkről a dolgokról nem bírok közvetlenül tudomással, hanem csak más — bár szerintem elég súlyllyal bíró — egyénektől szereztem értesülést, én e dolgokat ma még nem tartom szükségesnek fölitélni és nem is használni föl.

Ivánka Oszkár: Azt mondta a képviselő ur, hogy adatai vannak a miniszterelnök ellen és hogy ha ő le nem köszön, elő fogja azokat adni.

Olay Lajos: Igen!

Ivánka Oszkár: Micsoda okai vannak a képviselő urnak arra, hogy ezeket az adatokat ne bocsássa a bizottság rendelkezésére?

Olay Lajos: Én a dolgokon még konsziderálni akarok.

Ivánka Oszkár: Kérem fölőlvastatni a képviselő urnak erre vonatkozó kijelentését. (Helyeslés.) Ha a képviselő urnak ilyen módon kívánna a bizottság előtt vallomásokot tenni, akkor meg lesz gyanusítva az ország színe előtt a kormány, a kormányt támogató párt és a függetlenségi párt, hogy azok vesztegetnek, emebben pedig ünnek megvesztegetettek, aminek következtében az egész ország és egész Európa előtt, mint a legkorruptabb állam fogunk állani. Hogy ezt elkerülhessük, minden magyar hazafának legelső kötelessége a rendelkezésre álló adatok előterjesztésével e célra közreműködni.

Az előnk: Az illető passzus később föl fog olvastatni.

Rátkay László: Tisztelt képviselőtársam tényleg azzal kezdte vallomását, hogy egyéni, alanyi, szubjektív meggyőződése, de bizonyítéka is van. Én is ahhoz a kérelemhez csatlakozom, hogy legyen szíves a bizottság előtt mindent, amit tud, megmondani.

Olay Lajos: Nagyon sajnálom, én ezekre most nem készülnék. Amit közvetlenül tudtam, azt elmondtam. A miket pedig közvetlenül nem tudok, azokat akkor fogom elmondani, amikor azt jónak és szükségesnek látom. (Mozgás.)

Gróf Andrásy Gyula: Nem kényszeríthetjük a tisztelt képviselő urat, hogy rögtön válaszoljon, ha adatai nincsenek, de igenis méltányos kérés, hogy delutánra készítse el adatait és hozza el.

Olay Lajos: A Házban elmondtam azt beszédemben. Elmondtam azt nyílt ülésben és zárt ülésben is. Nem fogok többet szólni semmit, nekem ma az a meggyőződése, hogy Khuen-Hédervárynak tudnia kellett erről a dolgról. Perrendtartászerűen elhiszem, hogy nincs bebizonyítva, sőt megengedem, hogy így nem is lehet bebizonyítani. Én a lapokból, a Házban elmondottakból, a tapasztalatokból és a négy-száz éves történelemből, (Derűltség.) szubjektíve azt a meggyőződést merítem, hogy lehetetlen az, hogy a miniszterelnök urnak ezekről a dolgokról semmi tudomása se lett legyen. Ez meggyőződése, egyebet nem mondhatok. Hogy én mit csinálok, arra presszionálni nem engedem magam. (Ellendőndás.)

Gróf Andrásy Gyula: Azt a javaslatot teszem, hogy szüntessék meg a tanu ur kihallgatását. Ha nem akar válaszolni, nem tartom érdemesnek, hogy tovább kérdezzük.

Az előnk: De csak folytassuk, fejezzük be a kihallgatást.

Miklós Ödön: Hozzájárulnék t. tagtársam javaslatához, de mert az én kérdés-mre adta a t. képviselő ur azt a választ, amely oly mélyessé gyanut dobott a tárgyalásba, amelyre nézve az ő saját egyénisége sem óhajtja, hogy e teremből távozzék a nélkül, hogy a gyau tisztázza legyen, határozott kérdést intézek a képviselő urhoz. Nem politikai célozattól tartunk itt beszédeket, vagy teszünk itt nyilatkozatokat, hanem angaszálva vagyunk úgy én, mint bíró, mint a képviselő ur, mint tanu, arra, hogy mindazt, amit tudunk, vagy csak gyanitunk is, elmondjuk. Ezzel a gyauval megterhelve ezt a tárgyalást folytatni alig lehet. E gyauval megterhelve nem távozhatik a képviselő ur innen. Ezért sziveskedjek a kérdésre határozottan válaszolni, mert angaszálva vannak nemcsak azok, akiket célozatosan méltóztatott meggyanusítani, hanem a t. képviselő ur is egyéni reputációjában angaszálva van az én fölőlgásom szerint.

Olay Lajos: Én kijelenttem ismétlem, kétszer-háromszor is, hogy én meggyanusítani senkit sem akarok. (Mozgás.) Nem tudok közvetlenül semmit, hanem nekem csak közvetve van tudomáson egyes dolgokról.

Miklós Ödön: Ha t. képviselőtársam megtámadja erre a határozott feleletet, akkor tegye meg azt, és azt hiszem, a bizottság nevében is intézhetem hozzá ezen kértöm, hogy az összeférhetlenségi bizottság elnökénél rögtön tegye meg a bejelentést, mert azt hiszem hogy ilyen gyauval megterhelve a tárgyalást alig folytathatjuk tovább. (Helyeslés.)

Olay Lajos: Nem értem t. képviselőtársam kérdését és fölhiborodását, mert én kijelentem és akár-hogy forszirozzák is, mindig csak amellet az állításom mellet fogok megmaradni, hogy én nem tudok közvetlenül semmit, én a bizonyítékokat szerezem és máris vannak ilyen súlyos adataim.

Kubinyi Géza: Tessék előadni.

Olay Lajos: Nem mondom meg!

Ivánka Oszkár: Köteles!

Olay Lajos: Nem vagyok köteles! (Mozgás.)

Ivánka Oszkár: A gyorsírói jegyzetektől konstátálom, amit képviselő ur mondott. Ezt mondta (olvassa): Igenis, vannak olyan bizonyítékaim, melyek alapján föltétlenül meg fogom tenni az összeférhetet-

lenségi bejelentést. Hogy igazak-e ezek az adatok, azért nem állok jót, de azokat meg nem mondom.

Még egy passzus van, mely a többi képviselőre vonatkozik...

Olaj Lajos: Ez tévedés! Ezt nem mondtam!
Gróf Andrássy Gyula: Mondta!
Ivánka Oszkár: Mindjárt megkeresem!
Olaj Lajos: Akkor tévedés! Tessék kijavítani!
Mandel Pál: Mindenesetre kimagasló a képviselő ur valóságában az állítása, hogy szubjektív megjegyzése az, hogy a miniszterelő ur közvetve legnagyobbrésze volt, tudomásával volt ezeknek a veszteségeknél. Én nem véleményem kérem a tanu urnak, nem a szubjektív megjegyzését, hanem a száraz adatokat, a pusztá tényeket, legyenek azok szóbeliek, vagy írásbeliek.

Olaj Lajos: Megmondtam, ez szubjektív dolog.
Mandel Pál: Hol vannak az adatok? Adja nekünk rendelkezésünkre.

Olaj Lajos: Ott vannak minden lapban. Többet nem mondhatok.

Mandel Pál: Tehát megtagadja a feleletet.

Polónyi Géza: Tisztelt bizottság! Én azt, hogy egy tanuval egy és ugyanarra a kérdésre tisztes visszauterünk normális viszonyok közt nem tartom helyesnek. De dacára ennek, én is ugyanazt a kérdést fogom szelöltetni és ezt ez esetben teljesen jogosnak tartom. Barátom és képviselőársam, úgy látszik, tévedésben van, mikor azt mondja, hogy amiről neki közvetlen tudomása van, arról ő tanuskodik; amiről közvetlen tudomása nincs az nem lévén saját ténye, arra a tanuskodást megtagadja.

T. képviselőársam tévedésben van, mert az, hogyha neki valaki adatot hozott valamely képviselő, vagy a miniszterelőkre nézve, arról neki közvetlen tudomása van. A képviselő ur azt mondja, hogy neki a már mostanig pozitív, konkrét adatai vannak a miniszterelő urra vonatkozólag. Ez a valóságos tevékenység. Én nem tagadtam attól a fölfogástól, hogy az egész közvélemény és a külföld neheztelenül fog bennünket és fogja elárulásunkat megítélni, ha arról a kérdéssel fölvilágosított nem nyérünk. Azért én arra kérem képviselőársamat, hogy amiről közvetlen tudomása van, azt mondja meg, ki mit mondott neki erre vonatkozólag és különösen a miniszterelőkre vonatkozólag.

Olaj Lajos: Megmondtam, amit tudok. Megmondtam álláspontomat, engedelmet kérek, tovább nem mehetek.

Gróf Andrássy Gyula: Akkor megújítom előbbi javaslatomat.

Szivák Imre: A képviselő ur szubjektív érzéseire hivatkozott; én is ebből a szempontból tesszem kérdésemet. Azt mondta a képviselő ur, hogy vannak bizonyítékaik, amelyek alapján föltilélni megteszi az összeférhetlenségi bejelentést; később azt mondta, hogy ezek az ő szubjektív érzései. Azt kérdeztem tehát, nem tartja-e megindokoltak, hogy előbb tett nyilatkozatait, melyeket Ivánka t. képviselőársunk fölolvastott, módosítsa vagy visszavonja?

Olaj Lajos: Sem nem módosítom, sem vissza nem vonom, sem nem adok ahhoz, amit mondtam. Én csak ismételtettem azt, amit mondtam. Mondtam, hogy nekem vannak bizonyos bemozdított dolgok vagy adatok, vagy bárminek méltóztatik nevezni, amelyek esetleg alkalmasak arra, hogy az összeférhetlenségi bizottságnak bejelentésemet megtegyem; de hogy meg fogom-e tenni, nem tudom. Ezekben részsummalom, amiket mondtam. Én a legnagyobb jóhiszeműséggel, meggyőződéssel alapján mondtam azt, amit mondtam és nem engedem meg azt, hogy bármi kétélyek támasztassanak az iránt, hogy vajon lekiismeretem szerint hazafiságból tettem és nem engedelmagmat zaklatni. Nem felelek többet. (Mozgás.) Eltávozik és nem felelek. (Mozgás.)

Kubinyi Géza: Ezt megteheti, de nekem jogom van kérdést tenni. Azt a kérdést intézem a képviselő urhoz, nem gondolja-e azt, hogy akkor, midőn itt bizonyos állításokat hoz föl, burkolt állításokat, amelyekre amint mondja, bizonyítékaik is vannak és azokat a bizonyítékokat nekünk nem szolgáltatja és szavait nem okolja meg, hogy akkor azok a rágalmazás jellegével bírhatnak?

Olaj Lajos: Kérem, én a Házban annak nyílt és zárt ülésein is megmondottam már, itt sem mondom mást, mint azt amit ott mondtam; nekem ez a szubjektív megjegyzésem.

Szivák Imre: Tavo áll tölem tisztelt képviselőársnak egyéni reputációját sérteni, de kérem, méltóztatnék kérdéseimre, melyek táan kissé megszeméltetve kelemetlenek a tanura, de semmiképpen sem olyanok, melyek az ő megbízhatóságát érintenék. Itelein. Ezeknek előzetes kijelentése mellett egy pár kérdést kívánok tenni.

Pap Zoltán esete előtt volt-e tudomása a tanu képviselő urnak arról, hogy veszteségeik történtek?

Olaj Lajos: Igen.

Szivák Imre: Mi alapon?

Olaj Lajos: Ez is szubjektív megjegyzésem volt. A körülmények hatottak rám úgy, hogy gyakran...

Szivák Imre: Lehetségesnek tartotta-e, hogy ilyen akció sikerre vihet?

Olaj Lajos: Azt nem tudom; ezen nem gondolkozom.

Gróf Andrássy Gyula: Tisztelt bizottság! Azt a javaslatot vagyok bátor előadni, hogy tekintettel arra, hogy a mi elöadatum nem szubjektív hangulatokat megballalini, szüntessük meg a további kérdéseket. Kérek erre szavazást.

Nagy Ferenc: Minútan lehetetlen volt a tanu urtól megkapni a határozott feleletet arra, hogy milyen közvetelt vagy közvetlen tények azok, amelyek őt arra a megjegyzésre vezették, hogy a kormányelnök ur keze ebben a veszteségek dologban benne van, ennélgyva konstataint kívánna a bizottság részéről, hogy határozott adatokat a t. tanu ur arra nézve, hogy

a miniszterelőket csakugyan ebben a veszteséges akcióban benn volt, nem hozott föl.

Olaj Lajos: Bocsnátok kérek, határozott bizonyítékokat és adatokat mondtam, hogy a lapokban fölhozottak adatai, a szocialistákkal történt tanácskozás és a miniszterelőknél teletelt és az összes benyomások az elárulás részletéről: ezek a bizonyítékok rám úgy hatoltak, hogy szubjektív meggyőződéssel valószínűnek tartottam őket.

Ivánka Oszkár: Mikor Andrássy Gyula és Nagy Ferenc bizottsági tag urak a proppozícióit teték, akkor a tanu ur, akinek akkor van joga szólani, ha az elnök vagy a bizottság tagja kérdezi, vagy különösen szót kér, közbeszólt. Pedig neki ahhoz joga nincs, hogy ő közbebeszéljen.

Olaj Lajos: Bocsnátok kérek, én azt hittem, hogy hozzáam intézték a kérdés és azért szóltam bele. Közönben nem tettem volna, bocsnátok kérek.

Gróf Zichy János: Amennyiben a t. képviselő ur direkte nyilatkozni nem bnaudó, kérem, hajlandó volna-e a t. képviselő ur megmondani legalább azt, hogy kik azok az egyének aiktől e bemozdásokat kaptá, vagy e nyilatkozatokat vette, amelyekre alapítalmán összeférhetlenségi bejelentését?

Olaj Lajos: Bocsnátok kérek, ezzel mindent megmondanék. Eppen ezt nem tehetem. Nagyon sajnálom.

Elnök: Van még további kérdés? (Fölkérlások: Nincs.)

Aléltóztának az indítványra nézve határozatot hozni?

Kubinyi Géza: Azt hiszem, teljesen fölösleges.

Elnök: Figyelmeztetem a tanu, hogy a következő ülésem joga van megjelenni, vallomást, amely nyomatásban kézbesítetnek neki, elolvashatja és ha egyik vagy másik irányban kiögzása van a vallomás övételeinek helyesség tekintetében, itt a bizottság előtt nyilatkozhatik.

(Intermezzo.)

Polónyi Géza: Bejelentem, t. bizottság, hogy Vázyonyi Vilmos képviselő ur jelentkezik kihallgatás céljából.

Az elnök: Mielőtt a tanu kihallgatása sorrendjében tovább mennénk, eljárásunk megszakításával a tegnapi tanuval omásokat hitelesíteni fogjuk a tegnapi kihallgatott tanukkal, akik jelen vannak. Kérem tehát elsősorban gróf Szápáry Lászlót.

Polónyi Géza: Bocsnátok kérek, de tudomásom szerint gróf Szápáry László holnap el akar utazni. Tisztelettel kérem vele közölni hogy ne utazzék el, mert ez ügyben ismételt és ismételt kihallgatása lesz szükséges. Megtagadhatja újból a vallomást, de én már most jelenem a bizottságnak, hogy én még a mai vagy a holnapi napon való kihallgatás föltételét szükségesnek tartom és javaslatba fogom hozni.

Gróf Andrássy Gyula: Nem tartanám ezt helyesnek, mert nem tegyenekkel állunk szemben, hogy az egyéni szabadságot korlátozzuk.

Elnök: Az időközben megjelent gróf Szápáry László önz. Méltóztatott vallomást e olvasni? Kérem helyesen felvetnek találja azt?

Gróf Szápáry László: Igen, helyesen felvetnek!

Polónyi Géza: Minútan a tegnapi előadásokból a Ház pénztárában levő 10 ezer korona gróf Szápáry László pénze, reflektál-arra, vagy pedig a Ház rendelkezésére bocsátja?

Elnök: Most csak a vallomás hitelesítéséről van szó? (Helyeslés.)

Elnök: A bizottság többségének elhatározásából azt a kérelmet vagyok bátor előterjeszteni, hogy excellenciánál a közeli napokban lehetőleg a főtárosban vagy annak közelében méltóztatásuk tartózkodni.

Gróf Szápáry László: Én a következő indítványt teszem. A bizottság egyik tagjával, talán gróf Andrássy Gyula urral mindig közölni fogom címetet, úgy, hogy ha esetleg messzebb is mennék, mindig megtalálhassanak.

(Báró Kaas Ivor vallomása.)

Báró Kaas Ivor következők mint beidézet tanu. Ő fog kihallgatattatni. (Báró Kaas Ivor a terembe lép.) Elnök kérdéseire előadja, hogy országgyűlési képviselő, 61 éves, evangélikus vallású nős, gyermekei vannak, politikai vétések miatt háromszor volt elzárva.

Kaas Ivor: Legelőbb megjegyzésem szerint és chronológikus sorrendben fogom elmondani mindazt, amire emlékszem.

Azon kelet kezdenem, hogy július 20-án vagy 29 én találkoztam egy barátommal.

Ő nem mondott nekem valami nagy dolgokat, inkább híreszteléseket közölt. Mint Ugron-pári ember érdekelt volt az obstrukciónak sikeres folytatásában. Akkor u. a. b. köztérre után igen hevesen nyomatul előtérbe az obstrukció. Erről beszélgetvén, azon aggodalmat fejezte ki, hogy a miniszterelőknél mégis csak sikerüljön ez az obstrukció! Izszerelnie. De mért kérem én, amikor éppen ellenkezőleg azt tapasztaljuk, hogy az obstrukció ellentései elemei most összeszaktakoztak. A ért - teltele - mert neki értesülése van arról, hogy a függetlenségi Kossuth-párban megvesztetések fogtak történni és hogy körülbelül 15 képviselő van arra kizemelve, hogy leszerelésre bírássék és hogy erre a célra 150 ezer forint van szárvá, esetleg, ha talán kevés volna van még, ha kell 500.000 forint is szóval pénz van bőven. Ezt mondom, akkor egyszerű pleykának vétem, amelynek konkrét alakja nem volt.

Ezután néhány nappal, július 26-án, a Hanglikavéházban ültem és akkor arra ement mellettem Pap Zoltán és kezével intett, hogy kövessém, ugyan-azt teite a velem nem egy asztalnál ülő Molnár Jenővel is. Fölemlentem egy helyre, ahol mások nem hallhattak és ott azt mondta e öször, hogy aduk neki becsületszavunkat és kezét nyújtunk arra, hogy senkinek, de senkinek, arról, amit ő nekünk mondandó lesz, köztét nem tesszük másnapig, mert már akkor ugyis ki fog pattanni a dolog, de addig ne szóljunk, nehogy a dolog valami módon megzavarassék. Mikor kezét nyújtottunk és becsületszavunkat adtuk, azt mondta:

— En azért hivatalukide benneteket, mert nekem kel, hogy tanuim legyenek azokra a dolgokra nézve, amelyekről el akarok beszélni. Én a fejlemmel és a becsületeimmel játszom, nem tudom, mi lesz ebből a dologból és azért, hogy fejedező magamat minden eshetőséggel szemben, hivataluk benneteket.

Akkor aztán elmondotta azt az esetet, amely velet történt, amelyet én azért nem ismételtek, mert ugyan-ugy mondtotta el kevesebb részletességgel, amint itt előadja, hogyan jött hozzá Dienes, hogyan beszélt ő azzal a bizonyos tiszttel, hogy megmentette a hazát, mi volt a tanukkal, hogyan ment Olajhoz, hogyan történt, szóval minden úgy, ahogyan volt: úgy, hogy nekem erre nézve új mondanivalóm nincs.

Elnök: Miven időben történt ez?

Báró Kaas Ivor: Este fél 11 órakor. Nem néztem az órát de késő este volt. A takarékpénztári könyveket nekünk megmutatta. Ezen a napon ezt az embert magából nagyon kivélte láttam.

A rakóvetkező napon, tehát 30 án délelőtt találkoztam egy urral, aki aznap érkezett Fiuméből. Ezekről a dolgokról csak itten hallott és természetesen nagyon érdekelt. Nem nevezhetem meg őt azért, mert azt mondta, hogy ha én őt megnevezem, akkor ő azt egyszerűen le fogja tagadni. Hát aki így nyilatkozik, arra nem hivatkozhatom. A dolog sem fontos, azt mondtam, hogy ő Fiuméből volt, ott a kormányzósság hivatalnokaival érintkezett és ott azt beszélték ezek az urak, hogy rövid idő alatt gróf Szápáry László kereskedelmi miniszter lesz, az ott egészen el van kötöttes terjedve. Nekem az eszembe jutott, hogy mikor a Khuen-kabinet megalakult, Láng Lajos miniszterrel találkoztam, gratuláltam neki újból való kinevezéséhez, mire ő azt telette, hogy az ő kinevezése nagyon kétséges volt, nemcsak azon ellentét miatt, mely a pártnak két irakciója közt a személyekre nézve jennőrgott, hanem mert őt csak az tarthatta meg abban a tarcakérdésben a helyén, hogy Széll Kálmán őt a legmelegebben pártolta és ajánlotta Khuen-Hédervárynak. Ugy fogtam fel tehát ezt a beszélgetést, melyre ő bbb hivatkozta, hogy a kereskedelmi tárca a kabinet nem sokára várható rekonstrukciója alkalmával üres lesz, és akkor betölthető lesz gróf Szápáryval, mint a bannak biza mas barátjával.

Negyedik találkozásom, melyről enlitést kell tennem, mely talán a legfontosabb ugyancsak 30 án este, mondatom éjtel történt. Hazamenve a Batonykavéházból, találkoztam a herpesti-uton Sees Adorjánával.

Azt mondta ő, most jön gróf Szápáry Lászlótól, akivel azonban nem beszélhetek. Ő volt az, aki gróf Szápáry Lászlóhoz bevezette a szocialista vezéreket: dr. Goldner Adólfót, Grossmann M ksát és Bokányi Deszót.

Ezek óhajtották a gyülekezési jog és az egyelői jognak törvényben való szabályozását. Erre pedig gróf Szápáry azt felelte, ezt kieszközölni nem lehet, hanem a Percezl-féle rendeletek vissza fognak vonatni, ha a szocialisták magukat jól fogják viselni. Ezek után azután anyagi előnyöket helyezett nekik kiltásba, hogy kaptak-e vagy nem, erről nem szólok, mert azt nem tudom.

Hivatkozott különben Széles Adorján arra, hogy ezekről a szocialistákkal való tárgyalásokról nemcsak ő tudott nemcsak a szocialisták vezérei tudtak, hanem tudott arról a rendőrség is. Megmondta egyenesen, Rudnay találkoztott 28-án este a gróffal és hogy erről tudott Pázmány Dénes is.

Ennél többet én nem tudok.

Gróf Andrássy Gyula: A t. tanu ur azt mondta, hogy bizonyos anyagi előnyöket helyezett kiltásba gróf Szápáry a szocialistákkal. Mik voltak azok?

Báró Kaas Ivor: A két forintot aiot való zálogtárgyaknak kiltásba, kiszolgáltatása.

Gróf Andrássy Gyula: Arról sem adott felvilágosítást, hogy gróf Szápáry ezt az ígérte et a kormány beígereztével teite?

Báró Kaas Ivor: Csak annyit mondott, hogy ezek a dolgok a főkaptányi tudomással történtek.

Gróf Andrássy Gyula: Altaibán nem emlékszik a tanu ur hogy indirekte is utalt volna a miniszterelőnk személyére?

Báró Kaas Ivor: Igen is volt szó róla, hogy a miniszterelőnkkel valami érintkezés tenntőlott vagy terveztek, de nem szólok, mert ilyen dologban nem lehet csak úgy találmra beszélni.

Nagy Ferenc: Pap Zoltán közölte-e a képviselő urral azt, hogy a veszteségek a miniszterelőnk közreműködésével, vagy ingerencsiával történtek-e, vagy sem?

Báró Kaas Ivor: Mint pozitívumot nem közölte azt.

Polónyi Géza: A július 29-iki ülés előtt Pap Zoltán férvolt bennünket Barabás Bélát, Holló Lajost s előadta, hogy előtte Dienes azt jelentette ki, hogy a pénzt ő nem fogja elveszíteni, mert azt neki Khuen Héderváry miniszterelőnk meg fogja téríteni. Ezt előtűnt, ott az ülés előtt előadta, mint o yant, amit neki Dienes mondott.

Báró Kaas Ivor: Nekünk is!

Polónyi Géza: Az a kérdés, hogy minútan a báró ur érintkezett Pap Zoltánnal, előtte is nem-e nyilatkozott hasonlóképpen?

Báró Kaas Ivor: Egészen így nyilatkozott, hogy a pénzt gróf Szápárynak meg fogja téríteni, termé-

szelosen. Hogy a kormány által-e vagy más által, nem mondta.

Polónyi Géza: Én további kérdéseket nem intézek csak bemutatam a Népszavát, melyben az összefüggés gróf Khuen-Héderváry és a szocialisták közt el van mondva.

Miklós Ödön: A t. képviselőtársam szives volt említeni, hogy már július 21.—22-ike táján érínkezett először egy uriemberrel, akinek szavahihetőségéhez kétség nem mer. Nem volna-e hallandó a t. képviselőtársam megnéni, hogy ezt a horaszt megvezesse a bizottság előtt arra nézve, hogy hogyan jutottak tudomására az illetőnek már július 20-án, vagy 23-án az általa említett tények, hogy ilyen nagyobb mértékű akcióról van szó.

Báró Kaas Ivor: Azt én nem tudom, hogy az illetőnek biztos tudomása volt-e róla, mint a t. bizottsági tag ur mondja. Ő csak azt mondotta, hogy ha 150.000 forint nem lenne elég, akkor lesz több, 2—300.000 forint is.

Miklós Ödön: És arra a tizenöt képviselőre, aki általában említették azoknak a névsorára vonatkozólag nem volt szó a t. képviselő ur és az illető között?

Báró Kaas Ivor: Én és ő között nem volt. Később nagyon sok nevét hallottam. A tizenötöt tizenegyre lett.

Miklós Ödön: A t. képviselőtársam ilyen listát nem látott?

Báró Kaas Ivor: Nem. Én csak azt a négy nevet hallottam, melyet Pap Zoltán már itt is beiktált.

Miklós Ödön: Dienes Mártonnal nem találkozott a képviselő ur ezen egész idő alatt?

Báró Kaas Ivor: Őt észterdőt óta nem látam.

Ivánka Oszkár: Kérdésére **Kaas Ivor** kijelenti, hogy meg fogja kérdezni az illető fiúmeit uról, hogy kiliét felfedezze-e s hogy hajlandó-e a bizottság előtt megjelenni.

Elnök: Most elhatározzuk, hogy a bizottság ülését nem folytatja, hanem a már megidézett tanúk kihallgatását délután öt órára halasztjuk és elkérjük őket, hogy sziveskedjenek megjelenni.

Felívom a háznagyit hivatal, hogy fél hatra Seress László urnak, hat órára pedig Vázsonyi Vilmos urnak meghívót küldjön ki.

Öt órára kitűnő meghívó nélkül fognak megjelenni Molnár Jenő és Lovász Márton képviselő urak. Egyuttal miután Ritter Imre meg nem jelent, kérem őt is megidézni. (Heiyesítés.)

Miklós Ödön: Tekintettel tehát arra, hogy holnapi ülésünk éppen vasárnapra napra esvén, annak megtartása bizonyítan én gróf Andrássy Gyula javaslatát azzal egyeztetem ki, hogy kérem a bizottsági elnök urat, méltóztatassék intézkedni az iránt, hogy a kormányonk ura ma este fél hét vagy hét órakor itt megjelenni sziveskedék.

Polónyi Géza: Bejelentem a bizottságnak, hogy akár mindjárt most, akár pedig este több esetet akarok bejelteni a bizottságnak, amelyek egyenesen amellett szólnak, hogy a kormányonk ebben a dologban rézes, illetőleg. hogy erről tudomása volt. A miniszterelnök meghívására és Polónyi bejelentése körül hosszabb vita indult meg, végül az elnök kijelenti:

Ne hozunk mi feltételek határozatot. Ha a délutáni nap folyamán olyan graváló adatok merülnek föl, hogy a bizottság szükségét találja, hogy a miniszterelnök ur felkérésék a kihallgatáson való megjelenésre, e tekintetben délután is intézkedhetünk.

Ivánka Oszkár: Nem akarok semmi büntömetleni és semmi büntélet eltiltani. Minden tekintet nélkül leszek az én pártállásomra. Legyenek a t. bizottsági tag urak meggyőződve, hogy ha nekem az az impresszió lesz, hogy a miniszterelnök hibás vagy rézes, én azt kiméni nem fogom.

Kaas Ivor kihallgatása után szükségének tartom, hogy megidéztessek Rudnay Béla rendőrkapitányt. Kérem őt a szocialistákál történt érínkezésére vonatkozólag kihallgatni. Ezenkívül Szeles Adorján, asztán a szocialista vezérek: Goldner Adolf és Bokanyi Dező. Rudnay főkapitányt még ma este kérem megidéztem, talán az ülés végére, mert akkor lesz időnk őt kihallgatni.

Béthy Ákos: Hisz a szocialistákat még nem is hallottuk. Varjuk tehát meg míg nyilatkoztak és csak ezután hallgassuk ki Rudnayt.

Ivánka Oszkár: Helyes elfogadom.

Elnök: Miután a mai délután öt órára kitűzött ülésre megiehetősen el vagyunk látva annyagval méltóztatassék abban megállapodni, amit már kijelentettem, hogy Rudnay és a többi most bejelentett tanúk kihallgatása esetleg a legközelebbi ülésre tésessék át. (Heiyesítés.)

Ezzel az ülést berekesztem.

Az ülés végződik 2 óra 25 perckor.

Délutáni ülés.

Elnök: Jelenti, hogy eljárt az igazságügyminiszterrel, de nem találta.

Polónyi Géza: Utána járt annak, hogy a kormány megtette-e a szükséges lépéseket Dienes Márton letartóztatására. Erre nézve előterjeszti, hogy 31-én a képviselőház ülését megelőzőleg jelentkezett Plósz Sándornál s kérdést tett Dienes letartóztatása dologában. A miniszter azt mondta, hogy nem, de legott intézkedik. Délben egy órakor láttam, hogy a miniszter többekkel tanácskozott. Meggyőződtem, hogy erről beszéltek, ho ott már reggel megígerte, hogy el fog járni. Akkor én azt mondtam, hogy a királyi ügyészeleg legott tartozik intézkedni. Ha másért nem, a Nessi-féle váltohamisítási ügyben meg kell tenni ez intézkedést s ki kell adni a letartóztató rendeletet. Még akkor — ugymond — nem volt tudomásom ar-

ról, hogy Dienes Márton ellen több bünvádi cselekmény miatt van bünvádi eljárás folyamatba téve, de délután alakuló ülésünk volt öt órakor és időközben sürgöny utján véletlenül értesültem Berlinben tartózkodó flam által, hogy délután 4 órakor találkozott vele a Viktória-kávéházban. Ezt bejelentettem tegnap a bizottságnak, de egyuttal tudomást szereztem a Magyarországnak küldött sürgöny utján arról, hogy Dienes Márton este 7 órakor az idegenek teleofonjánál lesz és ott telefonálni fog Gígi név alatt. Itt van a sürgöny. Ezt bejelentettem a rendőrségnek, hogy ennek folytán Dienes Márton annál a teleofonnál letartóztatható. 6 órakor mondták, hogy megtesznek minden sürgős intézkedést és abban a hitben voltam, hogy Dienes már az igazságszolgáltatás kezék közt lesz. Most pedig arról szereztem tudomást, a Magyarországnak Sárkány nevű tudósítója utján, hogy a letartóztatás iránti rendelet csak reggel expediatlított. E tényeket azért jelentem be, hogy konstatálhassanak ezek a dolgok az igazságügyminiszter kihallgatásával, mert ha a tények így megieelősen valók, akkor én azt a konkluzumot vonom le, hogy a kormány nem tette meg a megfelelő intézkedéseket arra, hogy a letartóztatás biztosíthassék. Azért kérem az igazságügyminiszter ur megidézését.

Elnök: Előterjeszti, hogy a miniszterelnök privát uton értesítettet arról, hogy esetleg a mai délutáni ülés folyamán szükségessé válhatik kihallgatása. Az iránt megkerestetvén, vajjon ebben az időben rendelkezésre állhat-e a bizottság, azt jelentette ki, hogy sajnálatára akadályozva van a megjelenésben a mai ülésben még arra az esetre is, ha kívánatosnak találna a bizottság a kihallgatást.

Nagy Ferenc: Az igazságügyminiszter kihallgatása ellen elvileg nincs kifogás. De nem látom szükségét.

Polónyi Géza: Még van sürgős bejelenteni valója s bejelenti, hogy a délelőtti ülésből hazamenet, egy ur jött hozzá. Az illető Stollnak nevezte magát, irodavezetőmnék megmondta, hogy gondoskodjék arról, hogy meghallhassa azt amit ez az ur mondani fog. Stoll belépett, irodavezetőm pedig a szomszéd szobába vonult. Újból bemutatatta magát vendégem; Stoll Rezső kereskedelmi ügynök vagyok.

— Hol lakik?

— Kerepesi-ut 65.

Elmondta aztán, hogy Dienes Mártonnak, Deák Jenő is társa volt a vesztegetésben. Deák Jenővel egy órával ezelőtt találkozott aki azt mondta neki.

— Hiába bántják Szápáryt, mert a dolog más-ként van. Az egész vesztegetési dolgot én fogalmaztam meg. én beszéltem meg Dienesel, ahonnan egyenesen Khuen-Héderváryhoz mentünk a Telenki-téren lévő lakására. Onnan e bocsátottak, nem kaptunk pozitív ígérteket, de nem is utasítottak vissza. Két nappal utóbb, egy ur felkeresett bennünket azzal, hogy ne menjünk aztán Héderváryhoz, hanem Szápáryhoz. Elmondom még azt is, hogy az éjféli ülésen Dienes szökése előtt a parlamentben járt, s ott egy összeget veit át egy urtól, aki azonban nem Szápáry László. Ez összeg 100.000 forint.

Andrássy Gyula: Mikor volt ez?

Polónyi Géza: Most egy órával előbb. Stoll azt is mesélte hogy Dienes Mártont a vasuton állítólag egy mágnás és egy detektív kísérte el Berlin felé. Ezt a bejelentést kötelességemnek tartottam és kérek intézkedést kihallgatások iránt. Kérem, hogy Deák és Stoll lakását heyezzék felügyelet alá.

Elnök: A bizottság elrendeli e tanúk kihallgatását. Jelenti, hogy a délutáni megidézett Ritter Imre 1 órakor e utazott, nem tudni hova.

Polónyi Géza jelenti, hogy a ma délelőtti megígért előterjesztéseit a híefői ülés végén teszi meg.

Elnök: Most átterünk Molnár Jenő kihallgatására.

(Molnár Jenő)

Molnár Jenő: 42 éves, izraelita, rovatán e ö-életű. Előadja, hogy a Rákóczi-ünnepélyről, Kassáról jövet a kocsikban uszonáozott, mikor odajött Papp Zoltán. A szaládia távoztaival báró Kaas Ivorhoz és hozzá Pap Zoltán így szólt: „Jertek, fontos dolgokat meséllek, legyetek tanuim, Fáynak, Lovászynak, és Olasznak már elbeszéltem. Aztán elmondta, hogy őt meg akarták vesztegetni. Kért, hogy tartuk a dolgot titokban, s aztán távozott. Ennyit tudok a dologról.

Nagy Ferenc: Szóba jött-e, hogy ki ől s armazik a pénz?

Molnár Jenő: Pap Zoltán azt mondta, hogy egy kegyelmes uról, aki a kormányhoz tartozik.

Molnár Jenő után Lovász Mártont hallgatják ki.

(Lovász Márton vallomása.)

Lovász Márton: 39 éves, római katolikus, nős. Azt a kérdést intézi a bizottságnak, hogy újból be kell-e jelentenie az esetet, vagy a vizsgálat amugy is ki van-e terjesztve esetére?

Elnök: Igen.

Miklós Ödön azt hiszi, hogy az újabb formális bejelentésre szükség van.

Elnök: A Dienes-ügyben fog mint tanu kihallgatni. A másik ügyet bejelentheti.

Lovász Márton: Elmondja, hogy a kérdéses ügyben a Wampeticsnél beszélt este 9 órakor Pap Zoltánnal. Megmutatta a betéti könyveket. Mondta, hogy a hoinapi ülésen az ügyet bejelenti, a pénz a Ház asztalára leteszti. Ennek többet erről a dologról nem tudok, de bejelentem, hogy ma egy levelet kaptam, melyben föl vagyok hatalmazva arra hogy sajtó utján legvem azt közé, vagy bejelentsem a bizottságnak. Kérem azonban az alól való felmentémet, mert az illetőnek kelemelenségét okozni nem akarok s a levélírónak nevét csak akkor öhajtanom megnevezni, ha szembesítésre, vagy más bizonyítási eszközre volna szükség. A levélben előadott eset a következő: A levélíró kedden délután tehát a hosszú ülés előtti napon, Nagyenyre utazott, vele egy kupéban Darányi Béla min. tanácsos, a miniszter testvére. A politikai helyzetéről folyt a beszéd, amikor Darányi Béla diada ma bangon egyezte meg: A lezserelés ninos messze az ellenzék meg van fizetve, kár volt nem sokkal előbb pénzei operáni. (Mozgás.)

Lovász ezután azt kéri, hogy a Magyarországra vonatkozó bejelentését vegyék tekintetbe, és kéri, hogy Símeji Vilmost és Singer Arturt hallgassák ki.

Elnök: Jegyzékbe vétetik a bejelentettek neve és lakása. Kéri a tanut, hogy mondja meg a levélíró nevét.

Lovász Márton: Enged a kéréseknek megnevezni, hogy a levelet Buday Zádorné írta, az utas pedig Buday Zádor. A bizottság elrendeli Buday Zádorné és Darányi kihallgatását.

(Véssi József bejelentése.)

Elnök jelenti, hogy Véssi József kihallgatására tér át a bizottság.

Elnök: Véssi József képviselő ur a déli ülés zárta alkalmával nálam jelentkezett mint tanu és kérte hogy nyomban és lehetőleg mindjárt a délutáni ülés elején hallgattassék ki. Azzal indokolta kívánságát, hogy Vázsonyi Vilmos vallomása áltál valószínűleg feleslegessé válik, ha pedig nem. antecedenciáját képezi annak, amit Vázsonyi vallani fog. Honnau tudja ezt, honnan nem, azt én nem tudom, de a dolog úgy van, méltóztatassék határozni, eltérjünk-e a megállapított sorrendről és Véssi József nyomban kihallgassuk-e? (Helyeslés.)

Nagy Ferenc: Az mégis szokatlan, hogy egy tanu, a másiknak még csak előadandó vallomását tudja, ez összebeszélésnek tűnik fel és különösnek tartom.

Elnök: Ezt emeltem ki én is.

Elnök: Következik Véssi József tanu kihallgatása.

Véssi József országgyűlési képviselő: 45 éves, zsidóvallásu. Párbajvétség miatt büntetve volt.

Elnök: Méltóztatassék összefüggő előadásban előadni, amit a Dienes íele vesztegetési kísérlet illetőleg tud.

Véssi József: A lapokban ma megjelent hírdményben foglalt felszólítást erkölcsi parancsnak tekintem, mely elsősorban a parlament tagjait kötelezi. Ezért eddig elfoglalt rezervából kilépe kötelességem ismerem azt, hogy két adatosoport bocsássak az igen t. bizottság rendelkezésére. Az események, melyek e két adatosoport háttérben állanak, nem egy időben történtek.

Elnök: Engedelmet kérek, hogy félbeszakitom. A Dienes íele ügyben vallomásra jelentkezett-e képviselő ur, vagy pedig új eset bejelentésére?

Véssi József: Két új eset bejelentésére, melyek egyike analóg a Lovász Márton által bejelentett esettel, a másik analóg a Nessi Pál által bejelentett adósságösszevásárlási esettel.

Elnök: Akkor a tanukihallgatás sorrendje nem változik meg, mert Véssi József képviselő ur nem tanu a Dienes-ügyben, hanem két újabb dologban jelentkezik.

Véssi József: Két új esetet, mely a Dienes-ügy komplexumára enged következtetést de szerves összeköttetésben a Dienes-Szapáry-ügygyel ninos. Ezelőt két héttel megjelent nálam egy Hartstein Lajos nevű ember, ki néhány hónappal ezelőt munkásai lakos volt. Néhány hónap óta Budapestre helyezte át lakását. A munkásai zsidó hitközségnek alelnöke volt, Budapestben valamely irodában van alkalmazásban az orthodox zsidók országos szervezeténél.

Nagy Ferenc: Azt hiszem, csödbe jutott ember!

Véssi József: Nem tudom. Mialatt Munkácson lakott néha felekezeti ügyekben tanácsért és támogatást fordulhatott hozzá. Mikor először jelentkezett nálam egy azon vidékbeli képviselőtársamól kérdeztem, hogy megbízható ember-e és nem olyan, aki felekezeti jogaimon kér tanácsot és segítyt és aztán a kapott tanácsért és segítyért magát uthon kitarthatja. Azt a megnyugtató választ kaptam, hogy ebből a pontból ez az ember feltétlenül megbízható s tisztességes. Mikor két héttel ezelőt nálam szerkesztőségben Hartstein Lajos megjelent, én nem voltam ott. Falun időztem, pár órára kimentem családomhoz. Elnéioyva a Budapesti Napló teilelős szerkesztőjéhez, Braun Sándor urhoz fordult és neki azt mondta, hogy a sok előzékenyesség és szives szolgálatkészséget, amit nálam tapasztalt, gondolja, hogy most viszonzhatja.

Összintén fog beszélni és diszkreiciót kér. Beregmege főispánja, Hagara Viktor és Hagara Viktor ural együtt egy ur, aki a miniszterelnök közvetlen környezetéhez tartozik, tanácskoztak vele arról — tudván, hogy néha-néha el-látogat hozsám — hogy miként lehetne a Budapesti Naplóra befolyást szerezni. Azt mesélté felölös szerkesztőtársamnak, hogy több idea merült fel s többek között talán az, hogy előfizetnének ezer példányra, de ha ez elegendő nem volna, egy miután a lap részvételársaság és nekünk vannak részvényeink a porteuilleben, részvényeiket is lehetne vásárolni, mily összegben, azt nem mondhatja, de ötven- és százezer forint között. Azon igyekezték, hogy az összeg minél nagyobb legyen. Braun Sándor szerkesztőtársam látván a dolog nagy jelentőségét és tölem értesítve lévén arról, hogy egyéb, de tisztességes természetű kísérletek is történtek a közvetlenül megelőzőt időben, ezt nagyon érdekesnek találta és arra kérte Hartstein urat, hogy másnap jöjjön el és mondja el ezeket a dolgokat nekem is. Hartstein ur azt mondta, hogy neki valamely ügyben el kell utaznia, csak két-három nap mulva jön vissza és akkor teszi tiszteletét. Két-három nap mulva vissza is jött, jelentkezett nálam és én fogadtam és ott ő eladta a következőket. Ő ettől a két úrtól tudja, hogy a miniszterelnök urnak nagyon rosszul esik az a heves ellenzés, amelyet a Budapesti Napló vele szemben kifejt. Ha netalán ennek a heves hangnak az volna a rugója, hogy az én önérzetem megsértődött, mert a miniszterelnök ur velem a pártkörben az ismerkedést nem kereste, akkor ő kimondhatja ezeket az uraknak a nevében, hogy a miniszterelnök ur ezt nagyon sajnálja. Ő akart velem megismerkedni sőt azzal a gondolattal is foglalkozott, hogy miután a pártkörben sohasem tudtunk találkozni, fel fog engem lakásomra keresni. Itt, t. bizottság, egy pillanatra meg kell állnom. Ha Hartstein Lajos urat meg fogják idézni, azt fogják látni, hogy nagyon egyszerű ember. Külső habitusa, a megjelenése és társadalmi formái nem olyanok, hogy előkelő körökben állandó bejártságos lehetne neki impulálni. Feltűnt tehát nekem az a mondat, amelylyel a társaságot kezdte. Rövid idővel azelőtt politikai körökben beszélgettem erről a témáról, valaki azt mondta, hogy a miniszterelnök ő előtte is úgy nyilatkozott, hogy mennyire sajnálja, hogy velem meg nem ismerkedett. Hisz az a fő, hogy mikor a szabadalvó pártkörben megjelent, kérdezte és mikor engem neki megmutattak, én már elmenőfélben voltam, midőn utánam jött az előszobába és kérdezte, hogy hol vagyok, a szolgák azt mondták neki, hogy én már elmentem. (Zaj.) Bocsnátot kérek, itt azt halom, hogy ez nem áll. Hát én nem állhatok jót erről. A t. vizsgálóbizottság dolga lesz mindenesetre kikutatni, hogy mi igaz és mi nem. Engem már ez a találkozás a dolgoknak természetesen nagyon érdekel. Hiszen ha a parlamentek kuloárján arról van szó, hogy miniszterelnök ur már az első nap kereste az ismeretséget és csak azon fordult meg, hogy nem találkozunk, akkor semmisen természetesebb, mint hogy a budapesti parlamenti életől fel egész az északekleti Kárpátokig az úgy deformálódott, hogy engem már nemcsak az előszobában kerestek, hanem lakásomra is meg akart látogatni. Mindezek azt a benyomást tették reám, hogy ez az ember olyan emberekkel beszélt, akik — vulgáris kifejezéssel élve — tudják a dörgést. Ennélfogva meghallgattam s ő azt mondta, hogy illethetők tényezőket belátják annak nehézségét, hogy a Budapesti Napló most hirtelen a kormányzatmagától közé álljon. Ezt ők nem is óhajtották, ők beérné a hang mérséklésével is, és hozzá-tette, hogy tessék elhinni, hogy nagyon jól tudják odafent, hogy egy ellenzéki lap még több szolgálatot tehet, mint egy kormánypárti lap. Hozzá-tette továbbá, hogy ő nagyon jól tudja, hogy egy lapnak vannak anyagi érdekei is, amelyeket amugy könnyen koo-kára nem tehet. Ennélfogva sokféle idea merült fel a hármuk között történt beszélgetés folyamán arról, hogy miképpen lehetne a Budapesti Napló ezen szolgálatait honorálni, és úgy találták, hogy legjobb volna egy olyan segélyezés, hogy 2000 példányra előfizetne, ami elvlegre csinos összeg, mert 28.000 forint azaz 56.000 korona és azután 50—100.000 forintnyi részvényt magukhoz váltanak. Mikor befejezte mondását, azt mondtam neki: mondja meg küldőinek, hogy az én válaszom ez: megtiltom önnek, hogy erről a dologról tovább beszéljen, és megtiltom önnek, hogy erre a dologra velem többé visszatérjen; most menjen, siessen rögtön a küldőéhez és ezt azonnal mondja meg nekik és hozzáteheti, hogy ez természetesen nem fog a fórum, elé kerülni, de ők érezni fogják az én tiltakozásomat és felháborodásomat, amelyet ez bennem előidézett, a miniszterelnök ellen folytatott akcióimat pedig ezentul is éppen olyan hevesen és még sziljabban hangon fogom folytatni.

Ez az egyik esemény, amelyről én hallgattam azon időtől fogva a legutóbbi időkig. És csak amikor a legutolsó napokban, így szerdán délután folyosói beszélgetésekben egy és más képviselőtársam azt erősít-

gette velem szemben, hogy a kormánynak ahhoz semmi köze nem lehet, akkor is tekintettel arra, hogy Hartstein Lajosnak pedig gróf Szápáry Lászlóhoz nincs több köze, hanem ott egy főispánról és a főispánról egyetemen a miniszterelnök családjának egy tagjáról van szó, azt mondtam az illető uraknak: nekem tapasztalatlan tényekre alapított pozitív subjektív meggyőződéseim az, hogy ebbe a kampanyba a kormány befolysása is bejelátszik. Ennyit beszéltem a mai napig a dologról. De ma olvasván e hirdetésben azt a felszólítást, amelyet minden hazafiás ember lelkiismeretéhez intéz a bizottság, közelességemnek tartottam rezervámból kilépni és ezen adatokat a bizottság rendelkezésére bocsátani.

A másik adat a következő: Tegnapelőtt este, június 30-áról kelteve, névtelen levelet kaptam amely így szólt: Nagyságos Uram! Őn ellen is megindult a hajtsa. Tartozása t szintén összevásárolják. Így többek között megjelent egy ember . . . — gróf Zichy János urat ez most érdekelni fogja, én mosolyogva mondom — . . . állítólag a néppárt megbízásából dr. Dávid Miksa ügyvédnél, lakik Podmaniczky-utca 18. szám alatt, hogy egy tartozását, amire az árverés már ki volt tűzve, megváltsa. De időközben az nagy sajnálatára már rendezve lett. Ovatoosságra inti egy tisztelője és jóakarója.

Én nekem mindenekelőtt nem volt semmi tudomásom arról, hogy nekem egy tartozásom volna dr. Dávid Miksa ügyvédnél. Kérdezősködtem a szerkesztőségben és ott azt találtam, hogy egy munkatársam hitelhezjének ügyvédje dr. Dávid Miksa, és amint tudomásomra jutott, ez rendezni akarván a dolgot, részletekben akart fizetni. Részleteit nem tartotta be és ezért beperelték.

Én érdeklődve a dolog iránt, megkértem Vázsonyi Vilmost, hogy ismertessen meg Dáviddal. Vázsonyi behozta másnap Dávid ügyvédet a Hába, bemutatva nekem s ekkor elmondta, hogy egy Balog Konstantin nevű ügynök járt nála s meg akarta váltani tartozását. Ez a Balog Konstantin, hogy úgy mondjam, olyan erkölcsi konstitúciójú ember, mint Dienes Márton. Az ügyvéd így szólt Balognak:

— Ez a tartozás nem szereztet meg, mert hiszen ez az árverés kihirdetésének napján rendeztetett a kiadóhivatal által. De miért akarta ön a Budapesti Napló és Vészi tartozásait összevásárolni? Az ügynök felelt: Nekem politikai megbízásom van rá. — Kitől? — Hosszas tétovázás után azt mondta: A néppárttól, mely Vészit tönkre akarja tenni. Előttöm tiszta dolog volt, hogy a néppárt nem egyebé, mint spanyolalf, amely mögö egyez tényezőket bujhattak, mert én a néppárttal loális küzdelemben vagyok hosszú évek óta, de úgy el nem mérégedtet soha ez az ellenséges viszony, hogy mi egymás megrontására törekedünk volna.

Dr. Dávid Miksát a dolog nagyon érdekelte. Azt mondta nekem: — tegnap láttam először, egyik tisztelőm, lapomnak hosszú évek óta előfizetője és szerény tehetségemnek híve. — Dr. Dávid Miksát nagyon izgatta a dolog és kérdezősködött, hogyan, miért és miként. Kérem, ez az érdekes csoportozat, az a politikai irányzat erős akadálynak tartja Vészi József urat és a Budapesti Naplót, sprengolai skarja a lapot, összevásárolja a váltókat, beperli, toglalásokat eszközöl, zárlatot kér, gondnokot rendel és a címszalagokat elviszi, akkor azután csinálják Vészi József ur lapot, ha tud. Én mindezekből azt deriválom magamra nézve, hogy lehetséges, csak lehetséges — a mondták alapján, az, hogy rajtam is megpróbálták azt, amit a Magyarországon és Nessi Pálon megpróbáltak, hogy előbb megpróbálták pénzzel, közeledtek felém és mikor nem sikerült, megpróbálták, hogy anyagiilag hozzanak zavarba és tegyenek tönkre. Ezen adatokat van szerencsém a t. bizottság tudomására juttatni. Még csak egy megjegyzést fűzök hozzájuk. Senki nálam mélyebben nem óhajta, hogy Hartstein Lajos ur és Balog Konstantin ur alaptalan dolgokat beszélő szélhámosokként bizonyuljanak. De a ma közötti hirdetésnek tartalmánál fogva közelességemnek tartottam azokat további megvizsgálás végett a bizottságnak tudomására juttatni. Megjegyzem, hogy Balog Konstantin urat soha nem láttam, a nevét is tegnap hallottam először.

Polónyi Géza: Szabad kérnem, hogy én is intézzek néhány szót a tanuhoz.

Elnök: Följegyzeti a Vészi által megnevezettek neveit.

Vészi József: Az első ügyben Hartstein Lajos budapesti lakása a Páris-szálloda és Hagara Viktor Beregmege főispánja, a lakását nem tudom, gondolom Beregzász.

Polónyi Géza: És Braun Sándor?

Vészi József: Braun Sándor találató a Budapesti Napló szerkesztőségében, Kerespi-ut 25. szám alatt. A másik ügyben Vázsonyi Vilmos, aki szintén beszélt Dávid Miksával,

Különben, ha talán szükség volna rá, becsatlom a levelet.

Elnök: Nincs szükség rá.

Vészi József: Dr. Dávid Miksa lakása Podmaniczky-utca 19. Balog Konstantin ügynök nem tudom hol lakik. Megjegyzem még, hogy a bizottság iránti tiszteletből igyekeztem a mai nap folyamán és tegnap este, amikor megtudtam, hogy a hirdetés megjelenik, megtudni valamit Balog Konstantinról, de a legnagyobb utánjárásom mellett sem tudtam meg többet.

Polónyi Géza: T. képviselőtársunk elmondta hogy Hartstein Lajos ő előtte két egyénről emlekedett meg: Hagara Viktorról és a miniszterelnök ur családijához tartozó egy másik úrról. Nekem tel kell tennem, hogy Hartstein Lajos úgy, ahogy Hagara Viktor megnevezte, meg kellett, hogy nevezze a másikat is. Én a magam részéről konkrét alakban szándékozik a kérdést feltenni; mert a nekem rendelkezésemre álló egyéb adatokból jogom van azt a konzekvenciát levonni és feltenni, hogy a másik ur gróf Teleki Gyula. Azt kérdezem tehát t. képviselőtársamtól, más volt-e az, vagy pedig gróf Teleki Gyula?

Vészi József: Nem. Nekem az illető urnak nevét Hartstein Lajos ur csakugyan megmondta, de én a nevét azért nem emlegettem a bizottság előtt, mert így okoskodtam: vagy valójában bizonyul az, amit Hartstein Lajos nekem mondott, és akkor az én vallomásom köztudomásra jutván, az illető ur is meghallja és van módja önként jelentkezni, vagy nem igaz az, amit Hartstein mondott és csak úgy keverte bele azt az urat és akkor semmi okom sincsen arra, hogy megnevezze őt, gyanulval illessem. Ha tehát a bizottság megengedné, úgy én ezen rezervámban továbbra is megmaradnék.

Polónyi Géza: De ha Hagara Viktorral szemben minden meg ez a rezerva, mi jogosítja fel akkor a képviselőt urat arra, hogy a másikkal szemben ilyen fenntartással éljen?

Vészi József: Politikai jogosultságom nincsen rá, de ez egy delicate kérdés, amelyet szeretnék továbbra is megörizni, de ha a bizottság nagyon érdekel, úgy megmondhatom.

Beöthy Ákos: Rá akarja bízni a tanura.

Polónyi Géza: Délelőtt itt azt az álláspontot foglaltuk el, hogy amennyire lehet, ki kell deríteni ezt a dolgot.

Gróf Andrássy Gyula: Részemről is helyesnek tartanám az illetőnek megnevezését.

Vészi József: Kénytelen vagyok megmondani, hogy ez az ur valóban gróf Teleki Gyula. (Mozgás.)

Polónyi Géza: A második dolog igen rövid. Én hallomásból is arról értesültem, hogy a Budapesti Napló-nál előzetesen, mielőtt a pénzzel való kísérletet s a pressiót megkísérlették, más kísérlet is történt.

Vészi József: Nem történt semmielőtt más kísérlet vagy presszió. Történtek honnet, minden lélekérdek nélkül vajó közeledések, amelyeket én politikai expanziókkal tudtam elintézni. Megmondtam, hogy miért nem vagyok azon helyzetben, hogy akár én, akár lapom már elfoglalt álláspontunkon változtassunk.

Elnök: Azt hiszem, erre nézve mindenekelőtt meghározandó a határozat, hogy a vizsgálat ezen két ügyre is kiterjesztéssé-e és feljelentő ur által benemondott tanuk kihallgatása elrendeltéssé-e. Természetes, hogy a tanuk kihallgatása tekintetében majd csak későbbben fogunk intézkedni, mert azt hiszem, hogy azon sorrendben vétetnek elő kihallgatások, aminekben ezek a bizottságnak be lettek jelentve.

Nagy Ferenc: Én azt hiszem, hogy gróf Teleki Gyulát már az összefüggésnél fogva is most mindjárt lehetne kihallgatni.

Elnök: Ki is hallgatjuk. Amennyiben szükséges volna még a tanuk kihallgatása, úgy pótlólag is kihallgatjuk. Az előterjesztett passzát megőrökítjük a naplóban is.

Vészi József: Ennél többet sem most, sem később nem tudok mondani, mert ennél több nem is történt. Nagy súlyt helyezek arra, hogy nem feljelentést tettem, hanem bejelentést, mert ha feljelentést akartam volna tenni, négy héten belül megtettem volna. Én közelességemnek éreztem a felhívás folytán idejőnni, de nem jelentek fel senkit; ez nálam a politikai esztétika kérdése.

Elnök: Meltőzassék tehát ezt határozatképpen kimondani. (Helyeslés.)

Ivanka Oszkár: Természetesen ezeknek kihallgatását határozatképpen kimondani óhajtom én is, és egyuttal azt kérném, hogy, miután gróf Teleki Gyula jelen volt, és közvetlenül hallotta az előadást, hallgassák meg néhány perig gróf Teleki Gyulát is.

Elnök: Bocsnátot kérek, úgy nem járhatunk el, hogy az egyik ügyet felüggesztve, a másikkra meggyünk át. A bejelentést elfogadni kétségtelenül nemcsak jogunk, de arra okunk is van, de hogy a vizsgálatot mindjárt kiterjeszszük, és hogy még a tanukat is kihallgassuk ezen ügyben, az talán még sem volna célszerű.

Nagy Ferenc: Ez csak kivétel annak folytán,

hogy az illető, akire hivatkozás történik, jelen van és hallotta azt, ami itt most be lett jelentve. Ez indokolja, hogy most mindjárt megtörténik a kihallgatás.

Gróf Teleki Gyula: A képviselő ur már hivatkozott, kérem tehát azonnali kihallgatásomat.

Ivánka Oszkár: Ha a határozat ki lesz mondva, akkor akarok a képviselő urhoz meg egy kérdést intézni.

Elnök: Akkor határozatképp kimondom, hogy gróf Teleki Gyula kihallgatása elrendeltetik.

Vérsi József: Én meg menteni tartozom magamat, miért jöttem most. Délelőt más irányban ment a dolog, hanem abban a hirdetésben az áll, hogy haladéktalanul kell jelentkezni. Ezért jöttem most.

Ivánka Oszkár: Egy kérdést akarok a képviselő urhoz intézni. Ő azt mondta Hartsteinnak, mikor azt a proposíciót tette, hogy megülje neki, hogy ily beszélgetést a képviselő urral szemben tovább folytasson.

Vérsi József: Félreérteni méltóztatott. Én ezeket mondtam: Mondja meg küldőinek, hogy válaszom ez: Megültem önnek, hogy erről a dologról velem tovább beszéljen, és megültem azt, hogy erre a dologra bármikor is visszatérjen.

Ivánka Oszkár: Én más szavakat használtam, az érteleme ugyanaz. Azonban hozzá méltóztatott tenni azt, hogy természetesen ez a dolog nem fog a fórum elé kerülni. Azt a kérdést intézem képviselő urhoz, miért mondotta ezt az utóbbi része?

Vérsi József: Ez az, amit én a politikai esztétika kategóriájába soroltam, hogy t. i. a magam részéről nem tartottam helyesnek és ildomosnak, hogy kiálljak a fórumra és eldicsekedjek azzal, hogy engem meg akartak ejteni, de virginitásomon semmi kár nem eset.

Elnök: Van még valakinek kérdése? Ha nincs, akkor köszönöm. A bejelentés szövegének ellenőrzése előljből méltóztatassék a következők ülésem megjelenni.

Vérsi József: Mindenesetre rendelkezésre bocsátom az anonim levelet, a későbbi stádiumban szükség lehet rá.

Elnök: Következik gróf Teleki Gyula kiballgatása.

Gróf Teleki Gyula: országgyűlési képviselő. Az elnök kérdésére bemondja, hogy: 44 éves, református, nős, rovatlan előéletű.

(Gróf Teleki Gyula.)

Elnök: Méltóztatott hallani a bejelentés tárgyát. Méltóztatassék arra egész terjedelmében összefüggő előadásban nyilatkoznia.

Gróf Teleki Gyula: Előre is kijelentem, hogy én Hartstein nevű embert sohasem láttam, ve'e sohasem beszéltem, s általában véve ilyen összeköttetések már családi összeköttetésemnél fogva, melyben a jelenlegi miniszterelnökkel vagyok, minden időben tartózkodtam. Az egész dologról úgy, ahogy az a Hartstein nével összeköttetés hozott, semmit nem tudok. Az egyedüli, amit a dologban tudok ez: Amint Khuen-Héderváry Károly kinevezetése megtörtént, egy alkalommal az országgyűlés folyosóján hoztam jött Hagara Viktor, Beregmege főispánja. Ez a miniszterelnökség legelső idejében volt. Amint hoztam jött, azt mondta nekem: Rettenetes egy dolog, borzasztó, hogy miképp bálnak sógoroddal a lapok. Erre ezt feleltem: Nem törődöm vele. Ez minden, amit az ügyre nézve elmondhatok.

Polónyi: Ismerle-e Dieneset?

Gróf Teleki Gyula: Soha!

Polónyi Géza: Nem is levelezett vele? A vácsi fogházból nem írt neki egyszer levelet.

Gróf Teleki: Nem, soha!

Polónyi Géza: Nem is járt közbe semmi ügyében? **Gróf Teleki:** Nem.

Mandel Pál: Pedig azt mondják, hogy képviselő ur járt közbe, hogy Dienes kiszabaduljon.

Elnök: Méltóztatassék a legközelebbi gyűlésre előjanni, hogy lehessen az esküt.

Polónyi Géza: Arra a kérdésre, hogy a képviselő ur járt közbe Dienes Márton ügyében, kérem Mezei László hírlapírót és Balkay vácsi fogházfelügyelőt, Dienes Mártont és Singer Arturt kihallgatni.

Nagy Ferenc: Ellenzi ezt.

Polónyi Géza: Nekem Mezei László hírlapírót mondta, hogy Dienes július 13-án gróf Teleki Gyula és Singer Artur közbenjárása folytán szabadult ki a vácsi fogászból. Mezei látta a levelet, melyet Teleki a vácsi fogházban írt.

Gróf Andrássy Gyula: Csallakozik Polónyi kérdéséhez, szeretné látni azt a levelet.

Polónyi Géza: Kérem az igazságügyminisztertől az aktákat beszerezni és Kiss Gyula miniszteri tanácsost beidézni, mert ő járt közbe Dienes fogház-büntetése ügyében.

Kiss Gyulát beidézik.

(Vázsonyi Vilmos.)

A következő tanu Vázsonyi Vilmos országgyű-

lési képviselő, 36 éves, zsidó, nős, előadja, hogy Dávid ügyvédnek a következőket mondta Dienes: Megmondok neked mindent nyíltan, amint volt, milyen irányban történik familiámról gondoskodás. Én az éjjel elutazom, mert ezt így követelik, erre kényszerítettek. Ennek nagy ára van. Én azt hiszem, hogy életemre gondoskodtam magamról. Egy igen előkelő ur grófú szavát adta, hogy menjek nyugodtan, ne bosszúsítsam családómtól, ő minden körülmények közt gondoskodni fog róla. Mondom: Ki ez az ember? — Gróf Bánffy Miklós — mondotta élénken. — Azt mondja: Ismered? — Mondom: A képviselő? — Igen, a képviselő, — mondotta ő. — Talánjő is, hogy megmondtam, mert ezzel az illető bizonyos morális obligóba jut veled szemben. Még ma este lesz a találkozás, azon megmondom neki, hogy egy régi meghitt embe-remnek megmondtam, hogy ő adta grófú szavát, hogy a családómról gondoskodik. És itt egy megjegyzést tartozom tenni. Én érzem a kényszert, hogy kell vallanom ilyen dolgokban is, Tessék figyelembe venni, hogy egy család ekszisztenciáját játszhatom el, ha az a morális kényszer, melynek hatása alatt vallok, egy-uttal nem jelenti az országos bizottság számára azt a morális obligót, hogy azt a veszedelmet, melyek valamomással a családra felidéznek, valamí módon a családótl elhárítsa.

Azt hiszem, mindenki megérti, hogy ezzel mit akartam mondani. A család, ugylátszik, ezzel majd elveszti azt a segítséget, amit bizonyos oldalról várhatott, de én morális kényszer alatt vallok és ezt meg kellett mondanom. — Ez a kényszer, azt hiszem, morális obligót is teremt a családdal szemben. Hogy kikre nézve, — azt hiszem — azt nem kell magyaráznom. Ezt megjegyzem, a családdal szemben, nyílt és férfias kötelességem volt.

Hogy azok a dolgok, amiket egész rövidséggel előadok, összeköttetésben vannak-e Dienes Márton ügyével közvetlenül, azt nem tudom. Közvetett összeköttetés ezekkel a dolgokkal látom, mert hasonló dolgokat hozott fel Nesi képviselőúrunk a parlament nyílt ülésén. A dolog t. i., amelyről nekem tudomásom van, összefüggésben van a Vérsi József bejelentésével. Tegnapielőt éjszaka Vérsi József barátom és képviselőársam mutatott nekem egy anonim levelet, amelyben figyelmzették arra, hogy vigyázzon, mert ellene valami olyan terv készül, hogy adósságait össze akarják vásárolni, s egyszerre esedékesé tenni és ezzel lapját vagy öt magát anyagilag tönkre akarják tenni. Ezt a levelet megmutatta nekem és ebben a levélben meg is volt nevezve az az ember, dr. Dávid Miksa ügyvéd személyében; ugy emlékszem, hogy ez az ügyvéd Podmaniczky-utca 18. szám alatt lakik, akinél járt volna valaki azzal a szándékkal, hogy Vérsi Józsefnek egy adósságát magához váltsa. Nekem átadta Vérsi ezt a levelet és megkért, hogy az ügy fontosságánál fogva, amely őt kivádnál érdekli, tudjam ki sürgősen, ki járt dr. Dávidnál. Ha a dolog, amelyet ez a névtelen levél említ, egyáltalán igaz. Én azonnal éjszaka írtam levelet dr. Dávidnak, hogy legyen szives megmondani, mikor találhatom reggel. Ő szives volt reggel 8 óra-kor lakásomra felkeresni és ott a következőket adta elő: Tényleg peresített valami követelést Vérsi ellen, amely követelés abból származott, hogy egy munkatársának az adósságát a kiadóhivatal kellő időben nem vonta le. Tehát az anyagi felelősség kiterjesztett Vérsire. Ez a követelés már jobbra teljesen törlesztve volt, amikor megjelent nála egy ember, akit ő teljesen vagyonatlan és problematikus embernek ismer, aki megkérdezte tőle, hogy miben áll az a Vérsi-féle adósság és vajjon ezt az adóssággó-vételést ő nem válthatná-e magához. Erre dr. Dávid kijelentette, azt hogy az adósság tulajdonképpen már jóformán fenn nem áll, csak a költségekre redukálódik, egyebekben már rendeztetett. Az az ur kijelentette, hogy ezt nagyon sajnálná, mert igen szeretne Vérsi ellen, néhány ezer forintra rugó követelést megszerezni és a követeléssel azután a lapot szkevsztrálni, hogy így szorítsa Vérsit. Dr. Dávid — amint előadta — megkérdezte, hogy tulajdonképp mi érdeke van abban s mily megbízásban akarja a követelést magához váltani. Erre az az ur kijelentette, hogy politikai megbízásban jár el. Dr. Dávid nekem akkor meg is nevezte akkor az illetőt és azt mondta, hogy addig ne említem a nevét, míg bírói vizsgálat vagy hasonló eljárás szükségessé nem teszi.

Dr. Dávidot elvittem a Hába, bemutatam Vérsi-nek. Vérsi előt is elmondotta ezeket a dolgokat és miután én bírói eljárásnak tartom a parlamenti bizottság eljárását, feljogosítva tartom magamat hogy a nevet, amelyet velem közölt, nyilvánossá tegyem. Nem tudom, megtette-e Vérsi. Ha jól emlékszem — nem tudom bizonyosan, mert nem jegyeztem fel a nevet — Balog Konstantinnak hívják. Nem tudom, megfelelő-e és jól emlékezete. Dr. Dávid beidézhető és kétségtelenül meg fogja mondani a helyes nevet. Ennyi az, amit a kérdésről tudok. Egyebekben, minthogy a közön-

séghez felhívás intézte, kötelességemnek tartom, hogy mindezen dolgokról, amelyeknek tudomására jutottam, a parlamenti bizottságot értesítem bejelentés-anélkül, hogy én bármilyen garanciát vállalnék arra nézve, hogy az illető tudomással tudna-e valamit vagy nem. Első sorban bejelentem azt, hogy a Fehér lóban tartott értekezlet idejében fölkeresett engem egy ifjúkori barátom, dr. Bárczay ügyvéd, ki **Elnök:** Ujabb eset ez?

Vázsonyi Vilmos: Igen : : ki arra nézve, hogy a vesztegető szövetségnek kik a tagjai, előttem fontosnak látszó dolgokat mondott el. Hogy mikben állnak e dolgok, azt nem tartom hivatásomnak elmondani, mert ez az ő dolga, amennyiben a bizottság szükségesnek tartja beidéztesét.

Ezenkívül ugyancsak bejelentem a t. bizottságnak azt, hogy privátbeszélgetésben Eötvös Károly t. képviselőársam kijelentette, hogy fontos adatok birtokában van. Ennyi az, amit tudok.

Ivánka Oszkár: Hajlandó volna-e abból, amiket Bárczay Gyulával beszélte, valamit vagy az egész beszélgetést elmondani?

Vázsonyi Vilmos: Általában jeleztem, hogy a vesztegető szövetséget tagjáról bírt tudomással Bárczay. Nem tudom mennyiben érdekli a t. vizsgáló-bizottságot.

Beothy Ákos: Ne csináljunk egyből két dolgot. Idezzük meg Bárczayt és majd megmondja.

Vázsonyi Vilmos: Oly közvetett dolog volt részemről, hogy azt sem tudom, helyesen adom-e elő a dolgot. Egyáltalán részemről azt tartom korrektnek, hogy egyszerűen megnevezem azokat, akik előttem azt mondták, hogy tudnak valamit. Mert ha tanuvalomást akarnak tenni, helytelen volna, ha előre megmondom azt, hogy ők mit tudnak.

Gróf Andrássy Gyula: Csak egy kérdésem van: Amit a t. képviselő ur elmondott, úgy tekinthetjük-e, mint bejelentést az illetők részéről? Mert ha ez az, nem látom be szükségét, hogy mi időzzük, keressük és kutassuk, hogy valakinek valaki mondott-e valamit. Hogy hátha ebben lesz valami. De ha szándékukban van a jelentkezés, természetesen tudomásul vesszük és be fogjuk idézni.

Beothy Ákos: Ha Bárczay tud valamit és elő akar állni, jöjjön.

Elnök: Eötvös Károlyról sem tetszik tudni, hogy mit tud?

Vázsonyi Vilmos: Kijelentette, hogy fontos adatok birtokában van. Nem tartom magamat jogosultnak, hogy elbeszéljem, amit privátim elmondott.

Gróf Andrássy Gyula: Azt tartom, Eötvöst se hívjuk be. Felhatalmazta-e Vázsonyi képviselő urat, hogy nyilatkozzék és bejelentse? Ha nem tette, akkor nem idézem meg.

Vázsonyi Vilmos: Arra felhatalmazott, hogy megmondjam azt, amit mondtam. Arra nem hatalmazott fel, hogy egyenesen jelentkezzem az ő megbízásából.

Beothy Ákos: Akkor hagyjuk!

Vázsonyi Vilmos: E kijelentést az ő tudtával és beleegyezésével tettem.

Beothy Ákos: Tud ő maga is jelentkezn!

Elnök: Erre a két bejelentésre a t. bizottság nem kíván egyelőre kiterjedni. (Felkiáltások: Egyelőre nem!)

Miklós Ödön: A Dienes-Szapáry-ügyről volt-e tudomása, mielőtt a parlamentben szóba került?

Vázsonyi Vilmos: Semmi tudomásom sem volt.

(Seres László.)

Seres László tanu, hírlapíró: a Magyar Szó segédszerkesztője, harminchat éves, izraelita, nőtlen, a törvény előtt rovatlan. Először is legyen szabad megmondanom, miért kértem engedelmet arra, hogy a bizottság előtt megjelenjek és ebben az ügyben valómást tegyek.

En Dienesnek évek során át voltam régi kollégája és mellette voltam azon időkhben is, amidőn őt minden barátja elhagyta; nyomorában és egyéb kellemetlen szituációkban is kitartottam; családjának segítségére voltam, mert azt tartottam, hogy kötelességem barátságomnál fogva; ezt vele szemben megtenni. Ez volt egyik oka annak, hogy megjelentem, a másik pedig az, hogy a leleplezés esetében, illetve éjszakáján, tehát az ő utazását körülbelül megelőzőleg, majdnem egy óráhosszat bizalmasan beszélgettem vele a dologról. Olyan természetű volt ez a beszélgetés, hogy szinte az róla a meggyőződése, miszerint az a nyilvánosságra nem hozható, mert családi érdekeket érint és családi érdekeket sért. De gondolkodtam róla és láttam a dolgok fordulatát. Megbeszéltem barátaimmal és arra a konklúzióra jutottam, hogy nemcsak hazafias kötelességem, de egyenesen saját igazság-gemmel szemben tartozó kötelességem itt megjelenni és mindent, amit tudok — és ez azt hiszem igen sok — a t. bizottságnak előadni. Ezt azért hangsúlyozom, mert az a szoros barátság, amelylyel vele szemben állottam, az utóbbi napokban egy pár barátom megjegyzései révén olyannak tűntette fel a dolgot, mint hogy ha rám is hárulna ebből az ügyből bizonyos odtum. Nekem ugyan semmi részem a dologban nem volt, nincs is, ezzel nem is valódtam, de ebben a pillanatban a barátság minden kötelekét el kell szá-

kitanom és magamat ebben az egész ügyben minden barátsági kötelek alól teljes vallomással szolvánom kell. (Helyeslés.) Azon emlékeztetés parlamenti ülés napján este nyolc óráig a parlamentben tartózkodtam, nem is mentem be a szerkesztőségbe, mert a dolog igen fontos lévén előttem, a munka egy részét magam végeztem. Telefon utján értesültem e mellett arról, hogy a szerkesztőségben és nyomdában sürgősen ke-restetem. Egy alkalommal egy hölgy, más alkalommal egy férfi keresett. Én azt mondtam, hogy ne hábor-gassanak, mert ez a dolog fontos és én itt maradok.

Este nyolc órákor megjelent a parlament folyo-sóján egy ur, bemutatta nekem magát, de a nevét nem értem meg, nem tudom tehát, hogy hívják. Azt mondta, hogy Dienes Márton kéret, mert rendkívül fontos ügyben óhajt velem beszélni. Én bizonyos géneben voltam, mert éreztem, hogy a pillanatokban lehetleg arra kell törekednem, hogy ne érintkezem vele. Azt mondtam kifogásként, hogy a parlamenti ülés az eltámasztás kérvényre, nem mehetek el most sajátomatlanul semmilyképpen sem, de talán majd később-ben időm lesz rá. Felelőre mulva az az ur visszajöött és könyörgött hogy Dienes előadójára való tekintettel okvetlenül találkozzam Dienesel, mert feleségét és gyermekeit érintő fontos megbízásokat kell szá-momra átadnia. Én az ő családjának évek hosszu során át bizalmas, meghitt jó ismerős voltam. Azt hiszem helyemben minden emberbarát hasonlóképpen cselekedett volna. Szalváva éreztem ennél fogva magam minden egyes más tekintettel szemben és azt ízentem neki, hogy találkozzam vele, de semmi esetre sem azon a lakáson, amelyet ő megjelölt, mert azt mondtam, hogy nem fér össze a tisztességemmel, hogy az ő családjának jó ismerős és feleségének tisztelője lévén, szeretők lakásán látogassam meg. Megállapodtam egy barátommal, akit szintén megkért, hogy jöjjön el és megintit neki, hogy a barátomnak lakásán fo-gunk este 9 órákor találkozni. Meg is jelentünk az ügyvéd lakásán, várakoztunk rá egy pár percig, ő nem jött. De jött egy újdegen ur, megnevezem: Deák Jenő és azt mondta, hogy Dienes azt üzeni, hogy nem jöhet, mert igen fontos látogatást vár és ezért nagyon kéret, hogy jöjünk a lakására, Ferenc József rakpart 9. szám alá. Azt ízentük erre neki, hogy nem megyünk. Ha beszélni akar velünk jöjjen hozzánk. Ugy fél tizkor meg is jelent az irodában. Sápadt és izgatott volt. Azt mondta: nem ülhet le, mert azonban mennie kell, igen fontos látogatást vár. Könyörgött, kérve-kért bennünket, hogy tekint-sünk el először az életben minden aversióktól és jöjünk el a lakására Ferenc József rakpart 9-ik szám alá. Megállapodtunk, hogy 10 órákor Ferenc József rakparti lakásán meg fogunk jelenni. Azt mondtam, háromszor csengetessék: mert mivel minden szobában lesznek urak. s a találkozás azokra nézve is. reánk nézve is kellemetlen lehet, külön szobába fog bennünket bevezetni. Ugy is történt. Odá hajítottunk ügy-véd barátommal a lakása elé, s csengetünk három-szor és erre Geiger Gizella kisasszony bevezetett minket egy alkoben, amely főnyelvvel volt elvá-lasztva a szobától. Dienes még nem volt otthon. Egy újságíró megfogta és interviuolta őt. Pár percel később tényleg megjött. Ez az interviu meg is jelent rövid tartalommal a lapokban. Mikor aztán pár percel később megérkezett, kérdeztem, hogy mit parancsolás velünk? Bocsnatot kért, hogy háborgat bennünket, mert éri, hogy géne-ben vagyunk vele szemben és meg fogja mon-dani, hogy mit teyünk a családjával. Itt el-mondta, hogy keressük le feleségét, aki Nagymaros-on van, nyugtassuk meg, neki az éjjel sürgősen el kell hagynia Budapestet. A feleségéről gondoskodni fo-gnak. Azt mondtam neki erre: nem akarok dolgaiddal tovább foglalkozni, látom, hogy elvesztél teljesen; ezt érzed magad is és én mondtam már neked, hogy innen menj el, mert Magyarországon nem fogsz boldogulni: de nem értem azt a sietséget, amelylyel távozni akarsz. Bűnvádi uton üldözni nem lehet ezért a cselekményért, itt maradsz, semmi bántódásod büntető uton nem lehet. Azt mondta erre nekem: — Nem is érrol van szó ne faggassál. — Kivánja valaki, vagy ára van ennek, hogy elhagyod Budapestet? Azt mondta: — Körülbelül úgy áll hogya magamról nem gon-doskodok, familiámról nem gondoskodnak, ha nem hagyom el Budapestet. — Erre azt mondta: — Vagy bizalmasan beszélünk egymással, vagy nem; ne adjál lel rebuzokat. — Ha azt akarod, hogy bizalmasan járjak el családoddal szemben, őszintén tudnom kell, mi az a gondoskodás. Mondt el, hogy familiádat jóhiszeműen megnyugtathassam. — Ekkor csengettek s a beszélgetés abba maradt. Halottam férfigangokat, de nem halgatóztam, hanem az ablakon néztem ki a Dunára. Egy negyed-óra mulva bejött Dienes s azt mondta; Itt volt az illető ur, aki a gondoskodást magára vállalta. Azt mondtam: Kérek, most vagy beszéj nyíltan, vagy ne be-széljünk; ilyen megoldást nem veszek át. Légy szíve-sre velem, így szól, menjünk egy másik szobába.

Arra azt kérdeztem, milyen irányu lesz a tá-mogatás? Azt mondta, talán az anyósom kap trafikot, családom pénzét, vagy szereznek valami mást, de hogy mit definiálni nem definiált. Azonban tesznek róla. Többben teitek tehát ígéretet? Teit még egy ur. Ki az az ur? — mond meg. Azt mondta: Egy elő-kel ember sógora. Ez nem elegendő, mond meg ha már mindent tudok. Azt mondta: „A bán sógora”. Ki az? — kérdeztem; gróf Teleki? Azt mondtam neki erre: Jó, tudomásul veszem közöni fogom a dolgot a családdal. Nem szólok semmit. — Ő folytatta: a dolog úgy volt, hogy jött valaki hozzám. Azzal jött, hogy szép pénzét lehet keresni. Azt mondta: Ne törődj politikai multaddal, tönkre tett ember vagy, ezreket kereshetsz te, ezreket kereshetünk mi. Betevő falatom nem volt, a világgal amugyis leszámoltam, belementem hát a dologba. Az volt a terv hogy megveszünk a harci part emberei közül körülbelül 20-25 embert: (Mozgás.) megveszünk, ha kell egy-

pár lapot, amely a leglármásabb. (Mozgás.) Szépen kiöltözték a tervet, de hamarosan a végére jártunk. Azt mondom neki erre: egy dolog érdekel legjob-ban. Mindig függetlenségi lapnál dolgoztunk én is, te is. Én ma is függetlenségi párti ember-nek valom magam. A legjobban az érdekel engem egyénileg, nem mint újságíró, hanem mint embert, hogy a függetlenségi párt ebben a dologban meddig van érdekelve. — Miért akarod tudni? — kérdezte ő. — Meg akarom magamat nyugtatni, párt-állásom biztonság tekintetében akarok megnyugvást szerezni. Mi történt a pártban? Történetek-e vesztege-tések? Bizalmasan megmondom neked, felelte ő, hogy mi miképpen történt. Az egész terv öt-hatnapos. Az első ember, akit tárgyaltam, Pap Zoltán volt, a más-ik Nessi Pál lett volna, de a dolog nem sikerült. Többet nem tárgyaltam, nem tárgyalunk és nem ju-tottunk el odáig, hogy más embereket is e tekintet-ben megállapodásra jutottunk volna.

Azt kérdeztem erre tőle, hogy milyen tervvel indult el? Igen plumpnak találok a dolgot, roppant esztelennek. Eszes emberek tartották, az pedig ne-veléses, hogy miképpen csinálták a dolgot az el-utazással, az obstrukcióval, az irással stb. Azt felelte erre ő: én azt hittem, hogy elég bizalommal köze-lelhetem Pap Zoltánhoz és én úgyis vettem észre, hogy bizalommal fogad. Hogy kelepcebe esal, azt nem tudtam; ha észrevettem volna, bizonyára nem tárgyaltam volna tovább. Azt kérde erre, hogyan állapodott meg Pap Zoltánnal? Megmondtam, hogy utaztunk el, ezt válaszolta: Ő kért 6000 forintot én meg azt mondtam, hogy szerezek 6000-ot, mert provízió is kell. Én akkor kérdeztem, hogy minő konnexiono áll-olt más képviselőkhöz. Tettem neki említést ezekről, körülbelül azokról amelyek a lapokban megfordultak, Pozsgai, Benedek, de már többről nem tudok. Azt mondtam erre Pap Zoltán: Hát jó, majd beszélünk a dolgokról. Azt mondja Dienes persze, kelepcebe esal, és ezt nem vettem észre, de tudtam, mert különben a dolog másként fordult volna. Kérdeztem ekkortól: Hát nem vette észre Pap Zoltán viselkedéséből, amikor másodszor tárgyalta vele, hogy talán hangulata megváltozott, miután előbb Olayval tárgyalta. Azt mondta Dienes: Nem vettem észre. Azt mondom erre én: Jobb, hogy nem sikerült ez, te a dolgokhoz nem értetél és így szerencsére csak egy kellemetlenség-en esett át az ország, te pedig pusztulsz.

Kérdtünk ezután a dolgokba belemélyedni és kíváncsi voltam mert érdekelt a dolog, arra, hogy ki adta a pénzt? Kérdeztem is tőle, azt mondta: — nem mindegy neked ha tudod, vagy nem? Nagyon érdekel, feleltém én. Hát egy kegyelmes úrtól kaptam, — válaszolt ő. — Tárgyalta vele? — kérdeztem tőle. Eleinte egyszer én is, de azontul mindig egy közve-tt barátunk tárgyalta. Ki volt az? — Ne kívánjam, hogy ezt megmondja, — felelte ő. Ha nem akarod, ne mondd meg. Erre ő azt mondta: — no hát: Singer Arthur tárgyalta. — Azt mondtam azután neki, hogy ki az a kegyelmes ur? Erre ő azt mondta, hogy a kor-mányzatban részt veszi. Miniszter. — Kértem én. Nem, de kegyelmes ur, — válaszolt ő. És azt mondja: hogy jó barátja a miniszterelnöknek. Azt mondom neki, — mondd meg, hiszen neveléses dolog, ha egyszer beszéltél már vele, hát tudod. Arra ő ezt mondta: — tudod mit, megmondom: gróf Szápáry László a fumei kormányzó. Egy szer beszéltem vele az utcán, azután pedig mindég Singer Arthur utján küldte és küldtem én az izeneteket, nem az ő lakására, hanem a barátjához, Hajdu Eleknek a lakására, a Kaplony-utóca.

Ha nekem volt üzenetem, én Girával küld-tem azt, ha neki volt üzenete, ő Kétkával küldte. (Nagy mozgás.) Azt mondta ezután, itt vannak a leve-lesek, elviszem magammal, nem tudom, mire lesznek jók. Azt mondom neki vidd el magaddal, mert nem lehet tudni, mikor fognak cserben hagyni barátaid. Azt mondja azután nekem, a dolog lyílyormán indult meg és az asszonyok érintkeztek egymással és adták egymásnak át a mi kölcsönös üzeneteinket. Azt mon-dom neki, mond: hát a bán tudta a dologról? Azt mon-dta ő: kellett tudnia róla. Mondom neki, és csak a te impressióid vagy pozitív tudomásod? Azt mondja erre ő: hát egy dolgot neked el kívánok mondani, abból aztán megítélhetsz mindent.

— Tegnap este együtt vacsoráztunk — mondja ő és itt jegyzem meg, t. bizottság, előző este a Vambáz-körtön sétvá szembe jött velem és kér-dem tőle, hát kiláboltál már bajbóldól, amelyiben az előző szombat volt az a baja, hogy már a butorait is elvesztet. Erre azt mondja ő: Nagyon jó napom volt. — ez akkor volt, amikor Pap Zoltán beszélt — különben, folytatja tovább, igen leköteleznél, ha el-jönnél velem vacsorázni. Én szabadkoztam, amire ő azt mondja hát már te is cserben hagysz? Majd folytatta, no most már jöhetsz; na meg vagyok sze-gény ember. (Mozgás.) Azt mondom, ne mondj ilyet, s hogy lére ne magyarul a dolgot, mégis elmegyek, hanem egy kicsit azért mégis géneben lévőm. aján-lottam, hogy menjünk Budára. Utközben azt mondta, hogy most olyan dologban van, hogy ezzel minden baiból kigázol. Tudod, — mondja ő, — mikor este vacsoráztunk, fényes izület csináltam. Erről az izületről referáltam a kormányzóknak, azt hallgass meg, és mindent kö-vetkeztethetsz arra nézve, hogy ki tudott és ki nem tudott a dologról? Azt mondja tovább: kereste Singer a kormányzót Kaplony-utcai lakásán, de nem ta-lálta. Kereste saját lakásán a Szép-utóban, de ott sem találta, elment tehát a kaszinóba. Ott azt mon-dták, hogy igen, itt van a kegyelmes ur és így raj-zolta le a helyet: egy udvari szepárben, amelynek nagy kettős üvegajtaja volt, amely ajtó átveteztelt egy másik szobába. Így mesélte nekem Singer. Midőn Singer fejtött, a kormányzó ott ült a miniszterelnökkel. Singer bejelentke a miniszterelnök felélt s a másik szobába ment, de nem tette be maga után az ajtó. Singer erre kérdőleg nézett a kormányzóra, hogy refer-áljon-e neki, mert úgy látta, hogy a miniszterelnök odabent mindent hallhat. A kormányzó intett a kezével és

azt mondotta: „Sagen sie nur alles!“ Singer ugyanis azt is megmondta, hogy németül beszélt a kormányzó minden alkalommal. Erre előrefelé hogy a dolog Pap Zoltá-nál sikerült. Igenis ilyen módon állapodtak meg. Erre azt mondta a kormányzó, hogy várjon egy kissé és bement a másik szobába, amelyben a miniszterelnök volt, de megint nem tette be az ajtó. Ekkor né-metül referált a kormányzó a miniszterelnöknek ar-ról, hogy Pap Zoltán meg van véve hogy holnap elutazik és nem lesz már a képviselőházban sem. Erre a miniszterelnök ezt felelte: Ja, ja, es ist sehr schön von dem betreffenden Herrn, das er dass durchgeführ hat, aber ich brauche den Pap Zoltán gar nicht; der Nessi liegt mir im Magen; diesen schaffen sie mir von Hause! Coule que coule! (Mozgás.) Ekkor közbevetőleg azt kérdeztem tőle és azt Singer Arthur mondta nekéd? Igen, ezt Singer Arthur mondta és hozzátette: kérek ne zavarj, hadd folytassam tovább. — Ekkor Szápáry ki-jött a mellékhelyiségből és azt mondotta: Tudja ön azt, hogy mit jelent ez: coule que coule? Tessék. Nessire vetni magát és őt megszerezni. — Mindezekről Singer referált nekem a belvárosi kávéházban és hozzátette: Barátom, most ne foglalkozzunk mással, rá kell vet-nünk magunkat Nessire és az volt a tervünk, hogy ügyneikeink révén most egyenesen Nessit fogjuk megdolgoztatni. Ez azonban nem sikerült, mert a parlamenti leleplezés közbejött és terveinket megghi-sította. — Azt kérdeztem tőle: Te a bánnál tárgyal-tál ilyen körülmények között? — Erre azt felelte: „Sohasem látam a bán, csak Singer utján érintkeztem és egyszer vagy kétszer látam a kormányzót is.“ — „Ez nagyon érdekes dolog“, mondan én és ráztam a fejem. — „Hány napos história ez?“ kérdeztem. Körül-belül szombatban merült fel a terv: Szápáry egy kegyel-mes jóspánjánal beszélt meg a dolgot, látuk, hogy bele lehet menni, tehát belemertünk. — „Ki az a jóspán?“ mondd meg“. — „Igazán magam sem tudom, nem is érdekel mert aktív része a dologban nem volt. Csak úgy hallottam mindig emlegetni, hogy a kegyelmes jóspán, de hogy ki volt, azt nem tudom“. — Ekkor megint elszóltották Dienes ismét háromszor csen-geteit és ismét jött valaki. Őt perccig magamra ma-radtam, a midőn ismét bejött, azt mondotta, most ment el gróf Bánffy Miklós.

Ivánka Oszkár: Uraságod társa, az ügyvéd ott volt akkor?

Seres László: Nem Dáviddal, hanem mással mentem el. Akkor elszedtek, bementek abba a má-sik szobába. Mindezeket négy szemközt beszéltem. Egyes nevket neki is megmondtam, de hogy mit mondtok meg külön az nem tudom. A midőn ott volt, Dienes egyes dolgokat emondott, de detailt nem em-lített. Hogy nekem miért mondta, az én értem. Talán legrövidebben ismert minden régi meghitt emberei köz-ül. Itt volt gróf Bánffy Miklós, mondotta, mindenben meggyeztünk és éjjel az expresszonnal utazunk a Gizával. Azt szeretném, hogya te eadnál mind-ent és az asszonyok átadnád, a mi pénzt te kapsz. — Hát erre adj megbízást és én a többit majd elintézem. Mindenesetre jó lesz ez is az asz-szonyoknak. Erre leülték és megírtak egy megbízást. A másik szobában jelen volt Deák Jenő, aki mint tanu szintén hitelesítette a névaláírásokat. Geiger Gizella és az a két tanu, aki jelen volt, airta és Deák Jenő, meg a másik volt a névelőtemező. Azt mondtam neki, hogy legyen nyugodt; majd a Geiger Gizella Jöcsse jöjjen hozzá, de előbb zárja el a lakást, hozza el a kulcsot, amit lehet értékesíteni fogok és át fogom adni a családjának a pénzt. Ez körülbelül éfélt 12 órákor volt. — Mikor fogtok utazni? — Most egy urat kell várnom, akit gróf Bánffy Miklós fog ide-hozni. — Micsoda ur az? — Annál lesz a pénz s azt csak akkor fogom kapni, ha az illető engem a külföldön letéti. Ez a kormányzó bizalmi embere lesz, azt hiszem, egy fumei újságíró. Még szó van egy angol tud má-gyar magándetektívéről, (felkiáltások: Magándetektív-ről! Igen.) akit e órára felbőrelének, hogy engem kíséren, mert ők is garanciát akarnak arra nézve, hogy én tényleg elhagyom Budapestet. — „Hát csak vigyázz akkor magadra, mondom, hogy téged ne csapának be, ha már a dolog így alakult.“ Ezután több beszélgetés a dologról közöttünk nem történt. Még pár szót szóltunk arról, hogy az asszonyok mit mond ak, egyes detaillekról, amelyek a bizottságot nem érdeklik, csak azt mondta hogy majd írni fog, címét meg fogja hagyni és hozzátette, hogy miután most talán utolsószor látom őt és talán soha sem fogunk érintkezni tehát bocsássak meg neki: „min-den el van felejtve“ — mondá — „ne törődj most ezzel, ennek így kell történni, el kell menned és ha azt kívánják, hogy ma menj, a te érdeked is az kí-vánja, hogy eredj még ma.“ Én a dologba többet nem avatokozom, amit rám bíztál, abban az asszonyról és gyermekeidről azt élveztem. Még azt kérdeztem, hogy nekem kell-e jelentkezem az illető urnál, akit megnevezett. „Nem, azt mondja, az illető Singer-értn foglak jelentezni. Elváltunk s én eltávoztam. Én volt utolsó látogatásom és beszélgetésem Dienes Már-tonnal. S ezt kötelességemnek tartottam a bizottság tudomására hozni. Azt hiszem, hogy mindent emon-dtam amiről csak tudomásom volt.

Gróf Andrassy Gyula: A t. tanu ur elődta, hogy hol történt az a bizalmas beszélgetés Singer és a kormányzó között? leirta azt a jelenetet, amikor bejött egy szobába Singer ott talált két urat, az az egyik gróf Szápáry, a másik pedig a miniszter-elelnök, Elmondotta Dienes annak a szobának a leírását is.

Seres László: Nem mondotta, csak annyit jel-zett egy udvari helyiségű szeparé volt, amelyből egy nagy üvegajtó vezetett egy másik szobába és ez az ajtó nyitva volt. Ismételve hangsúlyoznom kell, hogy én itt csak referállok, mert nekem a dologról semmi közvetlen tudomásom nincs. Dienes azt mon-dotta nekem, hogy amidőn Singer belépett a minisz-terelnök bement a másik szobába, anélkül, hogy az ajtó becsukta volna.

Gróf Andrássy Gyula: És azután Singer és Szápáry beszéltek egymással?

Seres László: Singer kérdéleg nézett a kormányzóra, mintegy azt kérdezve tőle, hogy beszélték-e, mert látja, hogy az ajtót be nem tették.

Gróf Andrássy Gyula: És azután ismét átment gróf Szápáry is gróf Kluenhoz és [Singer hallotta Kluennak német megjegyzéseit a mellékszobában?

Seres László: Igen.

Gróf Andrássy Gyula: Ez nemet tökéletesen elég. Miután olyan udvari helyiség a kaszinóban nincsen, amelyből egy másik mellékszobába ajtó nyílnék, én kijelentem, hogy az az előadás az első beütőtől az utolsóig kohóimány. (Mozgás.)

Polónyi Géza: Ilyent nem lehet mondani. Én pedig nagyon is valószínűnek tartom, amit a tanu mondott.

Seres László: A mélyen t. gróf ur megjegyzése ellenem, azt hiszem, nem irányulhat. (Felkiáltások: Nem!)

Gróf Andrássy Gyula: Nem, nem, sőt köszönettel tartozunk. Miacor történt, mely napon és hány órákor?

Seres László: Kedden este. Az órára nem emlékszem.

Gróf Andrássy Gyula: Az alibit is be fogjuk bizonyítani.

Miklós Ödön: A t. tanu ur talán lesz szíves felvilágosítást adni arra nézve is, hogy nem kérdezte meg tőle azt is, hogy ezen nagy akció keresztülvitelére mennyi pénz állhat rendelkezésre?

Seres László: Azt hiszem, tettem erre nézve kérdést, de nem felelt erre pozitív jormában.

Miklós Ödön: De arra emlékszik, hogy tett arra nézve kérdést, hogy mennyi pénz áll rendelkezésre.

Seres László: Azt hiszem, hogy ez a kérdés csak tudóság lett közöttünk érintve, de precíze nem tudnék nyilatkozni.

Miklós Ödön: És miután azt mondta a tanu ur, hogy ő azon kezdte a beszédét, hogy 20-25 embert és pár lapot vesznek meg: erre vonatkozólag nem tett ő kijelentést, hogy kiknél jart már ebben az ügyben Pap Zoltán elűt?

Seres László: Ez természetes. Kértem, mondja meg őszintén, hogy kikkel tárgyalt már, és kikkel lett készten. Erre ő azt mondta, hogy az egész dolog öt-hatnapos, a képviselők közül Pap Zoltánnal kezdte és Nesselvi loyaltá voina, de itt a dolog véget ért. A dologban más senki sincsen érdekelve.

Miklós Ödön: Tehát több képviselő nincs érdekelve a dologban? A lapokra nézve a t. tanu ur nem tért ki?

Seres László: Erre is nyilatkozott, azt mondta, hogy a jármás lapokat benneteket, a Magyar Szót, a Magyarországot és még nem tudom melyeket.

Miklós Ödön: Nem kérdezte Dienestől, miért Singer a közvetítő, holott ő, Dienes hajtott végre mindent?

Seres László: Dienes azt mondta, hogy a gróknak kellemetlen, hogy több ember járjon hozzá, és ezért csak Singerrel érkezik.

Miklós Ödön: Nem kérdezte a tanu ur, hogy miért bízta a gróf a dolgot Singerre.

Seres László: Nem kérdeztem, de Dienes megjegyezte egyszer, hogy Singer régi ismerőse a kormányzóknak.

Miklós Ödön: Nem kérdezte, hogy íobben vannak-e érdekelve?

Seres László: Ugy általában nem kérdeztem, de miután Deák Jenő őt volt az kérdeztem, hogy ő, Deák érdekelve van-e? Azt felelte, hogy egyáltalában nincsen, csak ő kérte fel, hogy jőjjön el hozzá, mert bajban van. Nincsen beavatva, nincsen semmi része a dologban — mondotta — csak én kértem, hogy pár üzenetet küldjék.

Miklós Ödön: Arról nem tett Dienes említést, hogy ezen esemény után érintkezett-e gróf Szápáryval?

Seres László: Szóba jött ez is. Kérdeztem, hogy beszélt-e a kormányzóval? Tudni sem akar róla — mondotta — csak meghiit emberei jöttek hozzá. *És azt van ut gróf Bánffy Miklós.* Ő közvetítette egyrészt a nyilatkozatokat, másrészt az utazást. Itt meg kell vallamit megjegyzem, amit előlejtettem. Dienes ugyanis háromoldalas írott deklarációt küldött Bánffy Miklós után a kegyelmesnek. Ki az a kegyelmes. Nem tudom. Ezt azután az illető visszaküldte és egy pontra rektifikációt kért. Ő ugyanis megírta a Pap Zoltán-féle tárgyalásokat és jelentést tett, amely alkalomadtán elensúlyozhatja a vádat, amelyek vele szemben emeltetni fognak. Ezt a nyilatkozatot írásban átadta gróf Bánffy Miklósnak.

Miklós Ödön: Nem kérdezte Dienestől, mily nagy összeget kapott ő?

Seres László: Kérdeztem, hogy mennyit. Ő azt mondta, hogy eleget. Erre kérdeztem: őt ezer forintot? Azt mondotta: Csak nem megyek el őt ezer forinttal?

Miklós Ödön: Arról nem tett említést, mit kap a családja?

Seres László: De igen arról sokat beszéltünk. Azt mondta, hogy momentan pár ezer forintot később azután néznek majd trafikot. Ő grófi szavára fogadja, hogy nem jönnek soha zavarba és Dienes nyugodtan utazhatik.

Miklós Ödön: Tehát semmi kötelező ígértet nem tett?

Seres László: Szápáry általában nem. Dienes csak gróf Bánffy Miklósról és a sógoráról beszélt.

Miklós Ödön: Gróf Telegi is tett volna nyilatkozatot, hogy a családról gondoskodni fog.

Seres László: Dienes azt mondta, hogy gondoskodnak rólok. Azt mondotta, hogy többen vannak. Kérdeztem, hogy ki a másik, mire azt mondotta: a bán sógora. Gróf Telegi? Kérdeztem én. — Igen, mondotta ő.

Miklós Ödön: Nem tűnt fel, hogy detektiv ment vele?

Seres László: De igen. Ő mindjárt mondta, hogy nem bíznak ám benne és azért adnak mellé detektívét. A pénznek is csak egyjelet kaptá mindjárt. A másik felét későbbben kapja meg.

Mandel Pál: Két javaslatot vagyok bátor tenni. A tanu ur azt mondotta, hogy ketten vállalták el a családról való gondoskodást: gróf Bánffy Miklós és a bán sógora gróf Telegi Gyula.

Seres László: Nem mondta, hogy gróf Telegi Gyula. A bán sógoráról beszélt s én kérdeztem, hogy Telegi Gyula-e mert csak őt ismerem.

Mandel Pál: Miután gróf Telegi Gyula jelen van, kérem kiballagatsát arra nézve, adoit-e jogot valakinek arra, hogy az ő nevében valaki ilyen kijelentést tegyen. Másik javaslatom arra a kaszinói jelenetre vonatkozik, amely egy udvari szobában folyt volna le Singer Artur, gróf Szápáry és Bánffy Miklós között. Erre nézve gróf Szápáry László ur kihallgatva persze nem lett, mert nem tudtunk erről semmit. Kértem gróf Szápáryt ura meghívni és méltóztassék erre nézve kihallgatni, vajjon vette részt ii beszélgetéseken Singer Arturral és a másik szobában a miniszterelnök ural. Mint-hogy azonban esetleg gróf Szápáry László ur még többszer lehet kihallgatandó, egyelőre beérnem azzal, hogy most csak előjegyzésbe vétetnek, hogy majd gróf Szápáry László a kihallgatások aziránt is megkérdeztessék, hogy volt-e csakugyan ily találkozás Singerrel és a miniszterelnökkel, és ha volt, hogyan folyt az le, miben állott. Most azonban kérem gróf Telegi kiballagatsát.

Ivánka Oszkár: Mielőtt tovább mennék, javaslatot akarnék tenni.

Elnök: Polónyi Géza van feljegyezve.

Seres László: Boosanatot kérek, megint kell nyilatkoznom, én Keletiel szemben a szembesítést nem vállalhatom, mert nem állítok róla semmit, csak referálok.

Miklós Ödön: Nem ugy értjük!

Elnök: Nyugodt lehet! A szó Polónyi urat illeti.

Polónyi Géza: A tanu ur bizonyára e súlyos helyzetben megrontolta, mit fog vallani, azzal is kezdte. Minket érdekel, hogy hajlandó-e bíróság előtt ezt esküvel is megerősíteni, amit vallott.

Seres László: Természetes!

Polónyi Géza: Tovább megyek! Deák Jenő ur, méltóztatott említeni, azon alkalommal jelen volt, amikor előttemezték a megbatalmazást.

Seres László: Igen!

Formális kérdések elintézése után, Seres László még a váci áltamogház dogáról nyilatkozott. Dienes Márton junius eszején hívták be a váci államogházba, miután már többször elhalasztotta berukkolását. Junius elsőjén tényleg bevonult és akkor talán mindjárt első napon telegiátit Szemere Miklós képviselőnek, akit ismert régebről, hogy legyen kegyes és hasson oda. hogy a kabinetirodában levő kegyelmi kérvényét kedvezően intézzék el, mert anyagilag oly retentő szituációban van, hogy 40 napos államiogház elsenvedése t. kéletesen tönkretenné. Pár nap múlva kapott Szemerétől — nem tudom távirati, vagy levélbéli — választ, amelyben megjegyezte, hogy azon szempont figyelembevételével kérvényét kedvezően fogják elintézni. Többek között írt gróf Telegi Sándornak is, akit szintén ismert régebről és kérte, járjon közbe illetékes helyen, hogy kegyelmi kérvényét kedvezően intézzék el; indokul írván, hogy eipusztu ő maga is, családja is, ha nem engedik ki a fogházból. Ekkor 15 vagy 14 nap múlva, a fogházból illetélesen vagy véglegesen elbocsátották. Ez junius 13-án történt.

Tóth János: Azt méltóztatott mondani, hogy amidőn Dienes lakására ementek hosszabb ideig egy boudoirban függőny mögött voltak?

Seres László: Egy akovban.

Tóth János: Ott félhangokat hallott: Dienes otthagya egy negyed órával később a függőnyt és félre huzta. Dienes többször említette, hogy gróf Bánffy Miklós itt volt és emlent. Kértem, nem látta-e a tanu ur személyesen gróf Bánffy Miklós urat?

Seres László: Személyesen a szobában nem látam de az ablak nyitva volt, többször kinéztem az ablakon és egy alkalommal kétogatu berkoosírol látam leszállani egy urat. A gróf jakása a harmadik emeleten van; nem merem határozottan állítani, hogy Bánffy Miklós volt, de ismerem őt a képviselőházából: körülbelül ez az alak volt: konulork megegyeztek, amennyire este a harmadik emeletről a gázvilágítás fénye mellett az alakot fel lehet ismerni.

Tóth János: Benn a lakásban nem látta?

Seres László: Nem!

Rátkay László: Nem kérdezte-e és nem figyelmeztette-e Dienest arra, hogy ez az egész dolog, amit ő a tanu urnak elmondott, hogy tudniillik egy kegyelmes ur vállalkozott arra, hogy országgyűlési képviselőket pénzzel elterítsen attól a szándéktól, hogy az országgyűlési harcban részt vegyenek és hogy ennek a kegyelmes urnak háta megett egy még nagyobb hatalmasság van, hogy ez olyan szokatlan, Magyarországon soha elő nem fordult, olyan mesebeli illő dolog. Kértem, vajjon tette-e a tanu urra Dienes viselkedése azt a benyomást, hogy ő minderről meg is győződött, hogy ezt tudja, hogy bizonyos, hogy nem mesének nézi, hanem határozottan meg van győződve arról, hogy ezek tények és nem légből kapott dolgok.

Seres László: Meg kell jegyezmem a következőket: Tessék elképzelni az egész mielőtt. Ott beszélgettem és tárgyaltam vele, de én gène-ben vttam és iparkodtam minél előbb eljutni onnan. Ugyan minek beszéltem volna vele a dolog ethikai részéről, a midőn már megmondtam neki azt is, hogy Magyarországon nincsen mit keresnie. En sem morális, sem ethikai dolgokról nem tárgyaltam vele; nem is érdekeltem iránta. Egyrészt a kíváncsiság vezetett, másrészt pedig a veit megbizásnak szószöve szövege érdekel engem és más semmi. Elvégre minek disszertáltam vol-

a felől, hogy helyes volt-e az eljárása, vagy nem?

Ilyen irányú kérdést hozzá nem intéztem.

Rátkay László: A tanu ur hosszabb ideje ismerete Dienes Márton, ugy-e bár? Olyan embernek ismerete, akit fel lehet használni, vagy más szóval, akit utratni lehet ilyen dolgokba, vagy olyan embernek ismerete-e, aki elég higgadtan és éles észszel, biken bizonyos előrelátással tudja ezeket a dolgokat bírálni?

Seres László: Erre a kérdésre azt kell válaszolni, hogy nem. Megmondom, hogy miért. Dienes Márton igen szesz ember volt. Mindig ügyes ember is volt, de hányzott valami belőle, amit én egyesenes logikának és határozottat térfias judiciumnak neveznék. Ő nagy koncepciókra képtelen volt. Azt hiszem tehát, hogy ha valaki ilyen nagyszabásu tervvel lépett előbe éppen abban a pillanatban, amidőn anyagilag teljesen tönkretéve, erkölcsileg is már bizonyos deitukussokkal vagy legalább bizonyos sötötebe erkölcsi szinben állt a világ előtt, akkor ő az ilyen dolog következményeinek vagy jelentőségének megítélésére szerintem nem volt képes; ő sem lépésének következményeit nem látta be, sem képes nem volt megítélni azt hogy az ajánlatok s a megtörtént lépések komolyak-e vagy nem, céra vívók-e vagy sem. Ez az én egyéni apercocióm.

Miklós Ödön: Egy okmányról méltóztatott említést tenni, amelynek kikorrigálására elhivták Dienes egy másik szobába: állítog, hogy háromoldalas nyilatkozatot kellett neki aláírnia, amelyet gróf Bánffy Miklós hozott volna azokra, hogy gróf Szápáry László bizonyos kikötéseket kíván meg. Látta-e ezeket?

Seres László: Nem látam!

Miklós Ödön: Tartalmát nem mondta meg Dienes?

Seres László: Nem: csak azt mondta, hogy mit én céra szolgált. Azt mondta, hogy a parlamenti bizottság elé kell majd valamit terjeszteni, de miután ő nem lesz itt, tehát írásba ioglatá és ezt vitték el tőle a kegyelmes ur számára. Bánffy Miklós vitte el. Valami korrekcióit kellett tenni benne, ő írta ezt meg, és gróf Bánffy Miklós vitte magval.

Miklós Ödön: Emlékszik-e arra, hogy ugy történt ez, mintha ez a nyilatkozat a parlamenti bizottság számára lenne szükséges, vagy a gróf ur számára nem pedig oly okmány volt, amely kötelezte Szápáryt valamire Dienessel szemben?

Seres László: Azt mondta: — Amit tudok, azt leírom papírra. — Ezt ugy tudtam meg, mert kérdeztem, mit jár ki-be gróf Bánffy Miklós. Erre mondotta, hogy egy iratot kell szerkesztenie.

Polónyi Géza: Ez aznap volt, július 29-én?

Seres László: Fél órával az elutazása előtt, jó egy órával voltam nála.

Gróf Andrássy Gyula: Nincs-e tudomása arról, vajjon Dienes ur feibuzdítása érdekében nem járt-e más képviselő is?

Seres László: Képviselő nem járt el, eljárt Bécsben egy magasabb egyházi ismerőse, más senki.

Szivák Imre: Tud-e tanu Dienes Márton azon nyilatkozatáról — nem tudom az övé-e, lehet apokrif is — mely a lapokban megjelent Dienes aláírásával, és melyben ő reflexál Pap Zoltán dolgára és további leleplezéseket helyez kiútásba? Hogy származott és mi volt a célja?

Seres László: Kérdeztem tőle, momentan nem nyilatkozatszik ki semmit? A vád rajta szárad? Nem igyekszel tisztázni magadat? A tényállást őszintén nem tárod fel? Azt mondta, megrösm s a bizottság elé terjesztem s röviden letárgyalom vádóimat. Értette Papp Zoltánt és a többieket.

Elnök: Nincs több kérdés? — Készönöm.

Elnök: Ezután szünetet rendel, mely után Flósz Sándor igazságügyminiszter jelentette, hogy tegnap este 7 órákor sürgöny utján kérte Dienes letartóztatását.

Elnök: Most Stoll Rezső ur fog kihallgattatni. Stoll Rezső: Előadja, hogy 36 éves, római katolikus, büntetlen előéletű.

A megvesztetési kísérletről direkté semmit sem tudok. De ma reggel — ugymond — találkoztam Deák Jenővel egy kávéházban. Régen nem látam. Kérdeztem, mert olvastam a lapokban, hogy ő is Dienessel ment, hogy miként történt a dolog. Erre azt mondta, hogy igen sokat tud mondani. En erre azt mondtam neki, hogy miért nem jelenkezik. Azt felelte, neki is az a szándéka, de nem tudja, hogy kihez forduljon. Azt mondta erre, hogy legjobb volna Polónyi képviselő urhoz fordulni és én ementem Polónyi képviselő urhoz és arra kértem, hogy jelenise be őt, hogy kihallgattassék.

Elnök: Egyebekről nincs tudomása?

Stoll Rezső: En elmondtam, hogy mi mindenfélét tud erről a dologról. Hogy fel fog jönni. Nekem csak annyit mondtott, hogy fent volt Hédevárynál előbb is, csak azután ment Szápáryhoz.

Elnök: Kinél volt?

Stoll Rezső: Hédevárynál, a Telegi-féle palotában.

Elnök: Es mit csináltak ott? Egyébről nem tud?

Stoll Rezső: Nem.

Polónyi Géza: Mihelyt a bizottság meggyőződött arról, hogy én büen adtam elő azt, amit nálam elmondott, azt hiszem nincs szükség a további kihallgatásra. Ismertem-e én a tanu urat valaha?

Stoll Rezső: Soba sem.

(Deák Jenő.)

Deák Jenő 28 éves, római katolikus, nős. Előadja, hogy Dienessel utóbbi időkben összekötésben volt, aztán folytatja: 23-ikán délelőtt, mikor a Pannonia-kávéházban ültek, azzal jött oda szolgálja, hogy Singer a Budapesti Abendblatt szerkesztője kéri fontos ügyben. Erre beleírt egy konfissio Dienes és én vele együtt ementem az Abendblatthoz és én megvártam, ő felment, másfél órai tanácskozásk után lejött és azt mondta: Barátom, nagy dolgok vannak készülöben, nem tudom mit csináljak; Singer azzal állott

elő, hogy ő egy kegyelmes ural összekötésben van, aki megbizta azzal, hogy az obstrukció bármely áron le kell szerelni. Ot, mint aki foglalkozás nélkül van, egy lapnál sem szerkesztő és a viszonyokat megjelölésen ismeri, nagyon alkalmassá találták arra. Erre Dienes azt mondotta: nagyon szívesen megteszem s én teleneg oly anyagi körülmények közt vagy ok, hogy holnap, holnapután ismét árverés van külváros ellenem, ha momentán nem kapok pénzt, nem folyhatok be semmire. Erre Singer azt mondotta volna neki: A pénz meg lesz délután, várjál a Belvárosi kávéházban. Singer délután csakugyan eljött a Belvárosi kávéháza. Diestet felhívta és átadta neki a pénzt. Ott társalgott azután visszszáda jött Dienes és ezt mondotta nekem, hogy tényleg ez így jól kezdődik pénzt már kapott. Ezután én Dienesrel egy-két napig nem voltam abban az összekötésben, mert egész napját lefoglalta tartotta az ügyek után járkálás. Különben is kijelentem, hogy én akív szerepet az egész ügyben nem játszottam, mindent csak Dienes Mártonól tudok, aki nekem ezt esetről-esetre elmondotta. Dienes Márton az első napon nem beszélt az illető kegyelmes ural, akinek nevét nekem is csak másnap mondotta meg, hogy gróf S. apary László aki elővigyázatosságából nem a lakásán ad a rendezéseket, hanem egy barátjához lakásán találkozik Singerrel és Dienesrel. A második napon találkozott Dienes Szápárral. Mikor a haditervet megállapították első sorban azt említték, hogy a kegyelmes ur a bannak, a jelenlegi miniszterelnöknek, az a határozott kívánás, hogy Nessi Páit legelső sorban kell lezsereltetni, annak a pófáját nem azzal látni a parlamentben. Azokkal a szavakkal ad in vissza, amelyeket előttem mondott Dienes Márton esetről esetre va ahányzóra a kegyelmes ural volt. Azt mondta, barátom, nem értem, mit akarnak azzal a Nessivel, folyton azt hajtogatják, hogy addig nem adnak semmire pénzt, míg Nessi le nem szerelve tőkéletesen ninesem, mert annak a jelenlété a bán egyáltalán nem tűri. Az nap délelőtt, mikor Pap képviselő ur letette a Ház asztalára a neki adott 5000 forintot, találkozott Dienes Mártonna.

Akkor semmi felvilágosítást nem adott arra nézve, hogyan áll a dolog, hanem csak megbiztatást adott nekem a családja részére. Délután, mikor a dolog kislött, Dienes értem küldte a szolgáját és letivatott. Én körülbelül félhatkor jöttem a lakására. A lakásban akkor egy hölgy volt, aki Singernek a lapszerkesztőnek vagy unokanővére vagy nővére. Erre nem emlékszem határozottan, de tudom, hogy szintén szerepet játszott a dologban. Singer ott ámuldott, tel is kellett jocsom, annyira mezt volt ijedve (Derültség) ez folyton azt bangoztatta hogy Szápáry is, annyira oda van, hogy képtelen minden tárgyalásra. Nem tudták, mitévő legyennek. Erre Singer fiakkeren elment gróf Szápáry lakására, onnan azonban miután gróf Szápáry szintén teljesen harcoketlen volt, egy mágnással jött vissza, akit állítólag ő maga sem ismert akkor. Az a mágnás a másik szobában volt és egyedül Dienesrel beszélt, mi ketten pedig más szobában voltunk. Később mondotta csak Dienes akkor már az illető ur elment, hogy ez gróf Bánffy Miklós volt aki Szápáry megbízásából jött ide tárgyalni, hogy az ügyet miképp lehetne elsimítani vagy elrendezni. Dienes akkor egy ckket formáltozott amelyet a másnapi lapokban akart megjelentetni, amely Pap Zoltán ellen irányult és az ő viselt dolgaival foglalkozott.

Ezt a cikket felolvasta a grófnak, aki kérte, hogy adja oda neki, hogy megmutathassa Szápárynak. Dienes bizott az illetőben és átadta a cikket Bánffynak aki elvitte gróf S. aparynak és azt mondotta hogy egy vagy másfél óra mu va visszajött és határozott választ hoz arra nézve, hogy mit eselteknek. Dienes nekem akkor azt is említtette, mikor a gróf késétt, hogy ez a késés azért van, mert alkalmassat a Hában van a gróf mert előbb Kluen-Hederváryval is akar beszélni. Először nyolc óra tában jött vissza a gróf. Azután ismét elment, mert nem tudtak megállapodásra jutni arra nézve, hogy Dienes menni pénzüri hajlandó Magyarországból elmenni, hogy az egész ügy ezáltal ki ne derítsék. Visszajött azután gróf Bánffy 10 óra tában és ekkor lett új elhatározva az összeg magassága amely Dienes Márton állítása szerint 5000 forint volt. Akkor lett egyuttal megállapítva az is hogy az egyóra express vonattal Dienesnek okvetlenül mennie kell.

Megmondták, hogy a pénzt nem adják a kezébe, hanem adnak vele egy bizalmas embert, akire rábízta a pénzt aki el fogja őt kísérni és ott az illető helyen, ahová Dienes szándékozik utazni, - tetszésére bízik, hogy hová, csak azt kívánják, hogy külföldre, - sz illető uri ember, aki kísérője lesz, aki a kegyelmes ur bizalmát, neki a pénzt átadja. Így is történt. Eg-nyegyed egy óra után megjelent gróf Bánff Miklós Hegyi Jenővel, a *Fiumei Tengerpart* szerkesztőjével. Ezt előbb nem láttam, bár a másik szobában volt s az ajtóresen, mert kissé nyitva volt az a tó be lehetett látni.

Ivanka Oszkár: Hogy hívták a szerkesztőt? Deák Jenő: Hegyi Jenőnek. Állítólag 25.000 forintot átadtak Hegyi Jenőnek, hogy azt ad a át Berlinben Dienes Mártonnak, másik 5.000 forint pedig ki fognak neki fizetni Hamburgban. Ez volt a megállapodás; ezt mondta el nekem szóról-szóra Dienes. Ekkor azután lementünk. A gróf gyalog hazament. Hegyi Jenő és Dienes Márton, valamint Dienes barátjáné a kocsiba ültek és elmentek a nyugati pályaudvarhoz. Ott a buszra tunk.

Ivanka Oszkár: Személyesen méltóztait gróf Bánffy Miklós látni? Deák Jenő: Igen! Előök: Ismeri őt? Deák Jenő: Látszólag igen de személyesen nem. Azóta az történt, hogy Dienes Mártontól tegnap sürgönyt kaptam Berlinből, amely nálam is van és amelyben arra kér engem, hogy 7 órakor a telefonnál jelenek meg, beszélni akar velem. A sürgönyt

körülbelül két órakor kaptam, az utcán azonban találkoztam Singerrel, az Abendblat szerkesztőével, aki azt kérdezte tőlem, hogy nem akarok-e beszélni Dienes Mártonnal. Azt feleltem hogy este hét órakor beszéltek vele. Mert - én mondotta ő erre - három órakor délután beszéltek vele, ha tehát akar vele beszélni, úgy jőjjön hozzám. Feleltem Singerhez és tényleg beszélgettem Dienesrel.

Polónyi Géza: Telefonon? Deák Jenő: Akkor tudattam Dienesrel azt, hogy a déli lapokban megjelent egy cikk, amely az ő letartóztatásáról beszélt. Ő erre megijedt és azt mondta hogy néz nek utána a dolognak, mert az ő tudtával semmiéleg diffamáló-ügy formában nines, de tudakozdjam, hogy honnan ered ez a dolog és hogy este 7 órakor - úgy ahogy a sürgöny is szól - legyek ismét a telefonnál, és adjak neki választ. Este hét órakor a telefonnál voltam és vártam félkilencig, de Dienes többé nem szólított fel.

Meggyeztem még azt is, hogy mielőtt Dienes elutazott, Dienesnél nem volt több pénz mint legelőjebb 200 forint. Ebből 50 forintot nekem adott át arra a célra hogy másnap reggel vigyem el a feleségemnek és kért, hogy vigasztaljam meg őt, mert a lapok alkalmassat tele lesznek azzal, hogy barátjával utazott el és hogy amennyire lehet maradjak künn. Én künn is voltam egész nap és időképpen azért nem jelentkeztem eddig vallomástételre, mert határozottan meg volt ígérve - miután Dienes kezére pénzt nem bztak és Dienesnek az elutazására semmi körülmények között időt engedni nem akartak, hanem azonnal el kellett utaznia - hogy családjáról itt ma d gondoskocva lesz. Miután láttam, hogy a család tényleg a legjavobb szegénységben maradt hátra, amennyiben Dienesnek József-kürt 31/B. számú lakásából mult h 22-ikén, tehát egy nappal előbb, mint Singerrel találkozott, az összes bútort lerakározattam mert árverés volt ellene külváros és abból az összegből a melyet ott kapott és amely 340 forintot tett ki, 525 forintot kifizetett házbérelre, tehát teljesen pénz nélkül volt és teljesen pénz nélkül volt a család is, kivéve azt az 50 forintot, amelyet én személyesen adtam át az asszonynak.

Arra a kérdésre, hogy akarják az egészet csinálni, Deák így válaszolt:

Olyanféleképpen akarták, hogy először egy-néhány képviselő urat fognak lezserelni; azután szó volt arról, hogy a *Független Magyarországot* fogják megvásárolni, amely lapnak élére azután ismét Dienes Mártont állítják, hogy az ő hangjuk és szavuk szerint irassanak, később ezt a tervet megváltoztatták és azt mondták, hogy talán sokkal veszélyesebb a *Magyarország*. A *Magyarország* lezserése bármennyi pénz kell, az rendezésre áll. Egyuttal mondták az is, hogy a Lengyel Zoltán képviselő ur lezserelésére 4.000 forint áll rendelkezésre. (Nagy mozgás)

Miklós Ödön: A t. tanu ur később úgy 23-a körül nem érintkezett egy kissé állandóbban vele? Nem tudta, hogy indult meg a mozgalom, nem volt kíváncsi arra, hogy milyen lépéseket tettek. Kikkel érintkeztek először és hogy folytatták le az egész ügyet?

Deák Jenő: Kérem, a Dienes Márton programja egészen más volt.

Miklós Ödön: Hát ez a Singer programja volt, amit említeni méltóztatott?

Deák Jenő: Ez a Szápáry programja volt.

Miklós Ödön: Hat Dienes mondta, hogy a Szápáry programja egyik-másik lapot megvenni s azután vagy 20 képviselőt kell lezserelni és akkor az obstrukciónak vége?

Ezzel - ugymond - mint régi 48-as ember tartozik a kormánynak. Tisztán csak anyagi haszon vezette őt s azt mondta, hogy ő az ő huszérés ellenzéki mulnyának tartozik ezzel. Szápáry azt ígérte neki, hogy az első bizonyítéknál kap 30.000 forintot.

Miklós Ödön: Nem említette Singer, kik vannak a dologban?

Deák Jenő: Nem.

Miklós Ödön: Nem tartotta a közérdekből szükségesnek ezt mással közölni?

Deák Jenő: Nem. Öszintén örültem, hogy Dienes 30.000 forintot keres s aztán a kormányt kineveit.

Szólt ezután telenlegi hogy szobakerült hogy a régi Bánffy-korszakban szintén szobakerült ez s akkor is Singeret avatták a dologba. *Szelet kapcsolatban említtette Dienes, hogy az új rendezésre nem magyar pénz hanem az uralkodóház saját vagyona, amit rendelkezésre szoktak bocsajtan.*

Dienes Márton és én rendszeren a Pannoniában szoktunk reggelizni. Iyvenkor ejtő oda Seres László s néha beszélt Dienes Braun Sándor szerkesztő ural, egy fekete szakállú ural. (*Egy hang a hallgatóság köréből: Ez nem is igaz. Valami tévedés. Ez teljességgel nem lehet igaz.*)

Polónyi Géza: Hiszen annak nines is szakállja.

Deák Jenő: Ah, igen tévedtem. Annak, akit én gondoltok, fekete szakállja van. Künn is van a folyosón. (Egy hang: Boros lesz.)

Deák Jenő: Igen. Most már tudom. Boros. Tévedtem.

Polónyi Géza: Egy volt képviselő nem járt soha társaságba?

Deák Jenő: De igen. Orley Kálmán, aki a nagyváradi skandalum után egy pár szót beszélt Dienesrel.

Polónyi Géza: Ki kísérte Dienes a pályaudvarra?

Deák Jenő: En nem. Azt mondják, hogy egy det-ktv és Hegyi Jenő lettek megbízva, hogy elkísérék.

Polónyi Géza: Ellenmondást lát.

Gróf Andrassy Gyula: Ha nem tévedek, Stoll mondta Polónynak, hogy önök ketten voltak Polónyi lakásán?

Deák Jenő: Ez nem áll.

Ivanka Oszkár: Hol kellett volna a pénzt Dienesnek megkapnia?

Deák Jenő: Ugy volt, hogy Hegyi Jenő elkíséri New-Yorkig s ott adja át neki a pénzt.

Miklós Ödön: Nem Berlinbe?

Deák Jenő: Berlinben annyit kap, hogy családjának kiülhessen.

Ivanka Oszkár: Gróf Bánffy közvetlenül látta?

Deák Jenő: Együtt mentünk el a lépcsőn.

Ivanka Oszkár: Maradjunk ennél? Dienes tárgyalat a nagy szobában gróf Bánffyval. Hol volt akkor a többi négy ur?

Deák Jenő: A kis szobában együtt voltunk.

Ivanka Oszkár: Együtt voltak Seres urasagod és az ügyvéd, Mar mos, hogy történt a dolog?

Deák Jenő: Rendesen kijött Dienes Márton a mellékszobába Behiva Singeret vagy Serest a másik szobába s ott tárgyalat velük. Ha jött Bánffy, nem Dienes ment ki a szobából hanem Seres.

Ivanka Oszkár: Nem látta ott gróf Bánffy-t?

Deák Jenő: Minden alkalommal csepengettek és minden csepengetésre a nagy szobában egyeült maradt Dienes.

Ivanka Oszkár: Nem emlékszik-e, hogy egy ckket irtak ott, melyet Bánffy Miklós elvitt? Láta ezt a cikket?

Deák Jenő: Láttam, de nem olvastam.

Ivanka Oszkár: Nem tudja, mi volt a tartalma?

Deák Jenő: Csak annyit tudok, hogy Pap Zoltánra vonatkozó dflamáló dolgokat akartak írni, de megdondolták aztán.

Ivanka Oszkár: Nincs több kérdezni valóm.

Szivák Imre: Nem akarja-e Dienes Márton az akcióba vonni őt is?

Deák Jenő: Nem akartam benne részt venni, bár többször kérdezte, hogy mit lehetne tenni e dologban?

Tóth János: Említtette-e valaha Dienes, hogy Szápáry tárgyalat-e Singerrel a Kaszinóban?

Deák Jenő: Nem.

Miklós Ödön: Említtette ön hogy hét órakor a telefonhoz ment de Dienes nem jelentkezett?

Deák Jenő: Fél kilencig vártam hába.

Polónyi Géza: Ha a bizottságnak szüksége volna megudni azt, minden kétséget kizárólag megállapítatom, minthogy fiamról van szó s ő sürgönyzött nekem, hogy délután 4 órakor Berlinben volt Dienes. Egyik fiam beszélt is vele. Azonban más kérdéses is van a telefonra vonatkozólag. Nemde 2-3 óra közt volt a telefonál?

Deák Jenő: 3 vagy fél 4 volt.

Polónyi Géza: Jól szólt a telefon?

Deák Jenő: Igen, egészen jól szólt. (Derültség.)

Polónyi Géza: Hát este 7-kor nem szólt jól? (Észeket a kérdéseket Polónyi azért tette, mert az igazságügyi miniszter azt állította, hogy a berlini telefon rossz volt.)

Deák Jenő: Nem én telefonáltam, de egy kis-asszony mondta, hogy 6 beszélt Berlinnel.

Polónyi Géza: 7 órakor?

Deák Jenő: 7 órakor. Azt is kérdezte, meddig lehet Berlinnel beszélni, s azt mondták, hogy: egész éjje.

Polónyi Géza: Köszönöm.

Elnök: Ajánlja, hogy ma a tárgyalat ne folytassák.

Manóel Pál: Halljuk gróf Telekit.

Elnök: Szápáry elutazott. Singer nines lakásán, fakkert küldtünk utána, azonban hír nines. Bánffy Miklós sem lakásán sem a Kaszinóban föltaíható nem volt.

Polónyi Géza: A napirorde vonatkozólag tesz előter esztés s kéri a Nemzeti Kaszinó szolgáinak kiállgatását.

Rohonyi Gyula elnök: Jelenti, hogy hétfőn, kedden és szerdán hivatalos dolga van, kéri, hogy helyetteseink önként válaszoznának visszatérteig. A bizottság egyhangúlag Miklós Ödönt választ a meg.

Az ülést hétfőn de elött 11 órakor folytatják, amelyen Singer Artur, Bánffy Miklós és a miniszterelnököt hallgatják ki.

Evel az ülésnek 10 órák vége szakadt.

A kezdet vége.

Gróf Kluen-Hederváry Károly kormányzatának kezdetén van, de kezdetnek már a végére jutott. *Tomasics Miklós horvát miniszter ma beadta lemondását a kormányelnöknek.*

Mikor báró Bánffy Dezső annak idején ingadozni kezdett, az első lökést szintén a horvát miniszter lemondása adta meg. *Josipovich Imre* lemondott és báró Bánffy Dezső kormánya nagyon rövid idő múlva összeomlott.

Most megint a horvát miniszter az első gerenda, mely az egész Ház összeroppanását jelezve, kettétörik. A félhivatalos jelentés ugyan az összeférhetlenségi bizottság tegnapi határozatában adja a szenzációs lemondás okát: de nem muszáj a félhivatalosnak mindent elhinni. No hiszen éppen az összeférhetlenségi bizottság határozata olyan fontos, hogy miatta kelljen a miniszterelnök legsajátabb miniszterének, bankorából való intimusának, olyan sürgősen s a legképtelenebb politikai összemlás pillanatában lemondását beadnia. *Tomasics* ur mindent megtett az ő bányáért. Állta a legkegyetlenebb ellenzéki támadásokat. Turta a hazafias felháborodásból fakadt invektivákat. Még azt is megtette, hogy valahogyan kikorrigálta képviselősege idején mondott szerencsétlen beszédét. Mindent megtett a bánért. S

most abban a pillanatban, mikor a bán az egész magyar nemzet s az egész művelt világ gyanakvó tekintete alatt hurcolja a hatalom keresztjét: Tomasics ur — a félhivatalos szerint — azért adta be lemondását, mert az összeférhetlenségi bizottság szótöbbséggel hozott határozata szerint új választásnak kellett volna magát alávetnie. Hígyje, aki hinni akarja! De Tomasics, aki annyit megtehetett már az ő bánjárt, már csak megtehetette volna még azt is, hogy inkább a képviselősegről mondjon le, mint a miniszterségről. De nem azt tette. Menekült a sülyedő hajóról s okos létére a szebbik egéret választotta. Nem muszáj neki a megnyitlt kloakába fulladni, mikor az összeférhetlenségi egéruon is megszabadulhat.

De ez már a vég kezdete. Vagy helyesebben: a kezdet vége.

A félhivatalos *Budapesti Tudósító* a horvát miniszter lemondásáról a következőket jelenti!

(Tomasics lemondása.)

Mint értesülünk, dr. Tomasics Miklós horvát-szlovon miniszter átnyújtotta lemondó-kérvényét a miniszterelnöknek.

Dr. Tomasics e lépés megtételére az összeférhetlenségi bizottság tegnapi határozatában lát okot, amely a *Kubik Béla* részéről a képviselőház egyik ülésén a miniszter ellen tett összeférhetlenségi bejelentés alapján 5 szóval 3 ellenében kimondta, hogy *Tomasicsnak* miniszterré való kinevezése alkalmából új választásnak kellett volna magát alávetnie. A határozat az összeférhetlenségi törvény 23. szakaszára támaszkodott, míg *Hemez Hugó* előadó a jelentés visszautasítása mellett foglalt állást, hivatkozva a törvény 27. §-ára, amely szerint horvát képviselőket mint a horvát-szlovon országgyűlés küldöttjeit kinevezetésük alkalmával nem tartozának új választásnak magukat alávetni. Mint hírlík, *Hemez* előadó különvéleményét a Házhoz be fogja terjeszteni, de a miniszter lemondásával a maga személyére nézve levonta már a következményeket az összeférhetlenségi bizottság ama határozatából.

Dienes szökeése.

Ugy látszik, hogy Dienes Márton előkelő összeköttetései nem egészen új keletűek. Junius 4-ikén kezdette meg ugyanis a párviadal vétsége miatt rászabott büntetés és már a következő napokon mindent elkövetett, hogy kegyelmet kapjon. Vagy hogy függesszék legalább fel büntetését. Első táviratát, melyet ez ügyben az igazságügy-miniszterhez intézett, az államfőháza igazgatója nem engedte elküldeni; azzal a megokolással, hogy államfőgyök a miniszterhez ilyen módon nem fordulhatnak. Dienes ez ellen tiltakozott: kijelentette, hogy Plósz Sándor neki magánismerőse képviselőkorából s mint ilyennek akar neki táviratozni. Az igazgató erre elküldte a táviratot. S ime Dienes igyekezete nem valott kudarcot. Érdekében nemcsak az igazságügyminisztériumban, hanem a kabinetirodában és a király személye körüli minisztériumban is a leglázasanab akció folyt. E mellett egy percig sem volt bizonytalanságban ügye folyásáról. A bécsi dolgokról *Szemere Miklós*, a budapestiekéről gróf *Teleki Gyula* küldött neki az államfőháza távirati értesítéseket. Végre junius 17-ikén megkapta a várva-várt hírt. Nem azt, hogy kegyelmet kapott, hanem hogy büntetését megszakíthatja. Másnap, azaz junius 18-ikán délelőtt ki is bocsátották. Másnapon csak július 13-ikán szabadulhatott volna. Nem érdektelen körülmény, hogy a büntetésnek, kivált az ilyen rövid időre szabott államfőházi büntetésnek megszakítását nagyon ritkán adják meg, különösen akkor nem, ha ezt az engedélyt olyan alapon kérik, mint Dienes, kinek egyetlen ürügye az volt, hogy „halaszthatlan” ügyeik kell elintéznie.

Dienes különben minden előkelő összeköttetése mellett is nagy nyomorban élt. Bármennyi előleget kapott is könyvügynöki minőségében, folyton a legnagyobb anyagi zavarokkal küzdött. Mikor legutóbb újra elfogyott minden pénze, *Deák Jenő*vel, ki neki utazótársra volt, azon törte a fejét, hogy honnan lehetne újra egy kis pénzmagot szerezni.

Ekkor *Deák Jenő* azt a nézetét fejezte ki, hogy a függetlenségi képviselőket le lehetne pénzrel kenyerezni, csak legyen, aki a pénzt adja.

E cőből lépéseket kellene tenni a kormány-nál, vajjon hajlandó-e ezt megtenni.

Ugy július első napjaiban, állítólag *jelentkeztek is a Teleki-palotában* mindketten *Khuen-Hédervárynd, aki fogadta őket s hosszasan tárgyalt velük.*

A miniszterelnök kételkedett előadásuk őszinteségében és pozitív választ nem adott nekik. (E fogadtatás híré a *Magyar Nemzet* ma esti kiadása adatai alapján mondja.)

Az elhíntet mag azonban úgy látszik mégis csak meghozta termését. Néhány nap mulva ugyanis *L. S. Fővárosi pénzügynök* jelentkezett *Dienes Márton* lakásán. Ez az úgnök nemcsak vele, hanem sok fiatal fővárosi mágnással is régi összeköttetésben állott. Dienes tehát nem csodálkozott, mikor *L. S.* kijelentette neki, hogy egy nagyon előkelő főúr megbízásából jött hozzá. Csak akkor lepődött meg, mikor az úgnök értésére adta, hogy az illető főúr az ő az obstrukció leszerelésére vonatkozó indítványáról szeretne vele beszélni és délutánra a Pannónia-kávéháza hirta meg ez ügyben találkára.

Dienes persze pontos időben ott volt. A kávéháza *Ritter Imre, gróf Szápáry László* jószágigazgatója várt rá, aki abban állapotott meg vele, hogy másnap elviszi gazdájához. Ez meg is történt és Dienes derült arccal távozott, mert előleges költségekre 10.000 koronát kapott.

Hogy milyen eredménnyel végezte Dienes vállalkozását, az immár köztudomású. A megbotráncolás és országos felháborodás vihara elől neki még idejében sikerült elmenekülnie. Talán csak egyelőre. Mindenesre tény, hogy menekülésének utja elé nem gördültek nehéz akadályok. Erre vall az a jökedvír bucsuzólóvír is, melylyel *Nessi Pálnak* adta tudtára, hogy immáron eltávozik eddigi dícsőségese működésének színteréről. A levelezőlapra írt kedelyes sorok így hangzanak:

Szervusz Pali! Minden meg van bocsájtvva. Üdvözöl Dienes.

Hogy meddig tart a hirhadt vesztegető jökedve, az nem bizonyos. Az ügyészség és a rendőrség Plósz Sándor igazságügyminiszter utasítására intézkedéseket tett a mai nap folyamán, hogy a megszőkötött Dienes Mártont kézrekerítse. *Dr. Geszti Andor* királyi ügyész, aki *Geguss Gusztáv* főügyész helyettes távollétében az ügyészséget vezeti, tegnap a Dienesre vonatkozó összes iratokkal megjelent a rendőrségen, azzal a hivatalos utasítással, hogy a rendőrség Dienes Márton elfogatására intézkedéseket tegye meg. Az iratok között van *Dr. Nessi Pál* följelentése, melyet váltohamisítás miatt tett Dienes ellen, és *gróf Szápáry László* följelentése, amely csalásról szól. Az akták között ott van továbbá Dienesnek fontebb említett és fogházbüntetésre megszakítása ügyében beadott kegyelmi kérvénye is. A főkapitányság az ügyészség utasítására ma delben köröző-táviratokat küldött Berlinbe, Brémába, Antwerpenbe, Hamburgba és New-Yorkba. A távirat értesít a rendőrségeket, hogy Dienes Geiger Gizella és Hegyi Jenő fumei lapszerkesztő társaságában szöki, akik ellen azonban természetesen följelentés nincs. *Krecsányi Kálmán* detektívönök ma megszerzte Hegyi Jenő személyleírását is, hogy a külföldi rendőrségeket könnyebben Dienes nyomára vezesse. A rendőrség telefonon is föl-hívt a berlini rendőrigazgatóságot ma reggel, de a telefonhálózatban állítólag valami zavar állott be s beszélni lehetetlenség volt, így az érintkezést távirati uton tartják fön. Mindegyik azonban vajmi kevés eredménye van a rendőrség buzgólkodásának. Nem esoda. Ma ugyanis már *dél felé jár az idő*, mikor a budapesti törvényszék kibocsátotta Dienes ellen a nyomozó-levelet. Am a törvényszék nem valódiható a késedelmezésért, minthogy az ügyészség csak tegnap késő este és ma reggel sürgette a vizsgálóbírónál a nyomozó-levél kibocsátását.

Dienes Mártont még hónapok előtt jelentette fel *Gazics János*. A feljelentés szerint Dienes 2000 korona óvadék mellett fogadta őt fel. Allását nem sokáig tarthatta meg, de pénzéből egy fillért sem kapott vissza. A vádatanács a *feljelentés alapján Dienes Mártont ellen elrendelte a vizsgálatot*. Am *Gazics* időközben meghalt és a büntenyitőpórt örökősei folytatták. A vizsgálatot *dr. Bartha László* törvényszéki albiró vezette, aki ma ennek a vizsgálatnak alapján bocsátotta ki a következő nyomozó-levelet:

30363.

B. 1903.

V. III. 102.

1903.

Nyomozó-levél.

Dienes Márton 37 éves római-katholikus valású nős hírlapíró, volt budapesti lakos ellen, aki a *Gazics* János kárára elkövetett a büntetőtörvénykönyv 879-ik §-ba ütköző és a büntetőtörvénykönyv 389-ik §-a szerint minősülő család

büntetével alaposan gyanúsítható, az 1898. évi XXXIII. törvényeikk 470. §. alapján nyomozó-levelet bocsátok ki.

Minthogy terhelt, kinek személyleírása alább közöltem, a vizsgálat során megszőkötött, felhivatnak az összes bírói és közigazgatási hatóságok, hogy a terheltet tartóztassák le s a legközelebbi királyi járásbírósg vagy királyi ügyészség fogházaba szállítsák a erről az alulírott vizsgálóbíró értesítések.

Budapest, 1903. augusztus 1.

(P. H.)

Dr. Bartha
vbíró.

A nyomozó-levélhez a következő személyleírás van csatolva: Neve Dienes Márton, születési helye Budapest, kora 37 éves, vallása római-katholikus, állapota nős, foglalkozása hírlapíró, nagysága magas, testalkata erős, arca kerek, kövérs, arszíne kreol-barna, haja fekete, homloka magas, szemei barnák, szemöldöke fekete, orra rendes, szája rendes, fogai épek, hajusza fekete és tömör, szakállja nincs, álla rendes, ismerető jele nincs, nyelvismerete magyar és tört német, ruházata urias.

Ugyancsak ma délelőtt továbbította az ügyészség ezt a sürgönyt Berlinbe:

Polizei-Direction Berlin.

Martin Dienes gebürtig von Budapest 37 Jahre alt, römisch-katholisch, verheiratet, Journalist, wohnhaft gewesen zu Budapest, wegen Verbrechen des Betrages vom Nachtheile Johann Gazics in strafgerichtlicher Untersuchung angeblieh nach Berlin flüchtig, ist sofort zu verhaften. Haftbeleh! togt.

Mindezeknek az intézkedéseknek azonban korábban kellett volna megtörténnök, mert mind valószínűbbnek látszik, hogy Dienes Márton már nincs Berlinben.

A legutóbb érkezett sürgönyök szerint ugyanis Dienes Márton, mikor tegnap a Viktóriakávéházból hazament a Hotel Centralban levő lakására, ott olvasta a budapesti lapokat és azokból megtudta, hogy körözök. Erre összes podgyszát hátrahagyva, elment a szállodából és azóta nem tért vissza. Azt hiszik, hogy Hamburgba szökött. Utitársa, Hegyi Jenő, aki a tegnapi nap folyamán háromszor beszél telefonon *Singer Artur* lapjával, a *Neues Budapest* *Abendblatt*-al, elutazott és a szállóban azt hagyta hátra, hogy érkező leveleit Bécsbe, a Grand Hotelba küldjék utána. Az egész berlini detektívtestület mozgósítva van és keresik Dieneset.

Arra a bűnpörre vonatkozólag, melyet *Gazics* örökősei folytatnak ellene, még megjegyezzük, hogy *Bartha* vizsgálóbíró holnapra is idézett be tanukat, még pedig azért, hogy a vizsgálatot befejezhesse és az ügy indítványtétel végett a kir. ügyészséghez kerüljön.

Holnapról kezdve különben *Sellyei Barnabás* vezető a budapesti ügyészséget, minthogy *Geszti* kir. ügyész megkezdí szabadságát.

Berlin, augusztus 1.

A *Lokalanzeiger* Dienes Márton berlini tartózkodásáról a következő részleteket közli: Dienes Márton egy nő és egy férfi társaságában érkezett ide és a Central Hotelben szállott meg, hol a bejelentőlapon hamis nevet használt. Az *Unter den Linden* egyik kávéházában, hol a magyarok összegyűlni szoktak, Dienes Mártont felismerték, ki azonban azonosságát tagadta és rövid ott-tartózkodás után csakhamar eltávozott. A budapesti rendőrségtől estefelé érkezett meg az elfogatási rendelet, melynek vétele után a berlini rendőrség Dienes kézrekerítése iránt minden intézkedést megtett. Az *Unter den Linden* említett kávéházában nyert arról értesítést, hogy Dienes egy Hegyi Jenő nevű urral együtt a Central Hotelben lakik. A rendőrség egyenesen a Central Hotelbe indult Dienes keresésére, ott azonban azt a választ nyerte, hogy Dienes mintegy egy órával előbb eltávozott. A rendőrség emberei Dienes visszaszerelését várták, mert podgyásza a szobájában érintetlenül maradt, és csak később tudták meg, hogy a *Hamburg felé induló gyorevonat*al, podgyásza hátrahagyásával, megszőkötött.

Berlin, augusztus 1.

A *Berliner Tageblatt* a következőkről értesül Dienes Márton szökeését illetőleg: Dienes Márton tegnap délelőtt itt a Central Hotelben szállott meg, hol Diener Mihály néven jelentette be magát. A szállodából Budapestre *Singer Artur* lap-

Andor és András

Herczeg Ferenc legújabb regénye most jelent meg. Budapesti történet. Márk Lajos rajzaival. — Ára füzve 3 korona 20 fillér, diszkötésben 5 korona 20 fillér. *Singer és Wolfner* kiadóhivatala Budapest, Andrásy-ut 10. szám.

szerkesztőnek telefonált. *Dienes Márton* azonnal eltávozott az Unter den Linden-en lévő kávéházból, midőn észrevette, hogy felismerték. Ezután az ott volt magyarak a rendőrségre mentek, hogy letartóztatassák. A rendőrőrnökség az éj folyamán titkosrendőrt küldött a *Central Hotel*-be, hogy az ügyeljen *Dienesre*, aki azonban nem tért többé oda vissza. *Dienes* kis podgyaszát a szállóban hagyta és azonnal Hamburgba utazott. A hamburgi rendőrséget értesítették, hogy *Dienes* azonnal letartóztatandó, ha odaérkezik. Megjegyzendő, hogy *Polónyi* képviselő fia, aki *Dienes*t a kávéházban megismerte, a feltűnés elkerülése végett nem akarta a szökevényt a kávéház helyiségében megszólítani, hanem utána tartott és egy rendőrt figyelmeztetett rá, hogy tartóztassa le. A rendőr azonban *Polónyi* e kívánságát megtagadta és *Dienes* eltűnt az utcai tolongásban.

Már az előbbieken rámutattunk arra, hogy az illetékes tényezők felettébb késedelmes eljárása nagyon segítette *Dienes* Mártont abban, hogy a büntető igazságszolgáltatás keze el ne érhesse. Nagy gondolkodások, halasztgatás, végre a telefon, amely *Dienes*eknek pompásan szolgált, amikor vele beszélgettek, de a hivatalos megkeresések céljára felmondta a szolgálatot: csupa olyan körülmény, amely arra vall, hogy Budapesten nem valami nagyon kívánczok a *Dienes* viszontlatására. Érdekes világot vet erre *Polónyi* nyilatkozata a parlamenti bizottságban. Hétfőn fölöttébb érdekes meglepetések várhatók e ponton, még annak a kiderülése is, hogy *Dienes* szökeése némiképp hatóság asszisztenciával történt.

Sokat beszélnek mostanában *Dienes* képviselő szerepléséről. Pedig az egész csak pünkösdi királyság volt, minthogy a múlt ciklus végén mindössze csak néhány hónapig volt tagja a Háznak. Véletlenül jutott be, a volt képviselő lemondásának révén. Úgy látszik, hogy az új pályán megfelelő tételt vált találni gyanus tehetségeinek érvényesítésére, mert a legutóbbi általános választáson is elkövetett mindent, hogy mandátumhoz jusson. Két helyen is fellépett: Szentessen és Kunszentmártonban, ám itt is, az is csufosan megbukott. Képviselőjelölti minőségében folytatott szereplése sem végződött simán. A kunszentmártoni függetlenségi párt ugyanis petícióval akarta megfájdítani a választást. A kérvényt háromezer koronával együtt elküldötték *Dienes*nek, hogy nyújtsa be a Kuriahoz. *Dienes* a kérvényt be is adta az iktatóba, a pénzt azonban magánál tartotta s csak akkor küldötte vissza választóinak, amikor a Kuria a petíció alaki érvénytelenségi ok miatt, tudniillik, hogy nem volt hozzá kaució mellékelve, visszautasította. Hogy *Dienes* miért szolgáltatta készakarva ezt az érvénytelenségi okot, az a rágalmazási pör világította meg legjobban, amelyet egy kunszentmártoni ügyvéd indított egy odavaló orvos, a kormánypárt oszlopos tagja ellen. Elvezni akarta a hatást az orvos, amikor bement abba a korcsmába, ahol a petíció sikerében bizakodva, itták a karocst az ellenzéki választók.

— De hiszen lőttek annak a petíciónak, — nevével az orvos. — Egyik főfő emberük zsebvágott már nyolcezer koronát, hogy a petíciót eszenéljük visszavonja.

A kunszentmártoni ügyvéd magára vette a gyanúsítást s beporlotta az orvost, akit a járásbírósg több száz korona pénzbüntetésre ítelt, a Kuria azonban fölmentett. Ezen a tárgyaláson derült ki, hogy a nyolcezer koronát *Dienes* Márton vágta zsebre azért a csekélységért, hogy a petíciót a választók kijátszásával visszautasíttassa.

A mai lapok megemlékeztek egy *L. S.* nevű ügyőrkről, aki a magyar arisztokrácia több fiatal tagjával üszeköttesben áll s állítólag vele is érintkezett volna *Dienes* Márton a vesztegetési ügyben. Ez az *L. S.* nevű ember *Löwinger* Sámuel ügynök, aki maga is tényleg ad kölcsönöket jó kamatra az arisztokrácia egyszemély tagjának, de ezenkívül kölcsönöket is köveit. *Löwinger* Sámuel maga is gazdag ember, ismerősei állítása szerint van vagy 3-400.000 forintnyi vagyon, amelyet okosan forgat, anélkül azonban, hogy a büntető törvényekkel ellenkezésbe jöjjön.

Löwinger Sámuelrel, akivel ma tudósítónknak is alkalma volt beszélni, tényleg üszeköttesben állott *Dienes* Márton. Ismeretségük azonban, régebbi kelteű, amikor még *Löwinger* *Dienes*nek — apróbb pénzközlőket adott. Később azonban — amikor *Dienes* már előleki pozícióba jutott — *Löwinger* nemcsak adott neki pénzt, hanem köveitett is. Az ilyen köveitetés révén jutott *Löwinger* a *Nessi* Pál-féle hamis váltók

biroscába. Ezek közül a váltók közül mintegy 6000 forint áru papiros került *Löwinger*hez, aki a váltókat — mert *Dienes* nem tudott fizetni — prezentáltatta *Nessi* Pálnak, aki kijelentette, hogy a váltókon lévő aláírása hamis. *Löwinger* erre a rendőrséghez akart fordulni, de *Dienes* Márton csakhamar rendezte a váltókat, még pedig olyképpen, hogy a váltók helyett újabb váltókat adott nagynénjé, *Lendvayné Fánegy Ilka* aláírásával. Ezekről a váltókról most derült ki, hogy *Dienes* azokon a nagynénjé aláírását is hamisította.

A rendőrség különben ma reggel óta széleskörű vizsgálatot indított az ügyben. Egész ma estig folytak a kihallgatások *Dienes* Márton váltóhamisítási, csalási és sikkasztási dolgaiban, mert ennek a jó urnak témérdek ügye és baja volt már a rendőrséggel és csak igazán magas összekötteseknek köszönhető, hogy régen nem került lakat alá.

A rendőrség *Ujhelyi* fogalmazót bizták meg a kihallgatásokkal, amelyek kiterjednek *Dienes* Márton mindennemű üzelmire. *Ujhelyi* fogalmazó ma délelőtti kihallgatás dr. dombovári *Schulhoff* Géza ügyvédet, aki a *Nessi*-féle váltók egy részét perelte. Dombovári *Schulhoff* azonban jelentékelten vallomást tett.

Erre beidéztek *Löwinger* Sámuel, akinek kezében volt egy sereg *Dienes*—*Nessi*-féle váltó. *Ujhelyi* fogalmazó egész délután vallotta *Löwinger*t, aki azonban tagadta, hogy más összeköttesben állott volna, *Dienes*ssel, minthogy neki pénzt adott, vagy köveitett. *Löwinger* *Ujhelyi* fogalmazó után *Krecsányi* detektívönök fogta vallatóra.

Sokat beszélnek mostanában *egy Stein*, vagy *Steiner* nevű ügyőrkről, aki *Dienes* Mártonnal az utóbbi napokban állandó összeköttesben állott és sokat tárgyalt vele a *Belvárosi kávéházban*. Ez az ügynök ma már nyitlan hírdeti, hogy a vesztegetésről nemcsak gróf *Szapáry* László tudott, hanem több előkelő ur, akik nagyon közeli érintkezésben állottak vele, valamint a *Nemzeti Kaszinóval* is.

Különben ez a pénzügyönök tartotta már hetek óta pénzzel *Dienes* Mártont, abban a reményben, hogy ha a dolga jól sikerül, *Dienes* ismét megválasztják képviselőnek és befolyásos ember lesz, mert neki nem annyira a pénzre, mint inkább protekcióra van szüksége, amennyiben több bűnpere van a budapesti ügyészségnél.

A rendőrségnél egész estig folytak a kihallgatások *Dienes* Márton ügyében. Ugy a büntügyi osztály, mint a detektívésület foglalkozott a dologgal s *Krecsányi* detektívönök is több embert kihallgatott. Különösen sokáig foglalkozott a detektívönök *Löwinger* Sámuelrel, akit apróra kitérdezett *Dienes* Mártonnal való dolga tekintetében. *Löwinger* Sámuel vallomása a detektív-ügyvéd előtt gyanusnak tűnt föl, amiért is holnapra a belvárosi kávéháznak több pincéjét megidézte *Krecsányi* kihallgatásra.

Bjeli egy óráig a rendőrséghez még semmiféle hír nem érkezett *Dienes* Márton letartóztatásáról. Rendőri körökben meg vannak arról győződve, hogy *Dienes* Márton már a tengeren jár.

Ma este *Hegyi* Jenő táviratot küldött Berlinből egyik jó barátjához, amelyben jelzi, hogy holnap Budapestre érkezik.

Hegyi Jenő Bécsből táviratilag a következő nyilatkozatot küldte:

Néhány lapban azt olvasom, hogy az én nevémet is kapcsolatba hozzák a legutóbbi napokban kiderített vesztegetési ügygel. Kijelentem, hogy dacára annak, hogy gróf *Szapáry* László bizalmát a legnagyobb mértékben bírtam, a szóban forgó esetről abszolút semmi tudomásom nem volt mert ha csak a legtávolabbról is sejttemem lett volna erről, úgy bizonyára minden tőlem tehető elköttem volna, hogy gróf *Szapáry* Lászlót e lépéstől visszatartsam. Az egész hetet csalódomnál Kenésen töltöttem s csak az eset híreire érkeztem Budapestre. Itt azután tanácskoztam *Szapáry* gróf Lászlóval, aki rögtön kijelentette előttem, hogy tettét a legnagyobb mértékben sajnálja és hogy kivüle senkit sem terhel teletőség. A miniszterelnöknek a dolgokról halvány sejtelmem sem volt. Kijelentem továbbá azt is, hogy *Singer* Artúrral rég nem beszéltem, *Dienes* Mártonnal pedig július 20-án beszéltem életemben először. Nem kétekedem, hogy mindezeket gróf *Szapáry* László térfűi szavával meg fogja erősíteni.

Hegyi Jenő,
a Magyar Tengerpart felelős szerkesztője.

Barabás Albert — akiről mai tudósításunkban megemlékezünk — ma megjelent szerkesztőségünkben és annak a kijelentésére kérte föl lapunkat, hogy ő a *Dienes*-féle ügygel semmiféle összeköttesben nem állott. *Dienes* társaságában egyáltalán nem utazott el. Állandóan Budapesten van és végzi a rendezteendőit.

A terv.

A szennyes ügy szövedéke mindinkább kibogozódik és most már meglehetősen tisztán állítható a nyilvánosság elé az egésznek a terve, amely egy mélységes örvényét tárja fel a cinikus gonoszságnak. Az igazán pokoli terv ime ez volt: megvásárolják a sajtót, hogy övék legyen a közvélemény, megvásárolják a szociáldemokrata pártot, hogy övék legyen az utca; és megvásárolnak végül egy pár ellenzéki képviselőt, nem sokat, csak vagy négyet, mert az ő tervükhöz ennyi éppen elég. Hogy miért csak ilyen keveset? Azért, mert nem leszereltetni akarta a bűnszövetség az ellenzéket, hanem meggyalázni. Nem kellett nekik leszerelés, csak bizonyítékok kellett. Ugy eszelték ki, hogy attól a néhány képviselőtől, akit *Dienes* megvesztegetnek, olyanféle leveleket vesznek, amilyent *Pap* Zoltán adott *Dienes*nek, amelyekben ezek majd elmondják, hogy ekkor és ekkor elutaznak. Mikor ezek a bizonyítékok a kezükben lesznek, akkor majd *Dienes Márton* teleplezi a megvásároltakat, közlésezi a leveleket, amelyek tanuskodni fognak, hogy X. és Y. elutazott a legnagyobb harc hevében, és majd gondoskodnak róla, hogy kitudódjék, miért utaztak el, és az ur cinkosok szövetsége a megvásárolt sajtó s a megvásárolt utca segítségével megbélyegzi, tönkretesz az ellenzéket. A közvélemény előtt úgy állítják oda az egész obstrukciót, mint egy pénzért megvásárolható, romlott társaságot, s a közvéleménynek így preparált hangulata közben aztán nyugodtan, ellenállás nélkül megkapahatják az indemnitást, az ujoncjutalékot, megcsinálhatják a klotúrt, a törvénytelen választásokat, mindent. Az ellenzék pedig a gyalázat bélyegével homlokán, összetörve, csonkán, bémán, tehetetlenül fog vergődni az urrá lett erőszakkal szemben.

Ez volt a foglalatja a vesztegető banda ördögi tervének. Arra, hogy az egész obstrukció tábort, ezt a hatvan-hetven embert megvehetik, nem is lehetett gondolni; ha negyven, vagy harminc embert akarnak megvesztegetni, arra is kell vagy egymillió korona, amennyi talán nem is állott rendelkezésükre. Hanem meggyalázni, demoralizálni, az ország előtt csuffá tenni és aztán elgázolni: erre, azt hitték, kevesebb is elegendő.

(A kibontakozás.)

A parlamenti bizottság, bár serényen dolgozik, de még messze van munkájának végétől. A piszkos ügy összes konzekvenciái még nem állapíthatók meg teljesen; de egy konzekvenciája már minden kétségen felül áll: az, hogy gróf *Khuen-Héderváry* bukott ember. Ezzel annyira tisztában van mindenki, hogy már a szabadelpártban a kibontakozás utjait-módjait keresik és egész nyíltan beszélnek bizonyos kombinációkról. A volt *nemzeti* pártiak azt a körülményt, hogy csak olyan kormány jöhet, amely nemzeti engedményeket hoz, gróf *Apponyi* Albert javára igyekeznek kihasználni. A volt *diasszidensek* csoportja teljesen egyesült *Apponyi*ékkal. A régi *szabadelvi* ellenben egyelőre minden terv, minden elhatározás nélkül, teljesen szervezetlenül állanak a helyzettel szemben.

(Apponyi és Khuen.)

Már tegnap módunkban volt konstátálni, hogy gróf *Apponyi* Albert eljettette gróf *Khuen-Héderváry*t. Ma ennek félreérthetetlen bizonyítékát szolgáltatja az *Apponyi*hoz legközelebb álló lap, a *Hazánk*, amely vezércikkében ezeket írja:

A körülmények oly szerencsétlenül csoportosultak, hogy a miniszterelnök a legkedvezőbb esetben is csak egyéni reputációját mentheti meg. De politikai reputációjára végsőes súlylaj fog nekedni a kétkedés, a bizalmatlanság, a gyanu és ezeket kizsákmányoló politikai ellenségeskedés. E következmények alul felmenteni a miniszterelnököt s felmenteni az országot lehetetlenség lesz még akkor is, ha pár. havi meggyőznie sikerül. Az öngazolás egyéni legelőtelt szolgálhat a miniszterelnöknek, ám a bizalmatlanság ellenében szervezve áll, a szenvedély fegyverben van, a kibontakozás reményei elsorvadnak, a kormányzás gyakorlati feltételei elcsúsznak. Gróf *Khuen-Héderváry* győzhet, de a

miniszterelnök nagy veszteségekkel kerül ki a harcból s ezeket a veszteségeket nem hozhatja be más, csak a végső erőszak, ami nekünk nem kell.

Grón Khuen-Héderváryról semmi rosszat nem tudunk, puritánuságában bizunk, a méltatlan támadások ellen megvédtük őt, a vesztegetés első vadját is mint bízhatelen feltevést visszautasítottuk, jóllehel táplált jó véleményünket e pillanatig is megőriztük. És lám, mégis úgy érezzük, hogy a miniszterelnökötől bucsuzunk kell. Bucsuzunk kell tőle legjobb véleményünk fenntartásáért is mint egy bűnös és szerencsétlen kísérlet elháríthatlan poltikai következményeinek áldozatától.

(Bánffy Dezső a helyzetéről.)

A Nagyarádi Napló tudósítója felkereste báró Bánffy Dezsőt, aki a maga zászlóbotján kívül nyilatkozott az aktuális politikai helyzetről és ezzel kapcsolatban természetesen a vesztegetés dolgáról is. Nyilatkozatának legérdekesebb része a következő:

Szerintem Khuen-Héderváry helyzete tarthatatlan. Okvetlenül kísért a gyanu, hogy Szápáry nem magától és a magától költött. Vádat senki ellen nem emeltek. Pozitív állítást it mit sem lehet, de ezt a gyanu elfojtani sem. Szápáry László ellen hivatalból kell a legyelmani eljárást megindítani. A büntvényi (?) parlamenti bíróság komédia és cétalan dolog. It nagy hiba történt. Ezt a hibát kikorrigálni nem lehet. Khuennek mennie kell. Utána, ez volna a legbölcsebb, szürke politikusknak kell jönnie. És most ön ne nevesen a névre, mondjuk Szápáry Gyulát, akivel az én utaim nem közösek és s akivel hát én egy táborban nem lehetek. Példaképpen mondám éppen Szápáryt. Egy hasonló szabású, szürke kibékítő politikusra gondolok.

— És lesz-e mostanában a választás, — kérdezte a tudósító — gondolja kegyelmes uram, hogy mégis az lesz az utolsó rúció?

Választás okvetlenül lesz. Ezzel a parlamenttel dolgozni nem lehet. Ez képtelen, beteg parlament. Még az utána következő is az lesz talán. A parlament tekintélye jó időre odavan. Ezt nehezen, bölcs vezeléssel lehet csak visszazserelni.

(A gyorsvonaton.)

Hogy a kormányának tudomása volt a vesztegetésekről, arra bizonyítékul szolgál az a körülmény, melvet a Magyarországnak ma jelentettek be, hogy Darányi Béla miniszteri tanácsos, Darányi Ignác miniszter testvére, már kedden délután — tehát az ügy kipattanása előtt — egy a vasuton vele utazó urnak diadalmasan mesélte, hogy az ellenzék meg van fizetve, obstrukció többé nincs, a leszerelés legközelebb meglesz, kár, hogy már előbb nem kezdtek pénzzel dolgozni, hamarabb vége lett volna. — Lovász Márton országgyűlési képviselő mai kihallgatása alkalmával meg is nevezte, ki volt, akinek Darányi Béla ezt a nyilatkozatot tette: Buday Zádor.

(Bánffy Miklós szereplése.)

A mai lapok sűrűn szerepeltették gróf Bánffy Miklós nevét, aki a vesztegetés ügyében előzőeken kezebe járt gróf Szápáry Lászlónak, hogy a nagy titok kipattanása után megmentesse, ami mehető. A szocialistavezérek, akik ma a képviselőház folyosóján megjelentek, a parlamenti bizottság elé való idézésüket várva, nyíltan beszéltek ott, hogy gróf Bánffy Miklós volt ott akkor is, amikor gróf Szápáry László velük tárgyalt. Ő állalta el a Dienes családjáról való gondoskodás misszióját, grófi szavára megígérve azt Dienesnek, aki elutazása előtt egy szentimentális pillanatában aggódni kezdett családja jövőjéről. Kormánypárti körökben is nagy megdöbbenéssel értesültek Bánffy Miklós szerepléséről, annyival is inkább, mert sok adat található abban, hogy Bánffy Miklós az egész dologba elejétől végig beavatva volt.

(Gróf Károlyi Mihály nyilatkozata.)

Dienes Márton szökéséről megírta több lap, hogy akkor, amikor a nyuzóti pályaudvarra kihajtott, egy nyirott bajszú férfi is volt társaságában. Ez a nyirott bajszú férfi állítólag gróf Károlyi Mihály lett volna. Ezzel szemben gróf Károlyi Mihály a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Ma érkeztem vissza tznapi távollétem után a fővárosba. Meglepetve olvasom, hogy nevetem a gróf Szápáry László-féle obstrukciószerelési kísérletekkel összefüggésbe hozzák. Kijelentem, hogy ezen kísérleteknek sem kezdetéről, sem lefolyásáról semmi tudomással nem bírtam és minden éle kombinációt, mely ezzel az esettel személyemet összefüggésbe hozza, a leghatározottabban visszautasítok.

Gróf Károlyi Mihály.

BELFÖLD

A cukorkonfliktus. Miután Lukács László pénzügyminiszter Ischiben reterált a királynak a cukorkérdésben elfoglalt álláspontjáról, tegnap késő este Koerber miniszterelnök és ma reggel Böhm-Bawerk osztrák pénzügyminiszter is Ischibe érkeztek és ma délelőtt kihallgatáson voltak 6 felségénél. A két miniszterelnök délelőtt 10 órakor a Hotel Elisabethben két órhosszat tanácskozott Lukács László pénzügyminiszterrel. Felegykor az osztrák miniszterek ismét kihallgatásra mentek a királyhoz.

A Fremdblattnak jelentik, hogy a mai minisztertanácskozások célja az volt a két kormány megegyezése: az osztrák és magyar belső cukorforgalmazás érdekében követendő eljárásokra nézve, ami feltételezi, hogy az osztrák egyéni kontingentátsárról szóó törvényt a tárgyalások befejezésének időpontjánál befejezéséig függetlenül felfüggesztik. Ehhez a feltételhez annál inkább ragaszkodnak, mert megegyezése azokra a kérdésekre nézve, amelyek Magyarországot érintik, nem oly sürős, mint az osztrák kontingentátsai törvény felfüggesztése. Egyébként valószínű hogy a mai délelőtti miniszteri tanácskozás pozitív eredményt értek el a belső cukorforgalmazás kérdésében is.

Ischből táviratokban: Lukács László pénzügyminiszter bevárta Koerber miniszterelnököt, míg visszatért a kihallgatásról, aztán a két miniszter együtt ebédelt. A magyar pénzügyminiszter folytatott tárgyalásokról osztrák részről félhivatalos közleményt adtak ki, amely hangsúlyozza, hogy az eddigi eredmények s kerrel kecsgetnek.

Koerber miniszterelnök délután Halstadba utazott, ahonnan este folytatta utát Bécs felé. Lukács pénzügyminiszter Ischiben maradt s csak ma éjjel, vagy holnap délelőtt utazk Budapestre.

Abból a körülményből, hogy a magyar pénzügyminiszter ma már nem volt kihallgatáson, arra következtetnek politikai körökben, hogy a magyar pénzügyminiszternek a korona előtt legutóbb kifejezett álláspontját fogadták el a további tárgyalások alapjául.

Bécsből félhivatalosan táviratozzák: Az osztrák cukorkontingens-törvény megszüntetése augusztus 1-ről kelt császári rendelettel fog történni. A rendeletet előreláthatólag kedden hirdetik ki.

KÜLFÖLD

A pápaválasztás előtt.

Budapest, augusztus 1.

Tegnap este 9 óra óta zárt falak közt vannak a pápaválasztó bibornokok. A kapuk be vannak zárva, az ajtók befalazva, a külvilággal való érintkezés minden szála el van vágva, hogy háborítatlan teljesíthesse a szent-testület nagy hivatását. Ritkán volt annyiban biboros együtt a pápaválasztáson, mint most. Mert a 64 biboros közül csak ketten hiányoznak: Michelangelo Colesia, palermói érsek, akit magas kora gátolt a megjelenésben és Patrik Moran sidneyi érsek, aki nem érkezhett meg idejekorán. Ma megtörtént az első szavazás. Reméik, hogy holnap már felnyílik a marsall-ajtó és a diakonus már az esti órákban kibírdetheti a Péter-templom loggiájáról a nagy örömet, a bagomános Papam habemus. Félésleges volna a pápaválasztás kilátásairól szólni; három név van előtérben: Serafino Vannutelli, Rampolla és kettejük közt Di Pietro. De azért meglepetés nincs kizárva. Hiszen régi közmondás azt tartja: „Hány bibornok megy be mint pápa a konklávába és mint bibornok jön ki.”

Róma, augusztus 1.

Reggel 9 órakor intézkedett a konklávé feje és a háznagy, hogy megnyissák azt a négy tornyot, amelyeken át a konklávába juthatni. Minden torny előtt két pap állott fel. Az ellenőrzés rendkívül szigorú. A beérkező és elküldendő leveleket és táviratokat megvizsgálják és átolvassák. Több biboros, különösen a külföldiek, táviratokat küldtek egészségi állapotukra vonatkozólag. A biborosok számára érkező posta is igen nagy volt. Különösen nagyszámú hírlap érkezik a biborosok címére, melyek a pápaválasztó-gyűléssel foglalkoznak. Ezek közül is sokat átolvastak, mielőtt kézbesítették és néhányat visszatartottak. A délelőtti folyamán újabb nagyszámú élelmiszert szállítottak a konklávába. Dacára a Vatikánból felszálló füstnek, nagy néptömeg maradt a Péter-téren, mely között voltak

sokan, akik emlékeztek az 1878-ik évi meglepetésre, amidőn t. i. a megboldogult XIII. Leo pápa a füstfelhő felemelkedése után kilépett és áldást osztott. — A felszálló füst nem jelenti a szavazás eredménytelenségét, mert a választás megtörténte után is elégetik a szavazócédulákat.

Róma augusztus 1.

A konklávába 365 személy vonult be és pedig 62 bibornok, 62 konklávista, 62 nemes testőr és 62 komornyik, továbbá 40 érsek és püspök, akik a konklávában a szolgálatot fogják ellátni, 40 szakács és 20 munkás. Ezekhez csatlakoznak még a konklávé többi funkcionáriusai.

Megerősítést nyer, hogy XIII. Leo pápa a konklávára vonatkozó szabályzatot hagyott hátra. Ez a szabályzat, mely 1882-ből származik, abban különbözik IX. Fius pápa hasonló szabályzatától, hogy a konklávé helyeül Romát ajánlja.

Róma, augusztus 1.

A Vatikán környékét 700 gyalogos katona őrzi. Hererrán kívül még Vaszary, Langeneuz, Couillet és Cretoni bibornokok is megbérelték. Lourban Viktor herceg, aki résztvevett a misén, a templomban eljárt és Lapponi doktort kellett hivtatni, hogy gyógykezelje.

Róma, augusztus 1.

Még az utolsó konklávé megnyitása alkalmából annyi nép volt a Damasus-udvarba vezető Via Fundamenton, hogy a kocsiközlekedés szinte lehetetlenné vált, ma ugyan kevesen néztek, többnyire kispapok és nők a bibornokok bevonulását. A Péter-téren egy lélek sem volt, csak két század gyalogság állt az arkádok alatt. Délután fél 5 órakor kezdődött a kardinálisok felvonulása, mindegyik a titkárávalült egy kocsiában, a bakon egy szolgáló. Érdekes volt Vaszary hercegprimás hintaja, a magyar biboros balján Kohl Medárd ült, a bakon az érsek gazdagon zsinórozott vörösrűdás kuszárja.

Róma, augusztus 1.

Délelőtt egy negyed 12 órakor látták a Sixtus-kápolna tetejéről felszállni a szavazólapok elégetéséből származó füstöt, ami azt jelenti, hogy szavazás nem járt eredménnyel.

Róma, augusztus 1.

A Péter-téren összegyűlt közönség nagy érdeklődéssel vette észre a Sixtus-kápolna felett feléményből felszálló füstöt. Sokan a nagy loggia della benedizione közelébe mentek, hogy meglássák, vajjon nem jelenik meg a biborosok egyike, hogy kiürdesse az új pápa megválasztását. A kíváncsiak egy fél óra múlva szétoszlottak, mert meggyőződtek, hogy a szavazás nem adott határozott eredményt. A biborosok ezután délután újabb összegyűlének a választásra.

Róma, augusztus 1.

Délután 4 óra körül a Szent Péter-téren újabb nagy néptömeg gyűlt egybe, hogy megnézzék a másodikban felszállt füstöt. 6 óra körül a Péter-téren összegyűltek számát 10 000-re becsülték. A konklávába kerülő minden tárgyat oly szigorúan megvizsgálják, hogy még a baromfi és halat is felbontják, mielőtt beviszik. A konklávában lévő személyek étkezéséből megmaradó étkeket kiosztják a szegények között. Ma nagy kosarakban szállítottak ilyen maradékokat a Vatikánból. Csak az Oreglia címére érkező postaküldeményeket nem ellenőrzik, 6 óra 5 perckor a Péter-térről hosszú füstoszlopot láttak felszállani.

Este 7 órakor. Az a füstoszlop, mely este szállott fel a Vatikánról, rövidebb ideig tartott, mint a délelőtti füst. Ott pereig láttak füstöt szállani kéthárom megszakítással. Ugy látszik, hogy a füstoszlop nem oly sűrű, mint délelőtt. A Péter-téren állandóan nagy a néptömeg.

Róma, augusztus 1.

A biborosok ma reggel fel 7 órától 8 óráig misét mondtak. 10 órakor kezdődött a szavazás és egy negyed 12 óráig tartott. Azután visszatértek a biborosok szobáikba és imádságot vezettek. 1 órakor ebédeltek, majd pedig a választásra vonatkozó megegyezés vértet tanácskoztak. A második szavazás 4-től 6-ig tartott, melyet újabb csoportonként való tanácskozás követett. A biborosok esti 9 órakor estelédhez ültek.

A konklávé titkai.

Róma, augusztus 1.

Vatikáni körökből az hírlak, hogy néhány biboros a konklávé összegyűlése előtt Capocelatro jelöltséggel mellett nyilatkozott, kinek úgy látszik sok híve van. Sok ok azon feltétele helyessége mellett szól, hogy a délelőtti történt választási el-

járs érvénytelen volt. Ezt abból könnyen meg lehet magyarázni, hogy *Oreglia* biboroson kívül a többi biboros nem ismeri kellőleg a konkláve alakosságait és azokra nem fektetett kellő súlyt.

Róma, augusztus 1.

A *Giornale d' Italia* jelenti: A ma délelőtt a konklávén történt szavazásnál a szavazatoknak 8 biborosra való szétforgácsolódása mutatkozott. A szavazatok legnagyobb része *Rampolla*, *Serafino Vanmutelli*, *Oreglia*, *Di Fietro* és *Capecelatro* biborosokra esett. Néhány szavazat *Aghardira*, *Svampára* és másokra is jutott. Legtöbb szavazatot kapott *Rampolla* és *Vannutelli*. Az esti szavazáskor újból nagy volt a szavazatok szétforgácsolódása. A megosztás csak jelentéktelenül tért el az első eredménytől. Azon esetben, ha a holnapi szavazásnál is oly sok jelölt között oszlanak meg a szavazatok, akkor aligha kerül hétfőig a jór a végleges választásra és megtörténhetik, hogy a konklávé néhány napig elhúzódik.

HIREK

Kétféle becsület.

— A Hét 1899. évi jubiláris számából. —

„Nincs kétféle becsület” szoktak hangoztatni mi civilek a katonatisztekkel szemben egy-egy affér alkalmával, amikor a tiszt urak distinkciót akarnak tenni katonai és polgári becsület közt az utóbbi rovására.

Van kétféle becsület — hangoztatják mostanában a t. Házban egyes politikusok s distingváltnak a politikai és az egyéni becsület közt.

Sajnos ez a distinkció már nemcsak az utóbbi, hanem az előbbi rovására is megy; mindkettőt veszti a súlyából. Veszít pedig főleg azért, mert a distinkcióra nem azért volt szükség, hogy a t. politikusok mindkét becsületre sokat adjanak, hanem azért, hogy akinek egyik becsülete veszendőbe ment, látszólag megmaradjon neki a másik.

Dienes Márton.

Füst a Sixtus-kápolna fölött.

Szent Péter templomának ives oszlop-sorain belül sok idegen van mostanság. Kiváncsi angol turisták és ritkaságkedvelő német, jágeröltönyös urak magasra tartott fejjel, bémész szemmel tekintenek jobbközé felé, mert az élelmes olasz vezető úgy mondotta, hogy onnan száll föl a füst, mely bejelenti a világnak, hogy van már új pápa. És abban a pillanatban megkondul Róma minden harangja, megszólalnak a szomszédos falvak, a velők szomszédos városok tornyainak ércnyelvei, a bronz zugó, rezgő hangja száll, száll végig a világon, bejár minden helyet, minden földet s még ott se hal el, hol misszionáriusok prédikálnak felebaráti szeretettel vad népeknek.

Erre a füstre várnak a Piazza di San Pietro idegenei. És egynehányan délelőtt fél tizenkét órakor már látták is ég felé roppenni a füstöt. Volt-e eredménye a választásnak, vagy újra el fogják égetni a szavazólapokat, azt senkisé nem tudja. Hatvankét biboros ül tisztelesen gyűlésben és régi, ritkán megújuló szokás szerint pápát választ a világnak. Pápát, Isten földi helytartóját! Császárt, kinek birodalma az egész világ, kinek címerét, a keresztet, mindenfelé imádják, kinek fekete hadserege minden falvat, minden törzset bejár, kinek nagyobb és régibb hatalmasságok alig van a földön.

Mi történik odabenn a Sixtus kápolnában, Michel Angelo és Rafael képeinek muzeumában, arról a világot mit sem sejt. Csak annyit tudunk, hogy ott is korteskednek, hogy ott is érdekelt, érdemtelenségekre utaznak, hogy sima és alattomos háború folyik, hogy pártok, politikai felfogások, talán császári, vagy királyi öhajtsók és utasítások ütköznek meg egymással, hogy a biborosok is hajlékony, megingatható emberek és hogy kö-

zülük kerül ki az a szent, fenséges hatalom és nagyság, kinek égő áldó szavért és kézmozdulatért százezernyi ember sereglék össze a világ minden részéről és minden nemzetéből.

Amíg a konkláve folyik, a pápaság nem más, mint cél, valami óriási hatalom, befolyás után való küzdelem, embereknek a harca az egyik legkülönb földi méltóságért, hírért, vagyonért s ezért alakultak meg már előzetesen csoportok, ezért állgáltak biborosok és a kulisszák mögött diplomaták, állami méltóságok, talán fejedelmek is.

Ebben a pillanatban nem látjuk a pápaság szentségét, de érezzük a befalazott, elrojtott küzdelmeket, szinte látjuk az érdekeket s halljuk a sok érdekelt fél suttogását. Aki választ s akit megválasztanak, mindegyik vár, mindegyik kíván valamit.

És ha meglesz az új pápa? Annak rögtön le kell mondania minden földi hiúságról, annak igazságosnak, mindenkiel szemben egyenlő mértékkel mérőnek kell lennie, annak nem szabad se jobbra, se balra néznie, csak a sugár magasságba, csak a boldogság, igazság és szeretet homába.

A biborosok most küzdenek és korteskednek... Pedig a tiszta, szent és igazságos pápa közülük való lesz. Ime, ez egyike a hit csudáinak.

A Sixtus-kápolna fölött ellebegő füsttel sok földi salaknak és hiúságnak kell elröplünie...

P.

Budapest, augusztus 1.

— BUDAPESTI NAPLÓ Julius 31-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A Budapesti Napló legközelebbi száma hétfőn délelőtt jelenik meg.

— Személyi hírek. Dr. *Wlassics* Gyula vallás-és közoktatási miniszter néhány napra a fővárosból elutazott. — Dr. *Donath* Gyula egyetemi magántanár ötheti szabadságra elutazott. — *Irsay* Arthur egyetemi tanár, az öbndai Margit-kórház főorvosa, ma háromheti tartózkodásra Abbaziaába utazott.

— Amerikai kormánybiztos Budapestben. *Cridler* Tamás W., az amerikai st.-louis-i világkiállítás európai kormánybiztosa *Pétervárról* jövet ma fővárosunkba érkezett. Az előkelő vendéget, aki évekig volt az amerikai külügyminisztérium osztályfőnöke, megérkezőesekor a budapesti amerikai konzul fogadta.

— *Hirsch* báró és báróné emlékoszobra. *New-Yorkban* nemrég egy bizottság alakult, hogy báró *Hirschnek* és nejeinek a new-yorki Central-parkban emlékoszobrot állítsanak. A bizottság tagjai a legelőkelőbb személyiségek, köztük *Roosevelt* elnök, *Cleveland* volt elnök, *John Hay* államtitkár, *Potter* püspök és *Belmont* kincstárnok. Az emlékmű tervei már készen vannak, és főalakját a jótékonyaság allegorikus alakja képezi, oldal báró *Hirsch* és báróné domborművi arcképe látható medaillon alakban. Az emlékmű költségei 250.000 koronára rúgnak és ez az összeg már együtt is van. Részben a bizottság tagjai adták össze, részben pedig a *New-York Herald* gyűjtése eredményezte.

— *Bokrétaünnep*. Az Osztrák Magyar Bank szabadság-téri palotájának építkezésénél ma tartották meg a bokrétaünnepet. A palota építkezése a múlt esztendő nyarán kezdődött és annak céljaira *Bilinsky* lovag, kormányzó és a főtanács békésüségéből négy millió koronát engedélyeztek. Az ünnepélyre előkelő társaság gyűlt egybe, melyben ott voltak: *Toepke* Alfréd volt államtitkár, alkormányzó, *Elscher* Viktor központi főfelügyelő, dr. *Flütnér* Frigyes, a bank budapesti főintézetének főnöke. *Alpar* Ignác tervező műépítész, *Fucher* István, az építéssel megbízott építész és *Messner* Bebestyén vezető építész és mások. A munkások a gyönyörűen díszített és fellobogóztató épület tetején gyűltek egybe, ahol az egyik kömvés mondott felkötésű beszédet. Ünnep után a bank főtanácsa a pallérok és munkások között nyolcezer korona jutalmat osztott ki.

— *A Lunyevica-lányok*. Már megirtuk azt, hogy a megölt *Draga* királyné hugai közül az egyik felép a breittlin. Francia lapokban el van most mondva a Lunyevica-lány részletes terve. Budapestben kezdenék meg a körútját, folytatnák Bécsben, Berlinel, továbbá meglátogatnák Brüsszelt, Franciaországot és Svájcot, Francián nagyon jól tud, ami nagy előnyére lesz. A párisi *Journal* azt írja, hogy a Lunyevica-lány rá akar mutatni szinpadi előadásában arra a szerepre, amelyet *Karagyorgyevics Péter* — legalább az ő

nézete szerint — a belgrádi véres éjszaka előkészítésében játszott. De érkezik *Belgrádból* is hír a Lunyevica-lányokról. É szerint a Lunyevica-testvérpár a jövő szemeszertől kezdve a genfi egyetemre akar beiratkozni.

— *Marconi és Tesla újabb találmányai*.

Londonból jelenti: *Marconi* az *English Mechanic* közlése szerint új készüléket talált fel, amely a drótnélküli táviró további átalakítására fog vezetni. Ez az új találmány fölöslegessé tenné, hogy az elektromos hullámok továbbítására bármily nagy távolságokra, akár az Óceánon túlra, magas tornyokat vagy oszlopokat állítsanak fel az állomásokon. Az új rendszer szerint a tenger színén jutnának el a táviratok és olyan készülék fogná fel őket, amely egy rendes asztalon áll. A régi apparátusokat ezek az új helyettesítik a jövőben. Ez az újítás legyőzné továbbá azt a hábozást, amelylyel eddig attól vonakodtak, hogy a drótnélküli táviratozást az üzleti forgalomba bevezessék. — *Tesla*, a néhány év óta híressé vált mechanikus is foglalkozik a dróttalan táviróval, még pedig nagy buzgóssággal. Anynyira ment kísérletezésével, hogy rövid idő múlva *dróttalan villamos fotográfia*kat is lehet készíteni majd tudniillik a dróttalan táviratozás rendszerével a messzeségből lehet felvételeket készíteni. *Tesla* állítaná ezt maga, sőt még fontosabb újításokat is fog behozni. Mind e hírek természetesen még megerősítésre szorulnak.

— *Urussov herceg megzavarodott*. Megirtuk annak idején, hogy *Urussov* herceg, dusztagad orosz főbirtokost *Csernigov* kormányzóságban a falujabeli parasztek megtámadták és súlyosan megsebesítették. Mint most jelentik, a herceg a rémületől, s a kiállott szenvedésektől, megzavarodott az eméjében s most ilyen irányban is orvosi kezelés alatt áll. A herceg évek óta zarnoka és rémülete volt a parasztnak a birtokain. Mindig fölött pisztolyal járt és igen gyakran használta, mibelyt valami engedellenkedő parasztot meg akart fenyeíteni. Erdeiben a javogót akármilyen csekélységért becsukatta és megkínáltta. Ha sétált a faluban, minden ok nélkül, csak egy kedvtelésből a levegőbe lövöldözött, s ezekben gyakran megtörtént, hogy valami paraszot embert, vagy parasztyereket megsebesített. Ha a parasztnak valami megbeszélésre akarta egybeihívni, hát egyszerűen elment és bezúta az ablakokat. Ilyen dolgokkal hívta fel maga ellen a végzetet.

— *A Café de la Regence*. Páris is elérte a nagyvárókor közös sorsa, hogy régi nevezetes eredeti épületei, nyilvános helyei, korezmái, kávéházai, amelyek bizonyos utcáknak színt, elevenéget adnak — elpusztulnak vagy átalakulnak. Most a *Café de la Regence* került a sor. Ennek a kávéháznak a *Place du Théâtre Français* nyílt termeiben gyűltek össze a híres sakkokozók régóta, a XVII. század óta. De kedvence kávéháza volt ez *d'Alembertnek*, *Jean-Jaques-Rousseau*-nak, *Voltaire*-nek, *Diderot*-nak. *Napoleon* is a vendégei közé tartozott. A nyolcvanas években még *Jules Grévy* is járt oda, de akkor már hanyatlott a kávéház s utóbb már annyira nem pártolták, hogy megbukott, vendéglő lett belőle.

— *A würzburgi sirások*. Würzburgban kifakadt egy botrány, amely régóta üzött sirrablásokkal van kapcsolatban. És ezeket a sirrablásokat maguk a temetőőrök, sirások követték el. Egy reggel nemrégiben egy munkás azon kapott rajta két sirásót, hogy egy kriptában feltörték egy fakoporsót és a benne porhabó férfitöltet mellé egy nő halottat fektettek, amelyet egy cinkkoporsóból szedtek ki. A cinkkoporsót pedig egy taligára tették és elszállították. Egy würzburgi lap azt írja, hogy nem egyszer, hanem többször, talán százszor is volt néma tanuja a kora reggel, vagy a késő éjszaka az effőle műveletnek. Egy *Keh* nevű temetőőr már le is tartóztattak, s ez bevallotta, hogy mikor megkezdte a szolgálatot, elődje egészen természetesen találta, hogy beavassa ezeket a sirrablásokba. Nemesak a kriptából szállítottak el ilyen módon cinkkoporsókat, hanem frissen hantolt sírokat is bontottak fel hevenyében és lopták el belőlük a koporsót, hogy aztán értékesítsék. Akik ebben a munkában segítettek, azok természetesen megkapják a maguk részét. Ezek ezt egészen becsületesen kereseménynek tartották. Volt egy állandó orgazdájuk, aki a cink egy fontjéért hét pfenniget fizetett. Az első sirásó-állás ilyenformán nagyon jövedelmező foglalkozásnak bizonyult Würzburgban. Maga gyakran elszólta magát, hogy milyen briliáns mellékjöveldelme van. Azonkívül még gunyt is üzött ilyenkor a felettes hatóságából, amely nem tud a körmére verni. Hanem a jó állapotnak egy névtelen levél vetett véget. A fősírásón kívül még két segédet is letartóztattak.

— *A Dunáról*. A folyamnérműki hivatal jelentése szerint a Duna s összes mellékfolyói apadó jellegűek. Végképpen megszünt minden veszedelem az egész országban, s a jelentések kiadását is beszüntették. A Duna a fővárosnál tegnap óta 16 foknyi meleg mellett 20 centimétert apadt.

— **A lapok vasuti árusítása.** A budapesti lapoknak a vasuti állomásokon való árusítását valamennyi újságvállalat teljes melegezésére s a közönség kényelmének pontos őrzésével is, mindenképpen kitűnően bevált szervezetű esztendőkösszű sora óta a Magyar Kivitel- és Csomagzállító Részvénytársaság közvetíti. Ugyanez a társaság pompásan funkcionáló és valamennyi lap teljes megnyugvását és bizodalmit bíró szervezetet tart fenn a lapoknak valamennyi magyarországi városban való árusítására is, úgy, hogy újságváltozó pontjai telepe a hírlapok vidéki eladásának. Hogy egy ilyen mindenképpen hitelképes és megbízható szervezet megalkotása mennyi munkával jár és úgy a sajtó, mint a közönség kiszolgálásának milyen nagy könnyebbsége, azt legjobban megmutatja az a szives viszony, amely az esztendőkösszű sora óta a vállalat mint a lapok terjesztésének kiválóan fontos faktora és az újságok közt kifejlődött. Most, hogy a Magyar Államvasutakon a hírlapok elárúsításának lejáratához közeledő jogára az új pályázat kiíratott, a Magyar Kivitel- és Csomagzállító Részvénytársaság anyagilag is bizonyára kedvezőbb, a sajtó igényeinek kielégítését, a közönség kényelmét és a vasut érdekét kétségkívül a legjobban biztosító ajánlatával szemközt egy könyvkiadó még is reflektál az elárúsítás jogára, amely egy egyszerűsített újságkiadó is. Talán fölösleges külön megmondani, hogy már az egy körülmény következtében is, itt a leghatározottabb inkompatibilitás esete mutatkozik, mert az újságok vasuti árusítása olyan jelentékeny tényezője a lapok példányonként való keltezésnek, hogy ennek arányai fölül semmiféle újságkiadónak nem lehet se kedve, se oka semmiféle kiadóéget tájékoztatni. És semmiféle kiadóéget nem lehet alkalmas arra, hogy a sajtónak ez irányban helyes kiszolgálása körül tanúsítani tudja azt az elfogulatlanságot, amelyre az itt érintett nagyon fontos érdekek kielégítésének szüksége van és amelyet a teljesen neutrális csomagzállító-társaság szervezésében meg is tatr. Ilyen kérdésekben az érdeket tényezőknél olyan bizodalma, amely esztendőkösszű tapasztalásában gyökeredzik, kétségen kívül döntő súlyjal esik a latba és bizonyára amaz ajánlat javára fogja eldönteni a kereskedelmi miniszter, mint régi újságíró, határozatát, amely ajánlat elfogadása a sajtó egységét a legjobban megnyugtatója.

— **As új közös pénzügyminiszter bemutatkozása.** Bécsből táviratozzák: Báró Burján az új közös pénzügyminiszter ma kezdte meg hivatalos működését. Ez alkalomból megjelent a Johannes-gassei miniszteri palota fogadótermében a közös pénzügyminisztérium és a boszniai hivatal hivatalnokai karálján Dobra, Horowitz lovag, Matsuek és Thallöczy osztályfőnökökkel. Horowitz lovag osztályfőnök üdvözlő beszédére a miniszter köszönetet mondott szónokának, aztán szót előde nagy érdemeiről, titáni munkájáról s így folytatta:

De a minket ért veszteség nem szabad, hogy elvegye bátorságunkat. A most lezárt korszak az önk segítségével olyan szilárd alapot teremtett, amelyen gyengébb kezek is továbbépíthetnek, és kell továbbépíteni, mert az állami élet nem tűri pihenést, és az elhunyt nagy államférfi emlékének nem hozhatunk méltóbb áldozatot, mintha az ő tőle átvett értékes örökséget az ő szellemében igazgatjuk és gyarapítjuk. Feladatunk tehát az alkotottakat bántatlanul megőrizni a megkezdett kitérni és befolyást s szemmel kísélni a jelentkező mindennapos igényeket és azokat dolgos kézzel intézni.

Ezután Dobra osztályfőnök bemutatta a közös pénzügyminisztérium hivatalnokait, Horowitz lovag pedig a boszniai hivatalát.

— **Mócsa elpusztítója.** Esztergomból táviratozzák: Nagy István csendőrfőmester Párkányban elfogta Bilesik Andrást, aki múlt hó 23-án Mócsa komárommegyei községet felgyújtotta, amikor is 326 lakóház és 523 mellékhely épített le. Bilesik a gyújtogatást beismerte és azt mondta, hogy a gyújtogatást a következőképpen végezte: Vereket fogott léppel, lábukra vékony spárgán taplót kötött s azután a madarakat eleresztette. A gyújtogatást bosszúval tette, mert az egész faluban nem akart nekik szállást adni. Bilesik tanító volt egy nyitrai megyei faluban,

— **A hegyek áldozata.** Bécsből táviratozzák, hogy Rössl Albin, egy tizenkilenc éves kereskedelmi akadémia végzett fiatalember turista-kiránduláskor a Gross-Glockneren eltűnt.

— **Halálózások.** Göböl János György, Székesfehérvár polgári-, ipar- és emi-iskoláinak nyugalmazott igazgatója, e hó 30-án, 63 éves korában elhunyt. Mint Székesfehérvár Összes városi intézeteinek igazgatója, sok érdeme van népoktatásunk magyarországi fejlesztése körül. A király az arany érdemkeresztet, az Akadémia pedig a Wodianer díjjal tüntette ki. Dr. Göböl József budapesti orvos édesatyját gyászolja az elhunytban.

— **A grófné regénye.** Gróf Zichy Fedornak, müncheni követünknek válásáról és ezzel kapcsolatosan a grófnénak egy magyar festőhöz való férjhezmeneteléről a bécsi *Zeit* hosszabb cikket közöl. 18-2-ben történt, hogy gróf Wimpfflex Felix párisi nagykövet Párisban agyonlőtte magát. Kirándulásra ment két serdülő leánykájával. Egyszer csak megállította a kocsi lezállított ról, félrevonult és megölte magát. Azok nem derült ki világosan. Már az öngyilkosság módja is rendkívül meglepte a gróf barátait, akik a nagykövetet rendkívül kényes izlésű főúrnak ismerték. A grófnak voltak ugyan pénzvesztései, de nem voltak olyan nagyok, hogy ebben találták volna meg az öngyilkosság magyarázatát. Özvegy, született Lynar grófné, aki elragadó kedvességéről volt ismeretes, a katasztrófa után leányával Ausztriába ment a rokonsághoz. Az egyik leány, gróf Zichy Fedorné, aki gróf férje mellől nem rangbéli férjhez kívánczik életársul. A grófné még egészen fiatal korában szerelmes lett, de remény nélkül. Szépsége, rendkívüli bája nagy érdeklődést keltett s mikor gróf Zichy Fedor mint kérő jelent meg, husz évvel volt idősebb nála. De igen előkelő, szép karriére számoltató férfi volt s a házasság megtörtént. A grófné kitűnően töltötte be hivatalát, mint diploma-feleség. Páris kiváló iskola volt a számára, de ő nem ambicionálta a Saint-Germain-nyegved sikereit; mint mely lelkületi fiatal nő, a művészet és az irodalom köztötte le erősen az érdeklődését. Párisból Stuttgartba, onnan Münchenbe került s itt a szalonja talakozója lett a művészeknek. Valóságilag szenvedélyes volt szeretője a szép iránt. Annnyira rajongott a művészetért, hogy művészeti ügyekben gyakran érvényesítette befolyását. Az új szépséget öröklőve, sok szép lelki tulajdonságával, kiváló izlésével, amely az öltözködésében különösen érvényesült, valósággal elbűvölte hibeit és hódolót. Nem rést elutazni Párisba vagy Bécsbe egy-egy öltözéke kedvéért, mert Münchenben nem varratathat a kedvére. A grófnának három gyermeke született, de nem voltak életképesek s kevéssel a születésük után meg is haltak. Pedig rendkívül sóvárgott a gyermekek után, s fájdalommal névelte, hogy egyetlen nővérének, Montgelas grófnának sem voltak gyermekei. Híresek azok a gyermekbálok, amelyeket gróf Zichy Fedorné a müncheni palotában rendezett, igaz szeretettel gyűjtötte maga köré a gyermekeket és boldog volt velük. A gróf maga szeretetreméltó és jóságos lelkületű férfi, de nem túlságosan romantikus hajlandósága, volt s ebben próbálják magyarázatát keresni annak a meglepetésnek, amelyet a regény kipattanása az ismerősök és jóbarátok körében okozott. A grófné egy időre Pekingbe is utazott a nővéréhez, s azután hogy visszatért, lett nyilvánosság az elhatározása. A gróf nem csinált nehézségeket s a válás békésen megtörtént. Magyarországra megy a birtokára. Ez lényeges kivonata annak, amit a bécsi lap közöl arról a családai regényről.

— **Kirándulás a Tátrába.** A szolnoki és Rákóczi-kirándulások meglátogatására a menetegyroda oly körutazási jegyeket ad ki, amelyekkel egyidejűleg a tátrai kocsijáratok is befoglalhatók és pedig Csorabán *Új-Tátrajárat*, *Tátra-Lomicon* és *Szepes-Béldán* érvényes olcsó pénzió szelvényekkel. Ajánljuk olvasóink szives figyelmébe.

— **A tüdővész pusztítása.** A belügyminisztérium jelentése szerint a múlt évhen tüdővészből 70.731 ember pusztult el. Az idén a május havi statisztika szintén szomorú képét adja a tüdővészből elpusztultaknak. Csak Budapesten ez év májusában 272 ember halt meg a pusztító betegségben s az ország területén ugyancsak ebben a hónapban 7851-en haltak meg. A Tüdővészeselek Szanatórium-Egyesülete e tekintetben hatalmas mormagat indított meg a betegség terjedését megakadályozandó, de a nagyközönség még mindig, ugyszólván tetlenül nézi a rettenetes pusztítást, amelyet a tüdővész végez. — A belügyminisztérium jelentése szerint a tüdővészből elhaltak legnagyobb része a Duna és Tisza közéről került ki, ahol májusban az elhaltak száma 1318-ra rugott. Horvát-Szlavonországban a halálozások száma májusban 956 ot teit.

— **Sztrájk.** *Tyftis*ből jelentik: Néhány nap óta a kereskedelmi szolgák, mészárosok és betűszedők megszűntették a munkát. Három napig nem jelentek meg újságok. Tegnap újra munkába állottak. E hónap 27-ikén a közúti vasutak koosvezetői és jegyszedői szüntették meg a munkát; ugyanígy a vasúti munkások is, azonban a vasúti közlekedésben nem volt szavár. A pályaudvart katonaság szállotta meg. A munkából kilépett pincérek gazdáikkal való meg egyezés után ismét munkába állottak. A város képe rendez.

— **Diszpolgárág.** Istók János szobrász-művészt, a muzeumbeli Széchenyi-szobor megalkotóját Bácsfalva diszpolgárává választotta. Az erről szóló díszes oklevelet ma nagyobb küldöttség adta át a művésznek.

— **Automobilos lakodalom.** A bicikli után az automobil került divatba annyira, hogy végre autobilial is megcsinálják azokat a feltűnő jeleneteket, amelyet a biciklivel már elkévtettek. Lakodalom, keresztelés volt már biciklis, hát akadt most automoblo lakodalom is. Firenzében Alberti Gemma kisasszony, egy automobil-kereskedő leányát, ugyanis nűl vette Bongi Oresztasz kerékpár-kereskedő, s a lakodalmasok automobilon mentek az anyakönyvi hivatalba, aztán a templomba. Tizenöt járomű teit meg veld. Az estűvő végeztével körüljárták a várost, majd a városon kívül kisebb versenyeket rendeztek, s az újdonsült menyecske volt a versenybíró a nyoszolyó lányokkal együtt. A győtes automobilok férfi-vezetői a után igen kedves díjat kaptak, amelyben a versenybírósg tagjait egytől-egyig megcsokolhatták, s a ravasz férfiak úgy rendezték be a versenyeket, hogy minden automobil legalább egyszer győzőtt, s így a versenyzők mindegyike kivétel nélkül jutott csokhoz. Óriási népiörmeg nézte végig a lakodalmas automobil-versenyt, amelyen Firenzén kívül még nem volt sehol.

— **A lipótvárosi bazilika.** A lipótvárosi Szent István bazilikának belsejében gyorsan haladnak előre a berendezési munkálatok, úgy hogy a jövő tavasszal már csupán az egészen aprókékos részek, leginkább az oltárok felszerelése lesznek elvégzendők. A napokban lebontották a kóruson fölállított orgona modelljét és azonnal hozzákézdtek az orgona felállításához. A hatalmas orgona külsője egészen egyszerű s csupán a legteljesebb részét fogja két remekmű faragott angyal díszíteni. Az orgona felállításával két hó mulva feltétlenül elkészülnek s kevéssel utána készen lesz a templom gyönyörű főoltára is. Mig az oltár elkészül, *Strobl* mester is készen lesz az oltár ékesítőit Szent István szobrával, melyet karrarai márványból farag.

— **Katonák kintása.** *Stettin*ből táviratozzák: Az itteni katonai törvényszék tegnap egy altisznek az ügyével foglalkozott, aki katonák bántalmazásával és hamis esküre való ösbítésével volt vádolva. A vádhatóság szemére lobbantotta, hogy közlegényeket tiz esetben veszedelmes testi sértést követett el, pozoza, börtüket addig húzta, amíg elszakadt, tejüket a falhoz vágta. Egy Pahnenn nevű közlegény megszökött a bántalmazás miatt, de később visszatért és a vádolt alizst, *Mindern*, három katonát hamis esküre akart ösbítani, hogy Pahnenn ellen valljanak. A közvádó egy évi és három hónapi fegyház kiszabását indítványozta, de a bíróság mindössze három heti fogságot állapított meg ellene, míg Pahnenn négy heti súlyos börtövre ítélte.

— **Nagytrafik: sok értekezlete.** A dohánygyárúrok e hó 20-án Budapestben országos értekezletet tartanak. Az értekezlet határoz a nagygyárúrok országos egyesületének megalapítására vonatkozólag, mely hivatala lesz úgy az egyesek mint az összesség nevében a saját ügyükben egyenesen eljárni. Azzal is foglalkoznak, hogy a dohánygyárúrok és az elárúsítást érdeklő ügyek elintézésére a pénzügyminisztérium egy nagygyárúkból álló kommissziót nevezzen ki. A ládakérdés elintézésé doigában a Dohánygyárúrok Közölgények szerkesztője jelentést tesz. Targyalják a provizó-kérdést, azaz egységes provizó és a tuvárdi megterjedést. Akit az értekezleten még részt akarnak venni jelentkezhettek a Dohánygyárúrok Közölgény szerkesztőségében (VI., Eötvös-utca 5. sz.).

— **Lelet az exlexben.** A sátoraja vlyhelyt adóhivatal az exlexben meglelelezi a bölgyetelen beadványokat. A törvénytelen letelezés ellenében dr. *Luza* Barna ügyvéd, a *Felsőmagyarországi Hírlap* szerkesztője felebbezést adott be s ílebbezését mint az *Országos Sajtóiroda* közli, a következőképp indokolta:

Nem szabad a felemelt íleleket kiróni, mert az íleleek esedékessége idején nem volt érvényesen megszavazott költésgvetési s felhalalmazási törvény s így miután az íleleek épp úgy mint az adó, csak akkor szedhetők, ha a törvényben meg van szavazva s beszedésére a felhalalmazás s kormányának meg van adva: ilyen törvények hiányában nem követhető az íleleek lerovása s így annak elmuasítása miatt felemelt íleleek, mint büntetés nem szabható ki. *Nagyon szomorú dolog, hogy ennyire nem tiszteli a tekintetes adóhivatal hazánk legfontosabb törvényeit s jogaitanul s törvénytelenül végrehajással is jenyegeti a polgárokat mikor szentesített törvényeink szorint nem szabad még az egyszerűes íleleek lerovását se követelnie. Kimondotta ezt már az 1900. évben a közigazgatási bíróság; különös, hogy a tekintetes adóhivatal se a törvényre, se a legfőbb pénzügyi bíróság döntésére nem ad semmit, hanem törvényellenesen bocsát ki jogtalan fizetési meghagyásokat. Ennyit ér csak nálunk a törvény? Tájékoztul ide írja aztán a budapesti vidéki pénzügyigazgatóság ésmertes rendeletét, aztán így végzi a ílebbezését: Kár, hogy csak egy pénzügyigazgatóság respektálja így hazánk legalapvetőbb törvényét. Mielőttásék ezt a hazafias jó példát követni.*

„THERAPIA-PALACE” Dr. Ebers Henrik főorvos ^{szakvizsgált vezetőse alk.} CIRKVENICÁN, Plume mellett.

Nyáron tengeri-fürdő. Télien hidegvizgyógyintézet. Egyetlen homokos tengerpart a Quarnérobán. — Magyar konyha. — Magyar leveles. — A tengerpart főnyo Kneipp kura.

— **Nagy kasztrófa.** Londonból táviratozzák, hogy a *Daily Mail* new-yorki jelentése szerint Portlandban (Oregon-állam) a hid beszakadt a folyón s temérdek ember a vízbe esett. Nagy tömeg nézte a hullámokkal küzdő szerencsétleneket, akik közül többen, mint ötven a vízbe fulltak.

— **Megmérgezett misebor.** Preziosi Sándor, avellinói káplánnak Olaszországban legutóbb, mikor misézett, fölűnt, hogy a kehelyben lévő fehérbor alján gyanúsan vöröses lerakódást talált. Előbb azt hitte, hogy a fehér bornak piszokja, de utóbb gondolkodott és észbe jutott, hogy van oka léni, miséjét tehát nem fejezte be, hanem a hívők nagy bámulatára visszavonult aszkestyébbe, orvost hívatott s a bortnyomában megvizsgáltatta. Kiderült, hogy a vöröses anyag *sublimatum corrosivum*, a legveszedelmesebb mérgek egyike. A vizsgálat megindult, s a pap utamatása alapján el is fogták a mérnyílót Urcioli marhahajósár személyében, aki tettét nem is tagadta. Mentségeül azt hozta föl, hogy bosszuból osekledt, mert a városban azt beszélik, hogy Preziosi káplán a testvérrel folytat viszonyt. A pap tiltakozik a gyanúsítás ellen, s rut pletykának minősíti, amelyről különben maga is hallott. Urcioli fogva tartókat, de a káplánt püspök, aki szintén vizsgálatot indított a gyanúsítás dolgában, áthelyezte.

— **Agyonvert herceg.** Oroszország rjezani kormányosságában a minap a parasztok agyonverték Gagarin herceget. A hetvenegy éves öreg herceg a maga és háza védelmére négy cserkeszt tartott, s a cserkeszek nagyon rosszul bántak a környék parasztjainál; ha valakit lopáson értek, kegyetlenül elverték. A minap az egyik cserkesz agyonvert egy parasztot, aki szénát lopott. A parasztozt az annyira elkiserítette, hogy azt a cseledházat, melyben a cserkeszek laktak, fölgyújtották, az öreg herceget pedig, aki szét akarja kergetni a gyújtogatókat, vasvillával agyonszúrták. A cserkeszek idejekorán neszét vették a dolognak, s a parasztok dühe elől elmenekültek.

— **Árvák ösztöndíja.** A főváros tanácsa a horgosi Károly-alapítványról üresedésben lévő két ösztöndíj helyre nyilvános pályázatot hirdet. Az ösztöndíjjal a 87.296 koronát levő alapítványai tőke évi kamatainak egy ötödrésze, az időszerint évi 690 korona van ösztöndíjra. Az ösztöndíjak közül a tanács egyet egy budapesti fiúnak, egyet egy leány-árvának fog adományozni. A pályázati kérelmet szeptember 30-ig kell beadni az illető iskola, vagy tanintézet igazgatójának.

— **Tűzvész és politika.** Nagyszébenből táviratozzák: Tegnap a késői délutáni órákban óriási tűz pusztított Felek községben, mely egész éjjelen át tartott. 43 lakóház és melléképület pusztult el, melyből összesen csak hat volt biztosítva. A román lakosság egyedülvén nézte a pusztítást és az annak leküzdésére irányuló munkálatozatban nem hogy résztvettek volna, de a nagyszébeni tűzoltókat a mentési munkálatozatban meg akarták akadályozni.

— **A szakállas orr.** Furcsa kis válsási történetet közölnek a párisi lapok. Egy párisi mosónő kegyetlenül hajbakapott rabiátus urával, aki úgy megdolgozta életepárjának osinos arcát, hogy a házijelenet az orrába került. A kórházban rhinoplasztikai műtétet végeztek rajta, vagyis orrának hiányzó részét uj bőrrrel pótolták. A műtét fényesen sikerült s az uj orr annyira helyreállította az arc vonásait, hogy a férj csakhamar megtérten kérdékedett vissza feleségéhez s a boldogság etől fogva teljes volt közöttük. Egy szép napon azonban rémülten vette észre a menyecske, hogy orra hegye veszedelmesen szőrösödik. A kellemetlen képmódmány ellen ollóval s mindenféle mosószerrel, folyadékkal és szappannal kezdett írtóháborút, de erőfeszítésének csak az lett a következménye, hogy az orr hegyén valóságos szakáll nőtt. A dologban a műtétet végrehajtott orvos volt a ludas, aki az operációhoz szőrös bőrt használt. A szomszédok oszofoldása annyira kihozta sodrából a menyecskeket, hogy csúfsága tulajdonképpen okozója, a férjnek ellen megindította a válóper.

— **Gyors- és teherárú háhozszállítás.** Az államvasutak a budapest-józsefvárosi, budapest-nyugati és budapest-dunaparti teherpályavaruokra érkező gyors- és teherárúkat a címzetteknek saját fuvaroszállításra bízva szállítják, ha a címzett a Duna balpartján a IV–IX. kerületben vagy a tisztviselőtelepen lakik. Gyogyanos fuvarosával váromlítja el a Budapestben átmenő és azon Budapestre helyben rendelésű vámárúkat is, egyúttal a külföldi érkező — hához szállított — szállítmányok után kiállítandó árnyilatkozatokat is megbízottjait által állítják ki. Utánvétel nélkül terhel, Budapest és Duna jobpart an lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes, tűzveszélyes és oly árú, melyeknek özsúlyja az egy tonnát meghaladja, csak a vállalkozóval kötendő előzetes egyesség alapján szállíthatnak hához. Jogában áll mindenkiné, hogy a magyar kir. államvasutak igazgatósága által e célból szerződött fuvarosoknak közbenjárását kizáró utasítást adnasson. Ez utasítás az illető állomásnál meg az árú megérkezése előtt írásban nyújtandó be. A hához való elszállítás díjak a következők: a) gyorsárúkért: 10 kg. sulyig 30 fillér, 10 kg.-tól 25 kg.-ig 40 fillér, 25 kg.-on felül 50 kg.-ig 50 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 40 fillér, b)

teherárúkért: 50 kg. sulyig 40 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 30 fillér. A statisztikai árnyilatkozatok kiállításáért a vállalkozó nyilatkozatanként 10 fillért számíthat. Az árú hához szállítása esetén, ha az áruforgasztsági vagy vámilletékek alávetésére nincs s ha a címzett fuvarlevélben kijelölt helyen fentalálható s az áru ott át is veszi, csak a fuvarlevélben felszámított összeget szedik be. Ha az árú vámilletékre vagy fogyasztási adónak van alávetve, még a címzettnek kézbesítendő ványvugiya, illetve adóbarák szerint fizetelt vámilleték, fogyasztási adó és vámközvetítési illetékek is megfizetendők. A szállítmányozó az áru a lakás vagy üzlethelyiség ama részébe tartozik állítani, melyet e célra neki kijelölték. Ha a címzett az árú beuvarozása idején lakásán nincs, a másodszor, esetleg többször is megkiserített kézbesítésért külön illeték nem számítható tel. Ha a címzett az árú átvételét megtagadja, vagy azt a városnak más, nem a fuvarlevélben megjelölt helyére küldi, a visszavitt, ujra való elhozatal, vagy más helyre való szállításért a díjszabászerti illeték újból felszámítható. Esetleges panaszok a budapest-jobbparti üzletvezetőséghez juttatandók.

— **Gyors- és teherárúfelvétel a Lipótvárosban.** A magyar királyi államvasutak igazgatósága évekel ezelőt Budapest lipótvárosi városi iroda címen irodát rendezett be a Lipótvárosban — Arany János-utca 21. szám alatt, — ahol a vasuton elszállítandó gyors- és teherárú 1000 kilogramm sulyig feladhatók, melyekről végleges átvételi elismervényeket (feladási venyeket) szolgálatnak ki. Terjedelmes, tűzveszélyes és oly árú, melyeknek vasuton való szállítása különös feltételekhez van kötve, a felvétel aul ki vannak várva. Hivatlos órák hétköznapokon reggel 8 órától 12 óráig és délután 2 órától 7 óráig vannak megállítva, — a törvényes munkaszüneti napokon azonban az iroda nincs nyitva. A városi irodában feladott árúknak az illető pályavaruokra való kifuvározásáért következők illetékek számíthatnak fel: a) gyorsárúkért: 10 kilogramm sulyig 20 fillér, 10–50 kilogramm 40 fillér minden további 50 kilogrammért 30 fillér. b) teherárúkért: 50 kilogramm 40 fillér, minden további megkezdett 50 kilogrammért 20 fillér. Minthogy a szállítmányok csekély díjazásért a fő- és székvaros IV–IX. kerületéből a lakásról ezen városi felvételi irodába is elszállíthatnak, — a szállító közönség azon előnyös helyzetben van, hogy szállítmányait nem kénytelen a távoesó pályavaruokra tetemes költséggel személyesen kiszállíttatni és ott a feladóveny átvételéig órákat eltölteni, — hanem módjában áll ezen teendőit egy levelezőlap után a vasutintézet felé utasítást küldeni, — miért is a magyar kir. államvasutak igazgatóságának ezen intézkedése a szállító közönség érdekét nagy mértékben elmozdítja.

(x) **Capillator tudományos alapon készült egyetlen biztos és azonnal ható hajnövesztő és hajpólszószert minden hajbetegség, öszülés és kopaszodás ellen.** Egy üveg ára 5 korona. Főraktár: Magyar királyi-gyógyászterház Budapestben, Marokkói-utca 2. valamint minden nagyobb gyógyszerterházban és drogueriában is kapható.

(x) **Intézetli leány- és fia fehérneműeket** pontosan a megfelelő előírás szerint szállít a feltétlen megbízható Stern József fehérnemű cég. Budapest, Calvin-tér 1. Alapították 1880 Részletes nyomtatott költségvetések postafordulattal küldetnek.

„Politikai brávo.”

— *Az Ugron-Ivánka-affér.* —

Budapest, augusztus 1.

Képviselői körökben már rég szembetűnik az a sértő hang, amelyet Ivánka Oszkár a képviselőház tárgyalásai alatt Ugron Gáborral szemben használni szokott, azzal az Ugron Gáborral szemben, aki nagysulyu politikai tevékenységét mindig önzetlenül bocsátotta éppen a nemzeti párt politikai céljainak támogatására. A legújabb sértő megjegyzést a mult csütörtökön tette Ivánka Oszkár Ugron ellen, amikor az ellenzék küzdelem izzszenvedélyű kiváló harcosa Vancsó Gyulának az obstrukció veszedelmét fejtegető beszéde közben közbekiáltotta:

— Haszonatlan hallgass!

— Csak maga hallgasson! — szökött Ivánka — mert maga hazudik, hazudott már nekem és egy nagy társulatot vezetett fölé a maga hazugságaival.

Ez a teljesen érthetetlen támadás természetesen elégtételt követelt Ugron Gábor részéről és Ugron provokálta is Fáy István és Kubik Béla által Ivánkát, aki Brezovay László és Vojnits Sándort nevezte meg segédeikül. A segédek tegnap délután tanácskoztak. Ivánka Oszkár felük nevében hivatkozta Ugronnak báró Fejérváry Gézával, Gajári Ödönnel, majd Olay Lajossal szemben volt ügyeire, amelyeket nem tartanak a lovagiaság szabályai szerint elintézeteknek, hivatkoztak a szabáltsági és a posztógyári kérdésre, amely szeritők szintén nincs köllőleg tisztázva s ezek alapján a fegyveres elégtétel megadását becsületbírósiági döntéstől tetlek függővé.

Ugron segédei természetesen ezt az álláspontot nem tarták magukévá és Ugron Gáborhoz a következő levelet intézték:

Kedves barátunk!

A mai napon jelkérték minket arra, hogy

Ivánka Oszkár képviselőtársunktól azon sértő megjegyzésért, mit tegnap az országgyűlésben veled szemben használt — „Maga ne beszéljen! Maga nem mond igazat! Maga már nekem is hazudott!” — nevedben lovagias elégtételt kérjünk.

Ezen megbízásod értelmében a mai napon felterjesztük Ivánka Oszkár képviselőtársunkat s főle nevedben feltétlenül elégtételt körtünk.

Ivánka Oszkár képviselőtársunk megjelentek nálunk Vojnits Sándor és Brezovay László képviselő urak, kik is felük nevében a következő kijelentést tették:

1. Ivánka Oszkár — tekintettel a közötted és báró Fejérváry Géza volt honvédelmi miniszter ur között 1900. év március havában felmerült ügyre;

2. tekintettel bizonyos posztógyári ügy, Székely bankgyűj, Olay Lajos-féle nyilatkozat, Gajári Ödön-féle esetre;

3. tekintettel bizonyos szabáltsági ügyre, melyben Ivánka állítása szerint te neki valótlán információit adtál, — minek következtében 6 többeket félrevezettél és a te hibád következtében valótlánul informált, —

a feltétlen elégtételadást megtagadja és azt adni csak azon esetben lenne hajlandó, ha egy becsületbírósiági az ügyeket megvizsgálván — téged párbajképesnek mond ki.

Amidőn ezeket szives tudomásodra hozzuk, egyben kijelentjük, miszerint ezen személyes ügyet a te részéről lovagias uton befejezettek tekintjük.

Kelt Budapest, 1903. júl. 30.

Fáy István s. k.
Kubik Béla s. k.

Ugron Gábor aztán ma a következő nyilatkozattal válaszolt Ivánkának:

Nyilatkozat.

Ivánka Oszkár ur a képviselőházban közbeszólásaival többször bántott, hogy terrorizáljon. Aztán kiszámítással úgy sértett, hogy négyezemközötti beszélgetésre hivatkozott, „amiben írott, vagy élő bizonyossággal a valóságot megállapítani nem lehetséges. És sértett azon előre föltett szándékkal, hogy az elégtételt pedig meg fogja tagadni. Az ilyen ember társadalmi gyilkosságot tervező politikai brávo.

Budapest, 1903. augusztus 1.

Ugron Gábor, s. k.

Ivánka Oszkár erre egy könyvnyomat után a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Ugron Gábor ur ma több lapban nyilatkozatot tett közre velem támadt afférjáról, ezen ügyben megnevezett megbízottaim következő nyilatkozatban számoltak be nekem eljárásukról:

T. barátunk. Megbízássod folytán ma, folyó hó 30-án Ugron Gábor ur megbízottjaival, Kubik Béla és Fáy István urakkal találkoztam, nevedben kijelentettük, miszerint te a folyó hó 29-iki ülésben Ugron Gáborral szemben használt sértő kifejezéseidért hajlandó vagy fegyveres elégtételt adni az esetben, ha egy becsületbírósiági Ugron Gábor urat elégtételadásra és vesztésre jogosultnak mondja ki. Ugron Gábor ur megbízottai a te általánolt becsületbírósiági felük nevében nem fogadták el, mi ez ügyet részéről a szabályok szerint befejezettek jelentjük ki. Kelt Budapestben, 1903. július 30. Ifj. Vojnits Sándor, Brezovay László.

Ugron Gábor ur ahelyett, hogy a megbízottai által részére kiállított, eljárásukról szóló nyilatkozatot tette volna közzé, egy magánynyilatkozatban támadt reám, azt állítva, hogy én sértettem ama szándékkal, hogy az elégtételt meg fogom tagadni, és így engemet társadalmi gyilkosságot tervező politikai brávonak nyilvánít. Hogy első állítása valótlanság, kitűnik segédei nyilatkozatából. A becsületbírósiági visszaszantistáni Ugron urnak nincsen joga. Merjen annak elébeállani, s aztán is megkaphatja tőlem az elégtételt. Nyilatkozatának második részére megjegyzem, hogy társadalmilag senkinek sem áll módjában tisztességes embert meggyilkolni, de ha valaki ily természetű öngyilkosságot követet el, ne várja tőlem a mentést.

Budapest, 1903. augusztus 1.

Ivánka Oszkár.

Közreadtuk Ivánka Oszkár ur nyilatkozatát, mert közreadtuk Ugron Gáborét is. De egy megjegyzést kell hozzátesszünk: Ebben az országban nincs senki, aki Ugron Gábor társadalmilag meggyilkolt embernek tekintene, és épp oly kivételessé fog akadni a polgári társadalomban ember, aki Ugronnak ez ügyben tanusított korrekt viselkedését öngyilkosságnak bélyegezné. Ugronnak nincs szüksége sem becsületbírósiágnak, sem senkinek salvus conductusára.

A zsolnai kiállítás.

≡ A Budapesti Napló tudósítójától. ≡

Budapest, augusztus 1.

Kulturális és gazdasági jelentőségéhez méltó ünneppé keretében nyílt meg ma a zsolnai ipar-kiállítás. A felvidék valóságos erórpóbjája ez a gazdag és szép kiállítás, aminek megtartása s egyzersmind elismerése hogy a megnyitást Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter teljesítette. Ünnepi díszbe öltözött ez alkalomból Zsolna városa. A házakon lobogókat lengelet a szellő s az utcákon egész nap tarka sokaság hullámozott. A kereskedelmi miniszter dr. Hegyes-halmi Lajos osztálytanácsos és dr. Hollán Sándor titkár kíséretében jött Zsolnára. Az éjszakát a miniszter és kísérete a pályaudvaron kívül a szalonnaközségben töltötte és csak féllelkeléssel reggel tolták be a kocsi a diadalkapuval ékesített pályaudvarra.

A fogadtatásra a pályaudvaron díszes közönség jelent meg. Trencsén vármegyét Osztróvszky Géza főispán és dr. Schwertl Alajos alispán a szomszédos Nyitra és Árva megyéket Kramolin Viktor és Csillaghy József főispán és Bullu György árval alispán képviselték küldöttségeik élén. Ott volt Baltik Frigyes év. püspök, Pongrácz Rezső váguibelyi prépost-pályabíró, Smialovszky Valér, Justh Ferenc, Haydn Imre, gróf Teleki Sándor, Victorius Miklós, Putnoky Mór, Baross Jusztin, Zmeskal Zoltán, Rudnay Sándor, Sipeky Sándor és Angyal József országyűlési képviselők; a kassa-oderbergi vasút részéről Ráth Péter udvari tanácsos, vezérigazgató, Hollán Miklós titkár, Maksziányi Rezső titkár, Éder Róbert felügyelő; a helybeli iparvállalatok képviselőiben: a postfogó részről cselei Herzog Péter elnök, Weisz Fülöp alelnök, Höltscher Lipót és cselei Herzog Mór igazgatók. A kiállítás a fogadással Rudnay István elnök, Grün Gyula igazgató, Vogel Samu, Oberndorf Gusztáv helyettes igazgatók és Székely Ferenc titkár képviselték. Ott volt a pozsonyi kereskedelmi kamara elnöke Sandler János, valamint titkára Wolf György is. Zsolna város minden előkelősége, ezek sorában számos hölgy.

Féltékeny volt, amikor Láng miniszter megjelent a pályaudvaron felállított díszsátor alatt, amelyet a király szobra díszített. Leikes élénzettel fogadták, Schwertner alispán meleg hangon üdvözölte a vármegye közönsége névén.

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter válaszában hangsúlyozta hogy Magyarország nagyra, hatalmára és gazdagságára csak az ipar teheti, az iparnak talaja pedig e sorban a természetűl kevésbé megródot felvidék kell, hogy legyen. Csak az iparral lehet a felvidék bajain segíteni és ezzel együtt az egész hazának szolgálni. (Leikes élénzések.)

A társaság ezután kosokkon a városba indult, a főutcán felállított diadalkapu alatt idősebb Torday István főbíró Zsolna város nevében üdvözölte a minisztert a mit Láng miniszter meleg hangon köszönt meg. Kétszáz órák a pébánia templomban szent misét hallgatók a miniszter és a társaság az isteni tisztelgésnél Podvinszky Ferenc apátjelölésének celebrált fényes segédlettel.

Mise után a küldöttségek fogadása következett a városban díszteremben. A küldöttségek sorában Turóc megye volt az első, Justh György főispánnal az élén; ezután következtek Árva megye küldöttsége Csillaghy Nyitra megye küldöttsége Kramolin, Trencsén megye küldöttsége Osztróvszky főispán vezetésével; majd a római-katolikus kérés Podvinszky apátal, az evangélikus hitközség Kehut ügyvéd, az izraelita pedig Friedmann Dávid rabbival az élén jelent meg. A kiállítási bizottság delegációja Rudnay István elnök, az ipar-tisztelgést Grün Gyula, szászai kerületét Baross János főszolgabíró, az állami tisztviselőket Kemény Bertalan műszaki tanácsos, a járásbírósgát Bokszai Bertalan, a zsolnai pénzintézetekét Ring Mór, a pozsonyi kereskedelmi és iparkamarát Sandler elnök, Zsolna nagyközségét pedig Torday főbíró vezette. A miniszter a küldöttségek mindegyikének megköszönte a tisztelgést, hazafas és buzgó szavakat intézett hozzájuk és bemutatatta magának azok tagjait.

Délután 11 órákor volt a vasutállomástól jobbra eső nagy területen fekvő kiállításnak megnyitása. A közönség az iparszalon előtt félkörben állt s a minisztert lelkesen megjelente, Osztróvszky Géza főispán rövid lendületes beszédében ajánlotta a kiállítást a miniszter jóindulatába és felkérte annak megnyitására. Láng Lajos kereskedelmi miniszter válaszában hangsúlyozta, hogy az idén rendezett kiállítások között főleg a zsolnai kiállításra fektette a súlyt. Azok a különféle csapások és nehézségek amelyek a kiállítás rendezése közben felmerültek és amelyeket szerencsésen leküzdöttünk, — ugymond — szolgáljanak biztató jelről arra, hogy a hazai iparfejlesztésre irányuló tevékenységünkben nem szabad sohasem lankadnunk.

Leikes élénzést hangzott fel, amelynek utolsó hullámai az énekkar által rákezdett Himnuszba veszték. Ezután tarakölvesek durrogása mellett a miniszter és kísérete a kiállítás megtekintésére indult, amelynek a kiállítás vezetősége és dr. Kovács Gyula királyi tanácsos, a kereskedelmi muzeum igazgatója kalauzolta. A miniszter az iparszalonon kezdte, nevezetesen a ruházati és élelmiszer-kiállítás, majd a bogárnak és kocsigyártás-ipar kiállítását szemlélte meg s

azután a többi pavilonokra ment s mindenütt a leg-élénkebb érdeklődést tanúsította.

A kiállítás megszervezése közel két óráig tartott, ami egyfelől a kiállítás tartalma voltának, másfelől pedig annak tudandó be, hogy a miniszter minden csoporttal behatóan foglalkozott. Különösen sok időt szentelt a gazdag háziipari résznek, valamint a felvidéki nagy gyárak kiállításainak. Sokáig időzött a miniszter a znióváraljai tanítóképzővel kapcsolatos tanműhely, a Múzeumi Társaság és a Ziverna tó női egyesülete kiállításánál nemkülönben a Fenyves-chovojncai játékszer-tanműhely kiállításánál, amely lelkes vezetője, Bossányi József p.ébanos buzgalma folytán sikerrel veheti fel a versenyt a külföldi jáékszer-készít-ményekkel.

Valóságos egyik domináló központja a kiállításnak a Kassa-Oderbergi Vaspálya Társaság díszes pavillona, amelyben a felszövedéki oly nagy kulturmisszióra hivatott társaság helyi vonatkozó intézményeit ismerteti meg a nagyközönséggel. A többek között kiállította rutkai lóműhelyének fűszerátának és lakótelepének iglői nevelő-és tápintézetének épület-mintáit, berendezését, a tanuló haladását feltűntető remek dolgozatokat a csorbai fogaskerekű-vasút domboru mintáit, legmodernebb táviró-telefon-és jelző-készülékeit, villamos gépeit és rohamos emelkedését és torgalmát feltűntető grafikus táblázatokat. A miniszter hosszas és beható megismerés után lelkes szavakban adott kifejezést elragadtatásának Rutkai-Ráth Péter a kassa-oderbergi vasút vezérigazgatója előtt a felett, hogy a társaság nagyszerű közgazdasági tevékenységén felül oly áldozatoskedéssel tanust minden hazafas és kulturális mozgalommal és a kiállítás sikerét nagyban emelte azzal is, hogy az állomástól a kiállítás kapujáig a közönség kényelmére esinos feljárt utat készítetett. A társaság nagyméretű gazdasági tevékenységét illusztrálja egyfelől a gyönyörű pavillon, másrészt élkesen szőő bizonyosság, hogy a közlekedésügy terén elért haladással mindenben lépést tart a Kassa-Oderbergi Vaspálya Társaság. Késésgyűlvő tanúsága és eredményes sikere az a vezetés magas nívójának, amelyet a miniszter érdeme szerint méltatóan a pavillon alapos megismerése során. A magyar közlekedésügyi politika rendezésére a legszebb eredményekkel illeszkedik bele a Kassa-Oderbergi Vaspálya Társaság a maga aktivitásában. Ennek a ténynek a bizonyosságát a kiállítás is megalátja.

A körséta alkalmával teljes mértékben kibontakozik előtűnő a kiállítás területén az uk és parkok mintaszervi rendezése, amit Mauthner Odón nemesek paratlan szakértelemmel, de az árviz után boszorkányos gyorsasággal is végzett.

A miniszter és a közönség elismerését vívták ki a külföldön is híres Zsolnai magyar gyapjúipar-, kalona-pozító-és takarógyár készítményei. Ez a gyár valóságos nemzeti missziót teljesít azzal, hogy a munkások külföldre való vándorlását megakadályozza, amennyiben ezernél több munkást foglalkoztat. A gyár termékei a zsolnai loden a zsolnai kassan-szövet és a zsolnai női-pozító nem csupán Magyarországon, hanem az egész kontinensen ismeretesek oltanyira, hogy a cikkek jósága, tartóssága és kitógástanul kivitele tekintetében a külföld bármely hasonló gyárával vetekedk.

Fűltötte értékes a Magyar Textilipar Résszévnyitársaság rózsahegyű minőségűnek gazdag kiállítása. A gyártelep kiváló minőségű produktumai lényes világot vetnek arra a nagyméretű s magas színvonalon álló ipari tevékenységre, amelyet a vállalat kifejt. A technika modern vívmányai révén a gyár termékeivel bízható felveheti a versenyt a külfölddel is, ahol különben szintén méltányolják a rózsahegyű gyár munkásságát. A kereskedelemügyi miniszter a pavilonban hosszabb ideig időzött s igen megdicsérete a gyár ismeretes tevékenységét.

A kiállítás bemutatása alkalmával a szakemberek élénk csodálkozásait vívta ki a Kovács Péter és fia előnyösen ismert budapesti szörme-és préműr festő és kikészítő gyárának kiállítása. E cég honosította meg hazánkban a bárány és vadbőrök (szörmek) festését és ezt az iparágat rövid idő alatt oly létkéletes-ségre emelte, hogy szűcsünk immár nem szorulnak a külföldre. A szörmeestés és kikészítés különösen most bír nagy jelentőséggel, amikor a prêmes-ruha viselete ismét igen elterjedt divattá vált. A magyar kormány ez új iparág közgazdasági fontosságát kellőképpen méltatta azzal, hogy részére államszolgálat engedélyezett. Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter dícsérettel emlékezett meg a festett szörmek és utánzókat szépségéről, ami a kiállításnak valóságos különleges érdekességére emeli ezt a pavillont. Úrak és hölgyek egyaránt nagy érdeklődéssel nézik a kiállított tárgyakat, amelyek között mesés értékek vannak. egynémetlye a műipar legszebb remeke. Gyakorlati és műipari szempontból tanulságos és szemek tetsző látványosság a szörmek és prémek változatos sokasága. Ez a pavillon ékesen szőő argumentuma annak, hogy a magyar kezdeményezés is megalátja az elismerését, ha szőő alapu munkásság szolgálja az iniciális céját. Itthon és külföldön egyformán elismerik a Kovács Péter és fia szörme-és préműr festészetének kiváló kvalitását. A közönségek e pavillon felé irányuló érdeklődése is az igaz érdem elismerésének igaz értékét fogja tanúsítani.

Messziről kiválik a Löwy Adolf faipari cég nyers nyírfaiból készített pavillona, külső díszében merőben elűt ez a sablonolt s fűltötte emeli a kiállítás színes-szerűségét. A Löwy Adolf faipari cég negyven éve áll fenn, székhelye Teschen és Bécs. Fafűrészei Zsolnán és Rutkán, továbbá Ushron-Fridek (Sziléziában), Rába (Galicában), Frassin s Bajaszchekul (Bukovinában) telepeken működnek. Az elismert nevű cég főkelepei Stubnya, Pribócz, Arva-Váralja, Znió-Váralja Magyarországon, Chuby, Mosty Sziléziában. Néhány ezer munkást foglalkoztat a roppant méretű val-

lalat, amely Magyarországot határára messze túl kiterjeszti működését. Kivitelei működése Németországba, Hollandiába, Franciaországba, Egyiptomba és a tengerentútra terjed ki, amit a miniszter örömmel veti tudomásul. Bebatóan megtekintette a miniszter Holeczy P. és fia lítő-szent-miklósi szűcsmesterek és szűcskereskedők kiállítását. Kű önösen tetszett a pavillon is ékes elrendezése. A kiállított tárgyak sorában nagy érdeklődésű nézte a miniszter a vasutasoknak készített szubákat s bőleit bundákat. A cég ugyanis az államasutakon kívül a kassa-oderbergi, a mohács-pécsi, továbbá a győr-sopron-ebenfurti vasutaknak. Pompásan érvényesült a kiállított száron levő rókabőr-takaró. A cég termékeivel mindenképpen a magyar ipar sikerét szolgálja, aminek a miniszter kifejezést is adott elismerő szavaiban.

A gazdasági körök érdeklődésére méltán számot tarthat Mayerberg István nagyszombati sodronyfonat-, szövet-és szitaüzgyárának kiállítása. A sodronyfonatkerítések, alakvédő-röstélyok, választóhengerek, ágybetétek és egyéb gyártmányok minőségében is olyan kiválóak, hogy méltán szerezték elismert nevet a nagyszombati gyárnak. A miniszter a kiállított tárgyakat alaposan megnézte.

A nagy iparszalonban Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter első megköszönettel a Halász Ferenc és Pál budapesti szivarkahűvel-és papirszála-gyár jelenlévő tartulajdonosát, Halász Fált tünette ki. Kérdésközdűt a gyár munkásságának számáról, hogy mely országokba exportál a cég és megelekedéssel vette tudomásul, hogy Ausztriába és Németországban a cég tekintélyes kivitelét ilyotat. A szép és változatos kiállítás a miniszter méltó megelekedését vívta ki és a közérdeklődésre bízható számot tarthat.

A legsikeresebb propagandáját teljesíti a hazai iparcikkeknek Bettelheim Miksa és Társa budapesti nagyszerkedő. A vasuti állomásokon kizárólag magyar ipari cikket árúsít s ezzel az iparfejlesztési akció eredményét buzgán szolgálja. Ez a működése a kiállításban is érvényesül.

Délután egy óra volt, mire a miniszter körútját befejezte. Ekkor a társaság a kiállítás vendégülében lakomára gyűlt össze, amelyen körülbelül háromszázan vettek részt. Az első felköszöntőt Láng miniszter mondotta a királyra. Schwertner Alajos alispán a miniszterelnököt és miniszterait köszöntötte fel. Osztróvszky Géza főispán Láng Lajosra üritette poharát, Láng Lajos kereskedelmi miniszter a magyar ipar fejlődésére mondott magasan szárnyaló szép beszédet. Haydn Imre, Kellner Gyula, Rudnay István köszöntői után Smialovszky Valér országyűlési képviselő lendületes beszédben a négy szomszédos vármegye főispánját, a modern Magyarország e négy végvárának vezetőit köszöntö fel, mint akiknek hivatásuk teljesítésére e nemzetiségileg exponált vitadékon köttös hazafiságra van szükségünk. Ezután dr. Langer Kálmán, Spokovszky József beszélték. Láng Lajos miniszter aztán igen szellemesen a hölgyekre üritette poharát. Grün Gyula dr. Kovács Gyulát, Gály Lajos a vármegye közönségét, dr. Mayer György a saját éltette, amit Galléri Mór királyi tanácsos köszönt meg. Torday István főbíró az iparosokat köszöntötte fel. Elismeréssel méltatták Konyai Elemér hírlapíró buzgó tevékenységét, a kiállítás propagandája terén kifejtett agilis munkásságát, amely nagyban hozzájárult a sikerhez. A táviróhivatal vezetője, Remes József nagy gondal segítette elő a hírszolgálat gyorsaságát.

A banket után Láng miniszter, dr. Hegyes-halmi Lajos osztálytanácsos és dr. Hollán Sándor titkár kíséretében különvonaton Rutkára ment, ahol a kassa-oderbergi vasút főműhelyét fogja megtekinteni Ráth Péter udvari tanácsos, vezérigazgató kalauzolás mellett.

Divatlevél.

Budapest, augusztus 1.

Nem éppen könnyű dolog a divatról írni akkor, amikor az már teljesen kifejlődve áll előttünk. Friss újdonságról nem számolhatunk be, atraktívot mind ismerjük és élete már fogyóban van. A megszokás érdeklő rémével együtt lassan, bár észrevétel nélkül — az idény előrehaladásával párhuzamosan — kőzledik a vég, az elmúlás. Amikor a fák első sárgult leveleit hullatják s bokorok-bokorra fényes szálak szővődnek, szégyenlősen a eszékény legfényesebb sarkában buvik el a nap mai hőse, a lange, csupa csipke battiszluz.

És mégis akad valami nagy és kellemes újdonság az idei nyári divat világában. Nem tartozik ugyan a szellemes francia beau-esprit-k szűltől küze, de annál több híve fog akadni az észszerűen gondolkozók körében. Mindentel ast látjuk, hogy a nők a csöndes, kies helyeket keresik, ahol visszavonultan, csakis a kényelmüknek élhetnek és zavartalanul élvezhetik az üdülést. Ez persze nem általánosságban értendő, mert azért ma is sokan vannak, akik nyaralás alatt a divat látványosságának bemutatását értik, amelynek ők aktív vagy passzív szereplői. De mindenesetre örvendetes jelenség, hogy az ellenvalóomány is kezd már érvényesülni.

A kis fürdők és nyaralóhelyek ma mind több

látogatottságnak örvendenek s a nők megszeretik őket ama előnyökönél fogva, hogy itt — minden tolteté-kényszerűl menten — élvezhetik a friss levegőt. A ker-tek s parkok fái alatt meglibbennek a kecses, lenge pon-gyolák, fűző és keztű számúze lesz. Ennek okát ama rendkívül pazarlásban is kell keresnünk, amely a mai divatot jellemzi. Egyetlen divatos ruha egész vagyona kerül, a fűrdőzés pedig egy teljes ruha-készletet követel meg. És mivel mások mögött víz-szamaradni egyikünk sem szeret, egy-egy ilyen né-hányheti szereplés érzékenyen sújtja a legrendezet-tebb toltete-budget-t is.

Hízen csak meg kell néznünk, micsoda fény-üzés dívik ma az aránylag legjelentéktelenebb ruha-darab, a zsebkendő tekintetében. Jelentéktelennek mondom azért, mert mostani kivételben tulajdonkép-pen nem is használati tárgy, hanem sokkal inkább csak pazar dísz. Lenge, mint egy pókhálószövet, osupa csipkétől ékes és nagyságra nézve akkora, hogy tel-jesen eltűnik a piaci női kézben. A négyzög battisz-tarabkát kétféle mintáig csipkétét tőri át, a szélebe öltve, míg szegélyét redős dzs csipke adja. Szinte lebeg az egész és ez a mindennapi használat-nak szánt zsebkendő; ezt egyszerűnek tartják.

Az elegáns zsebkendő ma egészen csipkéből készül, minden vízson- vagy battisztközép nélkül. S ezt mézis zsebkendőnek nevezik, amelytől mi — min-den célszerűtlensége mellett — sem tagadjuk meg a bájos kecs elismerését és hiába, gyöngék vagyunk! — ennél fogva viseljük is.

A leggyökz habkőnyű, áttört alappal készűlnek s ma ezek között is remekeit látjuk a csipkeművé-szetnek, de leggyékes közben vajmi kevés hűvösséget terjesztenek. A napernyőket olyan sűrűn átkör-za ritka csipkedíszek, hogy legkevésbé sem védik arcunk-at a nyári nap sugarai ellen. És így tovább, min-denütt a szépek és díszesnek elve vezet, annál ke-vésbé azonban a célszerűségé.

A tengeri fürdőkben most érdekes versenylár-gyul szolgál a fűrdőruhák aktuális kérdése. Az idei divat ugyanis lényegesen megváltoztatta szabásukat, még pedig erősen moralizáló hajlandóságoknál fogva. Kimondta ugyanis hogy nélkülözhetetlen kiserőjüknek ezentul a szoknyának kell lennie. Az uszás szenvedé-lyes kedvelői erősen leiszóalálnak e minden szabad mozgást hátráltató ruhadarab ellen. És igazuk van. A tengeri fürdők előkelő izlésű hölgyei e föléleges és a sport élvezetének ártalmas prűdria nélkülül is kellő dísznökió tudnak megjelenni a fűrdés nyilvánossá-gában. S ezek mutatják be — a sok merész tuizás kö-zepette — a fűrdőruhák igazi divatját.

A szűveket között határozottan lűster és serge bizonyulnak e célra legalkalmasabbnak. Nem szívá-guk magukba a vizet, ennél fogva nem tapadnak és a lehető legdíszkrétebb fűrdőruhák adják. Dűszük az előtű, különböző szélességű zsinórok sorából kerül, színűket pedig teljesen viselőjük izése határozza meg. Legelegánsabb a fekete, fehér és sötétlék, leg-élénkebb a vörös. Fehér ruhához fekete zsinórt, fekete ruhához fehér díszt vesznek. Amellett kiegészítik őket kaeórának mondható viaszvászón-kalappokkal, harisnya fölé húzott félcipőkkel, sőt némelyek — az erősebb testalkatuk — formális kis fűzőkkel is. Akinek tet-szik, köveit a hűságnak ezt a kényelmellen szabá-lyát, de aki igazán akarja élvezni a fűrdést, az első sorban a természetes szabadságot fogja szem előtt tartani.

A tengerpartokon most rendkívül bájos kiserője akadt a csaknem minden nőnél — kivéve a nagy-mamákat! — nélkülözhetetlené vált fehér ruhának. A battiszból, mollból öltögeteit kalap ez. melyet el-neveztek „Charlotte Corday“-formának. Egymásra rak-ott plüsszöldök ezek csipkéből, linokból hímzett battiszból vagy selyem-műszálból szabva. Díszé nincs, legfeljebb egy-egy rózsabimbó vagy fekete bár-sonyszalagból bogozott csokor van megengedve, de főérőnye a szinte kereszt egyszerűségé.

S most — amikor már határozott véleményét mondhatunk az idei divat vívmányairól — örömmel konstátjuk, hogy a rövid szoknya erősen hódított, sőt csaknem teljesen meghódította a nők izlést. Fűrdő-hölgy és falun ennél egyebet alig látni. Minden nő megszokta már ezt a — rövid idő előtt még mint lehetet-len bojkottált — divatot és vigan élvezi kényelmét. Ma alig van elegáns nyaraló hölgy, akinek rövid rubája ne lenne. A kis lábacskák szabadon típeg-hetnek pázsiton, harmatban s a kezek nem zsiabdak bele az uszály hordozásába. Ime, mindig való-sá-gos küdelmek árán kell a célszerű ujdonságoknak a létjogosultságukat kiküzdeni. Érdekel várjuk külön-ben, hogy a rövid rubák iránti előszeretlet meg fog-e állni a városok aszaltján is, avagy el fog tűnni a sárguló levelekkel együtt elsodorja-e őket az őszi szél.

FŐVÁROS

(*) **Rökk Szilárd alapítványát.** Néhai Rökk Szilárd erkű osős cseledek jutalmazására nagyobb a a-pítványt tett, amelynek kamatából a folyó évre 3779 korona áll rendelkezésre. A tanács intézkedett, hogy a jutalomdíjakra kiirassék a pályázat. — Ugyancsak Rökk Szilárd a fővárosi tisztviselők vagyonaitan ö-zvegyei és árúi javára is tett alapítványt, melynek jóvedelméből az idén 2588 korona kerül kiosztásra. A tanács ezt a pályázatot az előbbinivel egyidejűleg fogja kihirdetni.

(*) **A polgármester szabadságán.** Halmos János polgármester hétfőn — augusztus 3-án — kezdi meg hat hétre terjedő szabadságát. Budapestről keddén utazik el s a távolléte alatt őt Matukoa Alajos alpolgármester helyettesíti. **Rózsavölgyi Gyula** alpol-gármester a szabadságidejéről visszaérkezett s ma át-vette a hivatalát.

(*) **Kezdőosztályos vasuti jegyek.** A kereske-delemügyi minisztérium elismerte azt a jogosultságot, hogy a székesfővárosi irodai segédtsztek katonai ügyosztálybeli vezető-ségek, a fogalmazó-gyakor-nokok, adóügyi tárosok fűlárú vasuti jegyet vártas-sanak. Ezenben megtagadja ugyancz a jogosultságot a fővegyészre és vegyészre nézve, a kezelő-gya-kornokokra, vásárosnoki segéd- és altsztekre, a kerületi-intézetű tisztekre s a kerületi orvosokra nézve.

(*) **A Gellért-rakpart építése.** Az eskű-téri híd építése következtében régen szükségessé vált az új híd s Ferenc József-híd közötti s a Gellért-hegy alatt elvonuló gyalog-lőrű rendezése. A hegy tövében agya-gos, sziklás gyalog-lőrű vezetett eddig egészen a Kú-das-fűrdőig. A napokban ennek a termelési anyag-nak eltávolítását megkezdték, s most készűl a rendes gyalog-lőrű, amelyet aszfalt borítanak. A munkála-lok, tesmítel az úttestnek több száz méternyi hosszúságára csak szeptemberben érnek véget.

SZINHÁZ, ZENE

Fatinica. Hegedűs Ferenonek, a m. kir. Opera kűtűb buffójának vendégjátéka ötletéből Kres-cányi fölelevenítette a Fatinicát. A szulolásig telt ház tanuságot tett róla, hogy azok a régi, szűvegben és muzsikában egyaránt épkezláb operettek még mindig nagyon tetszenek a romlat an izlésű közön-ségnek. De a budai szinkőr pompás művészgár-dája igazán alkalmas is az operett klasszikus korszakából maradt darabok bemutatására. **Anday** Blanka olyan ékesnűb, akivel — ma kevesen mér-közhetnek. Gyönyűri megjelenés gyönyűri meleg hang, izelés játék; mindig is minden szerepben győ-nűrűség nézni és halgatni. Fűsűses erű **F. Kállay** Lyuja is, aki ma Fatinica szerepében elragadt a köz-önséget. Tiszolűl vírágall is meglepték. A férfiak közül a vendégművész **Hegedűs** Ferenc, továbbá **Mihályi** Ernű, **Ujvári** Károly, **Foltinusz**, **Csiszér** és **Körmeny** magasan fejlűlemedek az operett-színjátászás állagos mértékűn. Osupa friss, lelkes tehetőség s a köz-önség őszinte elragadtatással tapsolt az ősszes sze-replőknek.

Budai Nyári Színház. A budai nyári szin-házban holnap, vasárnap **Hegedűs** Ferenonek, a m. kir. Operaház tagjának vendégjátékával a **Fatinica** ope-rett kerül szinre másodsor. Hétfőn **Cserey** Irának, a miskolci színház tagjának leltéplűe a **Nebán-törvagyot** adják. Keddén az **Ejtelű mendekhelynek** isz a huszonketűk és szombaton a huszonharmadik elő-adása. Szerdán **Beregi** Oszkárnak, a Nemzeti Színház jeles tagjának első vendégjátékul az **Armany és szere-lim**, pénteken második vendégjátékul **Romeo és Julia** kerül szinre. Csűtűörtőkön **Hegedűs** Ferenc harmadik leltéplűe **Plauquette** híres operettjét. **A kormenitűi haranogok** adják. Vasárnap délután **Rákay** Lászlű **Felhű Kiari** című népsziműve, este pedig a **Bocacció** operette kerül előadásra.

Wagner Szigfried új operája. **Műnchenből** jelentik: Wagner Szigfried új műve, „Der Kobold“ novemberben kerül szinre előszűr a lipocsi Stadt-theaterben. A **Possari** inténdással való szűbelei meg-egyezés révén a „Bärenhüter“ premiere-je alkalmá-val ugyan az a megállapodás törtűnt, hogy Wagner Szigfriednek ősszes műveit a műncheni udvari színháznak kellene átengednie első előadásra, de a „Herzog Wildfang“ csekély sikere miatt ez a meg-egyezés feloldódott. Ez alkalommal kapcsolatosan fölemlítik, hogy Wagner Szigfried egy újsűrű előűt így nyilatkozott volna:

— Az én „Bärenhüter“-emet Bécsben kitű-nően adták.

A szűnezűgyesűtűl szűnezűiskolája. Az Or-szűgos Szűnezűgyesűtűl szűnezűiskolája ez év szep-tember hó első napjaiban vűlűk meg Lipűt-kűrűt 4 számű helyisűgeiben. Akik az Orszűgos Szűnezű-gyesűtűl iskoláját sikerrel elvégezték az egyesűtűl alapszabályai szerint az egyesűtűl rendes tagjai so-rába vűlűnek fű. Felvilágosűtűsok **Rózsavölgyi** Gusztáv intézetűl titkár (Szűndy-utca 24. szám 11. emelet 15.) adék.

Városiigűtűl Szűnkőr. Vasárnap este a **Heidel-bergi diákölűt** omű szűnmű, délután **A lengyel szűdű mersűkeik** árak mellett kerül szinre. Ugy az esti, mint

a délutáni előadás is **Ujházi** Ede lép föl mint ven-dég. Lehárnak **A pesti nűh** omű operettjét még e hónapban mutatják be, ezen-elűl pár régi darabot is fűbelevenítenek.

MŰVÉSZET

A jaeki templom restaurálása. A jaeki apát-sági templom helyreállítasa annyira előrehaladt, hogy az új főoltár föllállításán kívül már az épületen osakis a fűkapu kijavítasa van hátra. Ez azonban a legnehe-zebb része a feladatnak, mert e kapuzat, amely abból a korból szármáz műemlekeink között a legneveze-tesebb, a fűz pusztításától rendkűvű megrongálódott és annyira rossz állapotban van, hogy annak fenntarthatása végett a mellözhetetlenűl szűkűses helyre-állítasa munkáknak végrehajtasa az archeologiai szem-pont megővásával való ősszeegyeztetésűt követeli.

Én úgyben a műemlekek orszűgos bizottsága albirtottságot küldűt ki a hely szűnére, mely a múlt napokban jűrt el. Megjelentek **Forster** Gyula minisz-ter tanácsos, másodolűkkel: **Schulek** Frigyes műgyer-temi tanár, a bizottság építűse, **Aigner** és **Czigler** Gyűzű műgyemeti tanár bizottsági tagok és **Gyalus** építűs, aki a munkálatokat vezeti. Az albirtottság kijele-entette, hogy a fűkapuzat minden része, amely még fenntartható, a legnagyobb óvatossággal és kíméllettel okvetlenül megővagyandű és a hiányzó részek pontosan a meglűvű részek után egészítendűk ki. A kapuzat feűti timpanonban levű szoborosporozat azonban, mely a Megváltűt két angyallal ábrázolja, a fűz által olványmira megrongálódott, hogy annak cse-kely maradványai ki nem egészítethetűk s így a kül-lőben is megpredezetűt követűl jűtal kell pótolni, a tenmtarad régi részeket pedig a muzeumban fogják elhelyezni. Az a bizottság részletes utasűtsokot adott Gyalus építűsnek a munkálatokra nézűe, melyekkel a jűvű tavaszig mindenesetre elkészűlnek, hogy a templomnak a nyár elejére tervezett felszentelése ha-laszatát semmi esetre ne szenvedjen.

A Pálly-aszobor. A király által a székesfű-városnak adomanyozott tiz szobor közül Pálly szűb-rának kivételűl **Szűrnovitsky** szobrászra bizűtk. ki azon-ban feladatát sulyos betegsűge miatt, melynek áldo-zatul is esett, meg nem ovdhatta. Halála után a meg-bizűtsat **Seney** szűb-rász nyerte, ki a kis agyagmintát a napokban mutatta be a képművészetűt tanácsnak, melynek szűkosztályá **Forster** Gyula miniszteri taná-csos, másodolűk elnöklete alatt a mintát megbíralva, azt az alaknak úgy fűlfezűsában, mint kivételűben helyesnek találta.

A műemlekek orszűgos bizottsága e hó végén elhagyta az Andrássy-utvon levű régi helyisű-geit és átkölűtűt az újonnan épűtűt Szűpművészetűl Muzeum palotájában fenntartott új helyisűgeibe, mely-ek az Arén-utvon, ilűtűlűeg a Szűndy-utcai oldalon vannak.

TUDOMÁNY, IRODALOM

As Akadémia pályázatai. A Magyar Tűdo-mányos Akadémian ez év szeptember és december havának végén több pályázat jár le. Az Akadémia ez alkalomból ismételten fűlviszja a pályázóknek figyel-mét a pályázasi szabályokra, melyeknek be nem tar-tása miatt eddigelű sokakat kellett kizárni a pályázók közül. A pályázasi szabályok a következők:

1. Minden rendű pályasírat a kitűt határnapokig a Magyar Tudományos Akadémia fűtűtkári hivatalá-hoz omzeve küldendű; azokon tul semminemű ily munka el nem fogadtatik. 2. A pályamű ide-gen kézzel vagy géppel tiszűtűn és olvasatban írva, lapszámozva, kűve legyen. 3. A szerű nevét, polgári állását és lakhelyét tartalmazó pecsétese leve-len ugyanazon jelűge álljon, mely a pályamű hűmlo-kán. A pecsétese levélben netalán följűjegyezűt kikűűéssek, fűlűtűtelek vagy a versenyűgyű körűl regűtűl ogya bevett szokástűl, elhűrűstűl netán kivánt elűrűesek tekint-tebe nem vűtelnek. 4. Alűvűt alati pályázóknek a ju-talom ki nem adűk. 5. Ha a jelűges levűt felbontasa után kűtűteszenek, hogy a munka saját kézírása a szerű-nek, műve a jutalomtűl elűsik. 6. A jutamat nem nyert pályaműnk az Akadémia levűtűrűrűben maradnak s csak engedűlyű mellett másolhatűk le. A grűt Telek (lejár 1903. szeptember 30), bárű Bűnffy (lejár 1903. szeptember 30) és Kozán-űle drámai pályázatoknál (lejár 1904. majus 31), a társai közt legjobb műnek a jutalom mincenkőr kijár; a többinűl egyszűrsmind az aszszult becs határoz. 7. Mindezen fűlűdatokra minden rendű akadémiai tagok is pályázhatnak. Egűy-űrűnt bárműly, ha csak formai külűlűknek elhanyagolasa is, esűjtű a szerűtűt a jutalomtűl.

A Kis Lap. Forgű Bűsűjűpáralan gyermek-űjsűga mind nagyobb tűrűt hűdi a gyermekvilágban. Legűtűtűsű számában a **Kis Lap** fűmunkatűrsa **Benedek** Elek **Falun** címűt megkezdűte értekes elbeszűl-űseinek sorozatát. A **Kis Lap** a nyári idény tartama alatt bárhűva utána kűlűt az előfűzetűnek a kiadűhí-vatű. Elűfűzetűtűre négyvedűre 2 korona, mely ősz-űzűt a kiadűhűvűtűtűtűtűtű (Kerepesi-ut 54.) küldendű.

Sátoralja-Ujhely törtűnete. Sátoralja-Ujhely mu-nográfűjával bizta meg Sátoralja-Ujhely város kűpviseletűtűtűtűtű **Dongű Gyűrdűs** Gűzát. A munka, mely-nek anyaga már őssze van gyűjtűve, fűzetekéntűl jű megjelenni. **Sedkűly** Elek polgármester előfűzetűtűtű fűl-hűvűst becsatòt ki, melyben a könyv iránt érdeklűdű-űk arra kűri, hogy 5 koronányi előfűzetűtűtű, mint a könyv árának felűt, küldűk be a város pénztűrűtűtű.

Uj idők. Hogyan ellenőrzik Budapesten az élelmiszerek hamisítatlan voltát, egész képsorozatban mutatja be az Uj Idők a heti száma a vegyszert és élelmiszer vizsgáló intézet működését illusztráló cikkekben és képeiben. Van ott azonban sok más képe is a hétről, novella Malonyay Dezsőtől, verses monológ Nagy Endrétől, regény Szomaházy Istvántól, a tánc jövőjét tárgyaló érdekes cikk Miss Isadora Duncan-tól és számos apró cikk a hétről.

A keresztesség kiszolgáltatásáról. Dr. Hanuy Ferenc pécsi theológiai tanár egyházi jogi értekezést adott ki e címen: *A keresztesség kiszolgáltatása az egyházjog és a magyar közjog szempontjából.* (A gyermekek vallására vonatkozó magyar törvények teljes magyarázatával.) Az értekezés első sorban egyházjogszövegeknek és katolikus lelkészeknek szól, de a magyar közjognak vonatkozó szabályait ismertető és magyarázó részében hasznos szolgálatot tesz másoknak is. A füzet megrendelhető szerzőnél Pécsen, ara 1 korona — Az értekezés egybírán első füzete egy tanulmányozatnak melyet Hanuy Ferenc 2-3 havonként szándékozik közzétenni az egyházjog és az egyháztörténelem köréből.

Nyiltér.

VÉRGYÓGYÍTÁS

HEMOPATIA.

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívül jó sikereket mutat, alkalmas **Köszvény, asztma, szív-, gyomor-, béli- és hólyagbántalmak, súlyos ideg-, vér- és bőrbajok**ban. Biztos védelem szélhűtés és éimezavar ellen. 15 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással színelöl be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének, **Dr. Kovács J.** egyet. orvosának (Hemopatia) rendelőintézte van

Budapest, V., Váci-körút 18. szám a.

Rendelés naponta 9-11-ig és 3-6-ig.

Díjazott levélre válaszol. — Betegnek intézetben kívül is kezel. Nehéz betegnek legbiztosabb gyógymód.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága. Tisztán a kölcsönösség elvén alapszik. Utánfizetési kötelezettség nélkül. Részvényesei nincsenek.

Összes vagyon 1902. december 31-én

1,981,516,483-42 frank.

Bztosítási állomány 1902. december 31-én

6,958,093,587-09 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budap. st. IV., Kár. ly-körút 26.

Óvja az egészségét!

Ezerrel több kiváló orvos ajánlja!

Artyékoss kívánatra mindenhol díjmentesen küldetk. Vidékre 25 vagy 50 üveges ládák: a fuvardíjat oda és az üres üvegeket vissza fizeti a SZT. LUKÁCSFÜRDŐ KIVÁLLALAT BUDÁN.

Első biztosító-intézet katonai szolgálat esetére

6 es. és kir. fensége József főherceg védnöksége alatt mint szövetség

Budapest, Váci-utca 34.

Fingermek ellátása a védőkötelesség, illetve a nagy korúság idejére. Ágglori, öngyógyítáradék és nyugdíjbiztosítás — **Ölcső díjtételek, szabadulvi feltételek.**

Jelentékeny nyereségreszesedés, képviselők, utazók és főugnyókók előnyösen alkalmazhatnak.

Biztosítási állomány 45 millió korona.

Biztosítási alapok 12 millió korona.

Természetes forrómeleg kénés források, iszapfürdők, iszapborogatások,

szabvány-masszage, vizgyógyintézet vilány-fényfürdők, gőzfürdők kő-és kádifürdők, gyógyvíz uszodák, ólomsó és pónsós ellátás, ólomsó, kőszvény, ideg-, bőrbajok st. felől kimerítő proreozottat küll ingyen a SZT.-Lukácsfürdő igazgatósága Budán.

(Az o rovat alatt közlötteknek sem tarlamdelt, sem alakjár nem teletés a szerkesztőség.)

SPORT

Kerékpár és motorverseny. Jótékonvölő kerékpár- és motorverseny rendez vasárnap délután a csömör-túli verseny pályán a Fővárosi Kerékpár Egyes. A verseny pontban 4 órakor kezdődik a kerékpár kisorsolása pedig a verseny betejelzével jól megfirténni a verseny pályán, ahol a szerencsés nyerő a kerékpárt rögtön át is veneti.

Kottlingbrunni versenyek. Tekintettel a hon-napi nagy napra, ma csak kisebb dotáció és érdekességű versenyek szerepeltek a programmon. Egy-pár holtbizonyosság verseny tette élvezetesség a napot a fígadóokra. Ilyen volt Wood Péter, Royal Flush, Sommerische és Semper idem győzelve. A versenyek eredménye a következők:

I. Nyertelen kétélvesek verseny. Díj 2000 korona. Távoiság 1000 méter. Gróf Esterházy Gy. Wood Péterje (Neumann) első, gróf Lossorházy M. Bonjournacherje (Russel) második, Egyed L. Fogolya (Böcher) harmadik. Azután: Eazs. Cashdowa, Prognose Techt-Nechti, Standart, Méltóságos Bonta, Flying Dragon, Calderon. Totalizátor: 10: 35. Helyrefogadások: I. 50: 68, II. 5: 91, III. 50: 515.

II. Etadóverseny. Díj 2000 korona. Távoiság 1200 méter. Gróf Dezenteld Royal Flushja (Spencer) első, Mautner V. Rosogioja második, Jaross S. Topareje (Fries) harmadik. Azután: Latourdic, Philister, Közza Tubicám, Agnes. Totalizátor: 10: 24. Helyrefogadások: I. 50: 66, II. 50: 91, III. 50: 69.

III. Kétélvesek verseny. Díj 4000 korona. Távoiság 1000 méter. Gróf Esterházy F. Sommerischeje (Tara) első, Herzog M. Marcsaja (Spencer) második, Petanovicz J. Mindaarta (Buitford) harmadik. Azután: Confrater, Vinga, Nenejug. Totalizátor: 10: 31. Helyrefogadások: I. 50: 70, II. 50: 63.

IV. Államdíj. Díj 6000 korona. Távoiság 3:00 méter. Báró Königswarter H. Semper idemje (Adams) első, báró Springer Perhansa (Tara) második, herceg Auersperg F. Fakirja (Bonta) harmadik. Azután: Retour. Totalizátor: 10: 14. Helyrefogadások: I. 50: 53, II. 50: 67.

V. Kétélvesek handicapje. Díj 2000 korona. Távoiság 1200 méter. Gróf Palfy J. Beglerbeje (Adams) első, Dreher A. Vadúz (Cleminson) második, Krausz L. Ismerőse (Slack) harmadik. Azután: Bátor, Repeter, Derű, Grande. (Rosenmontag és Wigwam álva maradtak.) Totalizátor: 10: 67. Helyrefogadások: I. 50: 102, II. 50: 131, III. 50: 142.

VI. Nyertelen háromévesek gátverseny. Díj 3000 korona. Távoiság 2400 méter. Herceg Palfy M. Torpedója (Williamson) első, Mautner V. Schönfeld e (Pooe) második, Mravik P. Ikarosa (Machán) harmadik. Azután: Mongolin, Vadonc, Lator II., Maringene. Totalizátor: 10: 29. Helyrefogadások: I. 50: 63, II. 50: 59, III. 50: 93.

VII. Etadó kétélvesek handicapje. Díj 2000 korona. Távoiság 1000 méter. Gróf Esterházy F. Valkenswardia (Tara) első, Mr. Redgroy Robberje (Russel) második, Mr. Redgroy Méchanteja (Lewis) harmadik, azután Sug Rapid, Smarty, Miraculoza, Wundercur. Totalizátor: 10: 94. Helyrefogadások: I. 50: 132, II. 50: 162, III. 50: 87.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Cs. 16. cípőkereskedők. Szagány Lajos és Lusztig József Telek-téri zsidóruksó tavaly ir angos módon csaptak be egy sereg bór- és cipőgyáros t nagykereskedőt. Valahonnan szereztek néhány torintot s ezzel egy helyiségét béreltek az Erzsébet-körúton. Néhány napra rá aranyos cétábla hirdette, hogy üzletet nyitottak. Az üzletheiységét aztán elegánsan berendezték s fűhöz-fához fordultak hitelért. Ily módon sikerült 6 budapesti és külföldi cégtől összesen mintegy 81.000 korona értékű árut kicsalni, azzal az ürügyvel, hogy Lusztig József, az egyik cégtárs Bécsben gazdagon meg fog nősülni. A jeles cég azonban a hitelle kapott árukat azonnal ocsó áron elpredálta s mikor a hitel megszűnt, a két cégtárs Svájcba szökött. Tavaly októberben a hitelezők feljelentették őket s ekkor letartóztatták a családokat. A törvényszék a megtartott lótarýváson megállapította, hogy a cégtársak a fizetési képesség szinlelésevel a károsult cégeket ravasz fondorlattal megcsalták s Szagány Lajost 10 hav börtönrre és Lusztig József et egyévi börtönrre ítélte. Utóbbit azonban külvil, mivelhogy külföldi honos, kiutasítást is sugította. A kir. ítélőtábla ma Lusztig büntetését szintén 10 hónapra szállította le, míg Szagány büntetését megfelelőenek találta.

TÁVIRATOK

London, augusztus 1. A királyi pár ma Yorkba érkezett, ahol a lordmajor és a batóságok fogadták. A királyi párt nagy néptömeg lelkesen étette.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, augusztus 1. (A Budapesti Napló telefonje-entése.) Eladott búza: 77 kg. 7.25—7.30 Nagyszomb- batból, 80 k. 7.35 Szendrőről, 7.15 Mányáról, rozs Wartbergről 5.95. Polypaságról 5.80, Debrecenből 5.60, déliutasi 6.40, tengeri: 6.55—6.70, zab magyar 5.65—6.25, válogatott 6.55 korona.

Bécs, augusztus 1. A török sorsjegyek 1. a búzásán a 600.000 frankos főnyeremény az 1776.489. számú sorsjegyre esett. 60.000 frankot nyert: 191136, 22.000 frankot nyert: 167866, 20.000 frankot nyert: 1724205.

Bécs, augusztus 1. A Norabahn igazgatósága a jövő héten megújí bead a keresetét a vasútiügyi minisztérium ellen. A kereset azon alapul, hogy a minisztériumnak nem volt joga az árdíjazás részletes emelését megtagadni.

New-York, augusztus 1. (Terményárak. (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban nyelver 12.75 (12.75), augusztusra — (12.95), Novemberre 9.75 — (—), New-Orleansban helyben 13.1/4 (13.1/4), — Fervocium: Stand white New-Yorkban 8.55 (8.55), Stand white Philadelphianban 8.50 (8.50), Refined in Cases 10.50 (10.50), Credit Balances at Oil City 1.56 (1.56), — Zsar: Western steam 7.90 (7.90), Bone és Brothers 7.95 (7.95), — Tengeri iranzata állandó — Aug-ra — (—), — (—), — Szept-re 63.1/2 (63.1/4), — Dec-re 68. — (68. —), — Búza iranzata állandó Páros ószi nyelver 84.7/2 (83.1/2), — Aug-ra — (83.1/2), — Szept-re 83.8/4 (83.1/2) — Dec-re 84.1/2 (83.8/4), — Máj-ra — (—), — Gaopna szállítási díja Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2), — Kávé: Iair Rio 7. sz 5.1/2 (5.1/2), — Juliusa 0. — (3.55), Okt-re 3.80 (3.80), — Liszt: Spring wheat clears 3.55 0. — (3.55), Cukor: 3.1/2 (3.1/2), On: 27.50—28. — (27.75—28.25), Riz: 13. — (13.25 (13. — (13.25), (A zárójelben lévő számok a tegnapi arakat jelzik.)

Chicago, augusztus 1. (Terményárak. (Zárlat.) Búza iranzata állandó. Augusztusra — (—), — (—), — Szept-re 80.8/2 (78.1/2), — Tengeri iranzata állandó. — Aug-ra 51.8/4 (—), — Zsar: Szept-re 7.95 (7.2), Dec-re 7.71 (—), — Szalonna snort clear 8.31 (8.31), — Sertésus: Szept-re 13.70 (13.60). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi arakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Hú előfizető. Ujjak. Elte eje te megírni a sorsjegyek számát. Méltóztassék megírni s válaszulunk. — Zs. A. Velő e. A bejelentő hivatal 60 filleres bélyeggel ellátva megírja a címet. — A. S. Sopron. A Fővárosi Közbizonyos jelent meg a hivatalos hirdetés amelyről hírt adtuk. A nevezett lap kiadóhivatala a központi városbázán van, onnét megrendelheti az illető lap-számot. — G. I. Onéd. Ilyen iskola nincs. — Z. M. Az építmesteri oklevél megadása a képesti és igazolásától függ. A képestist igazolja: a) miügye-temen nyert építészeti oklevél s annak igazolása, hogy az építmesteriség terén legalább ké: évig gyakorlatilag foglalkozott; b) a Budapesten működő vizsgálatbizonyos bizonyítványa. A vizsgálatot kérő folyamodás a bizottság elnökehez, tessék intézni. A folyamodásból a százhataly korona vizsgálati díjon kívül, mellékelni kell: a) a középiskola nyolcadik osztályának vagy érettségi bizonyítványát, esetleg a középiskola végbizonyítványát; b) annak a bizonyítványát, hogy legalább három évig az építmesteriség terén gyakorlatilag foglalkozott. Ezek-külv rajzokat és írásbeli dolgozatokat is kell mellékelni. A kereskedelmi minisiter engedelmével kivétel-lesen vizsgálatra bocsátanak oly jelöltet is, ki egyre-ekben megfelel a követelményeknek, de sem középiskolai érettségi, sem középiskolai végbizonyítványt a mincs Ez esetben tartozik a jelölt magat előír: sá-át-nak alávetni, melynek célja főképp az, hogy a jelölt igazolja, hogy műveltsége megfelel az építmester állásának és hivataának. Ilyenkor az övnyagát nyegven forintnyi díjat szintén a folyamodásból kell mellékelni. — Maturus. T-j. A ka on-orvosi ösztöndíj az első egyetemi tanév letöltés kezdve évenként négyháztázyo van korona, az első orvosi szigorlat letéte után évenként hétévnyháztázyo korona és az östündtanév kilencedik letévetől kezdve a ka onai állományban töltött letévi ten leges szolgálat után, évenként éremnyo korona. Főletéte: hogy kütezi magat a hivatalos katonai orvosi karban hat évig ténylegesen szolgálni. Az östündjárti csak orvos-növendék korában lehet folyamodni; még pedig az, aki a közös hadseregben kíván szolgálni, a hadügy-minisiterhez, aki pedig a honvédségnél, az a honvédelmi minisiterhez intézze a folyamodását s az orvskari dékánnál adja be. — Soh. J. Budapest. Részbem közismert, részben magánterjesztésű dolgok ezek. Méltóztassék e rovat ve előtérlet telefonon megkér-dezni, e helyütt nem adhatunk ezekről letévilágyosítást. — F. Regmeze. A tudomány-egyetem eről szölo ki-mutatása még nem jelent meg. A u produkció min-den téren nagy. — F. M. (Kélev a had-eregnek.) Nem nekünk való. — E. Polyanka. A vármegyey tanács egye-lőség útján adja be folyamodását a közoktatásügyi minisiteriumhoz. Hogy állami iskola van, az nem akadály a magániskola étesítésének. — B. A Borsod-M-kezeses. Az u rendezet éreüében megóvárosok-ban, sőt falvakban is tíz órakor be kell zárni az üz-leteket. — Etnografia. A Kelet asszonyáról Schweiger-Lerchen-ed nagy munkát írt. (Die Frauen des Orients in der Geschichte, in der Dichtung und im Leben.) Ez a könyv irásban és képen megismerteti a Kelet asszonyainak típusát. Hartleben A. kiadása (Bécs) a munka, amelynek egy-egy füzeté 1 kor. 20 filler. — 245 539. Bacs-Toplya. Méltóztassék megírni a sors-jegy számát akkor megüzenhetjük, hogy kihútták-e. — M. S. Ercsi. A hadiszigorlat letéén rangban van különbség a kettő között, a tábori lelkész a rangosa.

Színházak, szórakozó helyek.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.
 Vasárnap, 1903. augusztus hó 2-án.
 Déltűn 3 órákor fél helyárakkal:
Héfeherke és a hét törpe.
 Nagy látványos tündérré 3 szakaszban.
 Este:
Hegedűs Ferenc mint vendég.
Fatinica.
 Operett 3 felvonásban.
 Kezdete 7 1/2 órákor.

VÁROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.
 Vasárnap, 1903. augusztus hó 2-án.
 Déltűn 7/8 órákor fél helyárakkal:
 Ujházi Ede vendégfellépéssel.
A lengyel zsidó.
 Színmű 3 felvonásban.
 Este:
 Ujházi Ede vendégfellépéssel.
A heidelbergi diáklélet.
 Vig színmű 3 felvonásban.
 Kezdete 7 1/2 órákor.

CIRCUS Cesar Sidoli
 A Városligetben.
 Ma vasárnap, augusztus 2-án
2 nagy diszleadás 2
 déltűn 4 és este 8 órákor.
 Déltűn 4 órákor minden üléselyen felülteknek egy 10 évvel aluli gyermeket ingyen, minden továbbiért felülteknek.
 Minden előadásban
KELETÁZSIA.
 Nagy kiállítás némajáték 4 képből, színe alkalmazta Sidoli igazgató, előadás 300 személy és a megnevezetett 56 személyből álló balettszám. Holnap hétfőn: Jour-ix és Keletázsia.

Szálloda bérbeadás!
 Aradváros központján a legelőkelőbb forgalmu helyen fekvő
Központi Szálló,
 mely
 1. 56 vendégszoba, előszobák, 6 konyha, tégas főbb részre osztott pince, padlás, stb.,
 2. kávéháza,
 3. csapadék, étterem és díszes táncterem,
 4. nagy halászs-csárda, tégas nyári kertelveliség, zenepavilon, stb.-ből áll,
 1904. évi május hó 1-től hat esztendőre bérbeadandó.
 Egy az összes szobák, mint a kávéháza, étterem, halászcserje és a szálloda valamennyi helyisége teljes kényelmel és eleganciával vannak berendezve.
 Mindennemű a bérletre vonatkozó feltételt és felvilágosítást készséggel nyújt az igazgató.
 Bérbevevni szándékozó szíveskedjen részletes írásbeli ajánlatukat 3000 korona bémómpénz kapcsán legkésőbb f. évi augusztus hó végéig az Aradi polgári társaság igazgatóságánál benyújtani, a bémómpénz nélküli beérkezett ajánlatok helyetbe nem vehetők.
 A beérkezett ajánlatok felett az igazgatóság legkésőbb f. é. szeptember 10-ig érdemleges határozati fog, a ez el nem fogadott ajánlatok bémómpénz szeptember 1-től az írtak szerinti pénztárnál felveendő annál inkább, minthogy azok után kamat terheltnek nem fog.
 Azon ajánlattevők, kiknek ajánlata elfogadott a eme határozati ajánlat levélben értesítveket, köteles a levél költésért számlázni 10 napon belül az igazgatósággal a bérleti szerződés megkötés, különben nemcsak bémómpénzre vesz el, hanem költésére és visszatérő a szálloda némafog hasznosbérbe adatit.
 Aradon, 1903. évi július hó.
Az aradi polgári takarékpénztár igazgatósága.

A hangszerek királynője az Orgona!
 Ily házi orgánát vagy harmoniumot bárki megszerezhet magának 75 frről feljebb minden árban.
 Iskolák és dalárdák részére erős nagy hangru európai szerkezet a legnagyobbban, magán használatra a fényesen bevált amerikai rendszerű, melyek a legfinomabb kivitelben, kellemes, lágy, mindamellett erős hangkumulátora fogva az egész zeneközvilágot megdöngölték.
 Mielőtt valaki harmoniumot vesz, ne mulassza el
Reményi Mihály
 a magy. kir. zeneakadémia szállítójától árjegyzőket kéri Budapest, Király-utca 44/c.
 Az összes hangszeres dug tárház. Mindennemű hangszer javítása kezesség mellett. Kivétel nagyban és kicsinyben.

Porto rose
 Pirano mellett (Istria).
 Tengeri fürdő Lappföld tengerész léppal.
 29% só, igen nagy brom tartalom, tehát őszeshaathatású nagy beszivő képességgel mindenféle izmádmány ellen, ceant, izület, izombetegségek stb. különösen rheuma és az arthritik különféle bajainál női bajok, angokor, vérzékenység stb. Prospektusok és felvilágosítást ingyen.
 G. O. Fedriani, fürdő-béris és igazgató.

Szimfonia hangverseny.
 Prof. Wiesehendorf H. karmester.
 Vasárnap, 1903. augusztus 2-án.
 Előadás a Szt.-Lukácsfürdő dunaparti nagyvendéglőjében
 I. Oligá-induló
 II. „Si j'etais roi", nyitány
 III. „Memento"
 IV. „Espagna"-keringő
 V. Dur és moll, egyveleg
 VI. „A granada éjjeli tánc", nyitány
 VII. „Cleopatra-pólka" trombita-solo részére
 VIII. „A nárburgi mesterdalnokok" című opera III. felv. bevezetése, a lazonok lánc stb.
 IX. Fantázia magyar népdalokról
 X. Mignon-nyitány
 XI. Fantázia csiproclo, hegedű-solo
 XII. a) „A zenélő doboz"
 XII. b) „A schwarzwaldi zenélő óra"
 XIII. „Wagneriana," Nagy egyveleg Wagner valamennyi operáiból
 XIV. „Sztivhangok", polka-mazur
 Gundlach
 Adam
 Zocher
 Desormes
 Waldteufel
 Schreiner
 Kreutzer
 Hartmann
 Wagner
 Bihari
 Thomas
 Viouxtemps
 Scherz
 Michaelis
 Zellner
 Mosshammer

Ős-Budavára
 Nyitva d. u. 3 órától reggel 4 óráig.
 Ma vasárnap, augusztus 2-án.
 Tündéri kivilágítás.
Nagy gyermekbál és népünnepély
 gyermekek és felültek részére különféle szórakozással. A belépésnél minden gyermek átadékosítást kap.
 A nagy vendégszalonon két előadás.
 A déltűn hat órákor fél helyárakkal. Gyermekek nem fizetnek. Az esti előadásban felültek:
Little Pich,
 az elérhetetlen karikatura-komikus, továbbá **The Georgia Piccaninnies** néger-csoport, **Rafael és Colombel** francia duettisták, **Geany** cselló, különlegesen előkészített, **Peschkof** csoport, orosz, ének és táncművészek, **Morcschani** a krol n.-baritonista és a többi nagy-szabású attrakció.
Folies Comiques-ban két új boház és **Stelhardt.**
 Ejel 12 órákor
Nagy bál a szabad területen.
Honvédeknek és fiz. házas zenekar.
 Hét óra 30. óráig.
 Kedvezményes jegyek 40 fillér ártéssel érvényesek.

SZABADALMAT
 védjegyet, minta- és modell-oltalmat megszerző, Szabadalmakat értékesítő és finanszírozó bel- és külföldön a Szabadalmakat Értékesítő Vállalat, Pásztor (törvényesen bejegyzett cég) BUDAPEST, Erzsébet-körút 17. Telefon 24-20. Fővilágosítás díjtalan.

Reményi Mihály
 mű-hegedű készítő
 cs. és kir. szabadalom tulajdonosa
 a m. kir. zene-akadémia szállítója
 Budapest, VI. Király-utca 44.9.
 Ajánlja dua raktárát violá, altay, francián, angol, német és magyar mesterszerekben. Különlegesség! Quint-tisztá és tartós „Burmester"-féle hangverseny hurok.
 Javítások elkészítése jótállás mellett. Saját találmány „Hangfokozó Gerenda," mely által bármely hegedű vagy gerendát, minde az illatek, sokkal jobb, erősebb és kellemesebb hangot nyer. — Elismerték a legnagyobb művészeknél bármikor megjelentek. — Régi hangszerek a legnagyobbban árt.
 Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Homlokzat-festék-gyár
Kronsteiner Károly
 BÉCS, III., Hauptstrasse 120.
 (német hazában).
Arany-érmeké-kittintetve.
 Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézetek, vasutak, ipari-, bányá- és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, egyeztető gyári és ingatlan tulajdonosok szállítói. E viharmentes homlokzat-festékek, melyek messzben földelhatók, száraz állapotban, poraklában és 46 különböző mintában kilonkint 16 krtól foifelő szállítanak és a mi a festék szintisztaságát és tartósságát illeti, azonos az olajfestékekkel.
 200 korona jutalék utánasások kimutatásáért.
 Mintakártya, egyszerűen utasítással kívánatra ingyen és bérmentve.

D. Fèvre-féle szódavíz-készítő-gép,
 melylyel bárki folyton, könnyen, legtisztább, friss, egészséges és olcsó, kellemes ízlésű itatót, szódavíz, mentesítés és gyümölcs-árvyártás, bármilyen gyümölcscsörp-gazál, kefir, (szén-savas tej), szénavas hideg teát (nyáron megbeszélhetetlen egészséges, hűsítő ital), pezsgőbort, posztlomondót, apricot stb. készíthet.
 A szénas vegyület. A kezelő egyszerű, kényelmes. Orvosok által rendelkeztek.
 6 12 18 24 30 decil. tart.
 6 12 18 24 30 36 42 48 54 60 66 72 78 84 90 96 102 108 114 120.
 A készülékhez szükséges kifizető minőségű bor-kezelet, 500 grm és szódabikarbónát 500 grm tartalmú csomag ára 170.
E. TREISSER Páris, a valódi Fèvre-féle szódavíz-gépek egyedül készítője. — Egyedül fektar Magyarországon Kertész Tódornál Budapest, IV. Kristóf-ter, nygyban és egyenként. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A KI Kossuth korát
 alaposan ismeri akarja, azt a kort, amelyben Kossuth lángszelleme a hazá sorát irányította, rendezje meg
 1. Gracza György
Az 1848-49-iki magyar szabadságharc története című nagy munkáját, a szabadságharc legkimerítőbb forrásmunkáját. — Ára **10 díszkötetben, csereví** több illusztrációval **70 korona.**
 2. Varga Ottó
Az Aradi Vértanúk Albuma című művét, három martir megálló emlékműve, számos illusztrációval, quart alaku díszkötetben. Ára **15 korona.** Mind a két munka külön-külön vagy együtt is megrendelhető csekély havi részletre a kiadónál: **Lampel & Wodianer F. és Fiai** cs. és kir. udv. könyvkereskedésben, Budapest, VI., Andrássy-út 91. szám.

Virágnyelv.
 Minden ismert virág jelentősége megvan írva ebben a könyvben, melyet szerkesztője a legjobb ismert forrásból állított össze. Ára színes kötetben 50 fill. Az őszeg előzetes bekiadásán oszón bérmentve küldetik meg. Megrendelhet Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai, cs. és kir. udv. könyvkereskedésben, Andrássy-út 91. sz.

Üzleteladás.
A Braun József-féle
 (Kassa, Forgács-utca 5. sz. a.)
 jóforgalmu és jóhírnévnek örvendő rőfös- és nőidivatáru-üzlet a cég tulajdonos elhalálása folytán **azonnal eladandó.**
 Bővebbet az üzletben.
Özv. Braun Józsefné.

Lähne-féle
tan és nevelőintézet Sopronban
 All teljes 8 osztályu gimnáziumból, 6 reálosztályból és 4 elemi osztályból.
Bizonyítványai államérvényesek.
 Egyenlő nevelés és tanítás. Lehalmozott és elmaradott tanulmányok egészégre felvétel a városban. Új növendékek már augusztus hóban is felvételt. Prospektusai és mindennemű felvilágosítást szolgálat az igazgatóság.

Császári és királyi udvari szállító.
FERNOLENDT
 cipőfémnyár, világos és fekete cipőknek, mindenféle bőrcék, a világ legjobb fémnyár, gyorsan megalkotott fény ad és a bír tartósságú fémnyár.
 Alapított 1892-ben. Gyári raktár: Bécs, Schulerstrasse 21, Kapható mindcütt

HOLLANDI
 életbiztosító részvénytársaság (Algemeene Maatschappij van Levensverzekering in Lijfrente)
 BUDAPEST,
 VIII., Kerepesi-ut 1,
 (A nemzeti színház bérházában).
 Igazgató: **TOLNAY LAJOS,**
 Vezető: **STIGITZ IMRE.**
 1902. év végeig
250 millió korona
 biztosítás köttetett
 A társaság mindennemű biztosítást elfogad, melynek alapját az ember életképezi, a. m. életbiztosítás, halál- és halál-ostere szelő, valamint öngyógydíj biztosítás, azonnal kezdődő és elhalasztott ösztendőket, kifizetéses biztosításokat gyermekok részére stb. Bővebb felvilágosítást szolgálat a magyarországi vezetőbiztosító főszékhelyén, valamint a vidéki képviselőknél.
 Referenciákat a Magyar Államházas hitelbank ad.

Kivonat a díjtáblázatokról											
A tőke elhalalozás alkalmával fizetendő						A tőke 20 év után vagy időelőtt elhalalozás alkalmával azonnal fizetendő					
Díjtétel 100 korona után											
Kor	Nőr	Kor	Nőr	Kor	Nőr	Kor	Nőr	Kor	Nőr	Kor	Nőr
25	1.80	34	2.30	43	3.16	52	4.36	55	4.11	64	4.22
26	1.84	35	2.38	44	3.30	53	4.38	56	4.12	65	4.24
27	1.88	36	2.46	45	3.44	54	5.12	57	4.13	66	4.27
28	1.93	37	2.54	46	3.59	55	5.37	58	4.14	67	4.30
29	1.98	38	2.63	47	3.73	56	5.64	59	4.15	68	4.33
30	2.03	39	2.72	48	3.91	57	5.93	60	4.16	69	4.36
31	2.09	40	2.82	49	4.08	58	6.24	61	4.17	70	4.39
32	2.16	41	2.94	50	4.26	59	6.57	62	4.18	71	4.43
33	2.23	42	3.04	51	4.45	60	6.97	63	4.20	72	4.50

LEFKOVITS J. és TÁRSA
 BUDAPEST, VI. KERÜLET, KIRÁLY-UTCA 36. SZÁM
 Telefon 14-74.
 Csász. és kir. szabadalm. teke-asztal, dákó- és elefántcsont golyó-gyár
 Teljes iroda- és lakberendezési-vállalat
 Telefon 14-74.

ESŐ

ellen a gazdaság termését a FISCHER-féle, hidegben is alkalmazható, hűtőanyagként való felhasználásukkal meg a legjobban. Az 1892. évben alapított, legelőször a hidegben alkalmazható FISCHER F. cég zásk- és ponyvagyártása, Budapest, nádor-utca 31. sz. Mintasztól legelőször a hidegben alkalmazható astra ingyen, bérmentve küld.

Első budapesti butorszállítási és be-
raktározási vállalat

Tauszky Miksa és Társa

BUDAPEST,
VI. ker., Teréz-körút 6. szám.

Elvállal költözéseket szab.
kárpitozott butorszállítási ko-
csikkal, úgy helyben, mint a
vidék és külföld bármely helyére

„The Gresham“

életbiztosító-társaság Londonban
Magyarországi fiók:
Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6
társaság házában.

A társaság vagyona 1901. decem-
ber 31-én kor. 190,871,731.—
Évi bevétel biztosítások és kamat-
ból 1901. évi december 31-én 31,555,392.—
Kifizetések, biztosítási és járadéki
szerződéseket, valamint visszvá-
rárdások stb. után a társaság
fennállása óta (1848) 426,999,043.—
Az 1901. évben a társaság 5556
kötvényt állított ki 50,727,261.94
összeg értékben. — Prospektusokkal és díjtáblá-
zatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket ki-
ad, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a
magyarországi- és a kelet földje Budapestben, vala-
mint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb váro-
sában.

A Nagykiszvási

Felső Kereskedelmi Iskolánál,
egyévi önkéntes katonai
bizonyítványra a jogosi, a tanulók betársa szeptember 1.,
szolgálatra 2. és 3. napján eszközöltetik.

Az intézet 46 év óta áll fenn. Végzett növendékek első-
rendű bel- és külföldi kereskedő cégeknek, pénzintézeteknek
nyertes alkalmazásai.

Bővebb felvilágosítást készséggel ad és az intézet évi
értesítőjét kívánatra küldi az igazgatóság.

Müller József

hangszergyáros

SCHÖNBACH (Csehszág)
ajánlja legjobb hírnevű
kipróbált
hangszereit,
tisztahangolási, könnyed és
egyforma szélman, javított
szekeret, nagyon olcsó
árak, jótállás. Nemzetköz-
ságtól visszavertetik.
Szállít konzervatoriumok,
színházi, fiúerdői, katonai-
és polgári zenekarok szá-
mára.

Kitüntéseket nyert a világ- és kiállításokon,
valamint akad. aranyérmeket.
Javítások összes vonás hangszerokon művészi kivitel-
ben. Régi hangszer- és csellók megvételnek, esetleg
beszerítésnek. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Legjobb Legjobb Legelőször
PAP. PAP. PAP.

1. számú papír	100
2. számú papír	80
3. számú papír	60
4. számú papír	40
5. számú papír	20
6. számú papír	10
7. számú papír	5
8. számú papír	2.5
9. számú papír	1.25
10. számú papír	0.625
11. számú papír	0.3125
12. számú papír	0.15625
13. számú papír	0.078125
14. számú papír	0.0390625
15. számú papír	0.01953125
16. számú papír	0.009765625
17. számú papír	0.0048828125
18. számú papír	0.00244140625
19. számú papír	0.001220703125
20. számú papír	0.0006103515625

GÜCHNER JÁNOS
papír, matricák és kárpitosok gyára, udvardy, fűgődy, vas-
beton stb. nagy raktár.
Budapest, VII. Erzsébet-körút 20.
Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
rendeléseket postánba eszközölök, csak telek árak kifizetésé-
vel, VÁZ a pénz visszatér.

Férflak ingyen kapnak

egy legújabb találmányú gyógyszer, melyvel az e
gyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki ezírárt
ír, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas ké-
yv, vel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos
csodagyógyszer, mely más ezeket mentett meg
kifejtési károsítások miatt nem betegségében,
syphilis és elgyengült férfierőben szenvedők,
szőlő elhatárolta az intézet, mindenkinél egy o-
mag gyógyszer felvilágosító könyvet együtt ingyen
küldök. É a házasokkal a baj odajára gyógyszerrel és
mindenkinek, a ki fiatalok károsítások miatt nem be-
betegségeiben, szellemi gyengeségben vagy krónikus
bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen
gyógyszerekkel hat az azon szervekre, melyek erő-
sültségnek, és csodálatosan gyógyítja az évek
óta tartó betegségeket. Orvok és fiatalok írhatnak
„State Medical Institut“-nak alant címen, honnét
nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az
intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik
kezelés miatt otthonukat nem hagyhatják el. A
próbateljesítmény bebizonyítja, hogy mily könnyen
lehet a veszedelmes bajból otthon is megszabadulni.
Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a
gyógyszerért bárhol is magyarul, mire neki
diszkreó mellett egy gyógyszerküldeményt küldök
felvilágosító könyvet együtt. Írjon azonnal. A
küldemény oly széken van csomagolva, hogy írt-
almát senki nem gyanítsa. A levelek következé-
simzendők: State Medical Institute, 9, Electrom
Building, Fort Wayne, Ind., Amerika és minden
levél bérmentesen átad.

FÉRFIAK ÉS NŐKNEK

egmakacsabb helyen és idült folyásoknál befofokendzes
nélküli a legbiztosabb gyógyszernek a
„Sanid labdacsokek“
bizonyultak. Egy doboz 100 labdacs tartalmaz és pontos
használati utasítással is. Korona. Vidékre utóvált melletti át-
kötlen küldi a

„Magyar Király“ gyógyszerár

Budapest, V., Marokkói-utca 3/a sz. (Erzsébet tér sarkán)

Lamme Benjamin Garver Pittsburgban a 19248. számú

„Fegyverzet egyenáramu vagy váltakozó áramu dinamogépek számára“

című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadal-
mának gyártása céljából magyar gyárosokkal össze-
kötöttet keres; szabadalmát esetleg el is adja vagy
gyártási engedélyt ad. Érdeklődőknek szívesen szolgál
bővebb felvilágosítással

Kelemen és Társa

szabadalmi ügyvivő iroda Budapestben,
(Royal szálloda B.)

Scott Károly Felton Pittsburgban a 15896. számú

„Berendezés háromphasisu áramkörök elosztására“

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmá-
nak gyártása céljából magyar gyárosokkal összekötte-
tést keres; szabadalmát esetleg el is adja vagy gyár-
tási engedélyt ad. Érdeklődőknek szívesen szolgál
bővebb felvilágosítással

Kelemen és Társa

szabadalmi ügyvivő iroda
Budapestben, Royal szálloda B.)

Titkos betegségek szakorvosa

gyanánt, gyors, alapos és könyelmes módon biztos gyó-
gyulást ónját szenvedőknek, 30 éves kóránál és magán-
gyógyászati tapasztalataimál fogva legjobban alkalmas

Dr. CZINCZAR J.

egyetem. orvosudor
gyógyít férfiaknál és nőknél foglalkozókat zavar nélkül
minimálisan bérmentve küldök

Nemi betegségeket

ugymint húgycsőfolyást, hólyag- és vizelet-
bajokat, buljakóros sebeket, syphilist,
önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmakacsabb
bőrbetegségeket és szépséghibákat
továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat

(impotencia)
megelőző biztos eredményel gyorsan a legújabb
módon.

Rendelő-intézet Epset, VII. Károly-körút 5.
(Dob-utca sarkán)

I. em., bejárat a lépcsőházból
Rendel: Naponta délelőtti 10—4 és est: 6—8 óráig.
Készen várótermek. Mérésnél tiszteltetők. Levele-
kre kimerítően válaszol. Kívánatra 6767-
szerről is gondoskodik.

Budapesti Kereskedelmi Akadémia

A Budapesti kereskedelmi testületől fenntartott

1903/1904. évben negyvenhetedik évfolyamát nyitja meg. Új szervezete
szerint az intézet két tagozatra oszlik: a) A Budapesti Kereskedelmi Akadémia
felső kereskedelmi iskolájára, melybe a beiratások az V. ker., Alkotmány-utca
11. sz. a. levő iskolai épületben f. évi szeptember 1-től 3-ig naponként a
délelőtti órákban tartatnak. b) A Budapesti Kereskedelmi Akadémia akadémiáj
tanfolyamára, melybe a hallgatók csak érettségi bizonyítványok alapján
ugyanonként szeptember 10-től 15-ig iratnak be. Az intézet szervezetét, főveléi
föltételeit, alapítványi és tandíjmentes helyeit, ösztöndíjait stb. tárgyazó
tudósításokat kívánatra mindenkinél megküldi a

Budapesti Kereskedelmi Akadémia igazgatósága
(V., Alkotmány-utca 11. sz.)

Leánynevelő- és tanintézet

nyilvánossági joggal felruházva, **Rákos-Palotán** nyilvánossági joggal felruházva.

All 4 elemi és 4 polgári osztályból. Kitűnő tanerők. Elfogad bennlakó nő-
véndékeket (felhőtteket is). Kiállít államérvényes bizonyítványokat. A nevelési
díj igen mérsékelt. Rákospalota Budapesthez csak 15 perenci távolságban
fekszik, egészséges, falusi levegővel. Tágas, árnyékos kert. Kívánatra ismer-
tetővel szolgál. **özv. Moré Stettner Augusta**, igazgatónő.

Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia

bennlakással 100 tanuló részére.

Az intézet felső kereskedelmi iskolát és kereskedelmi
akadémiát tagozatból áll.

A felső kereskedelmi iskolát tagozat alsó osztályába a tanu-
lók a középiskola 4-ik osztályából vétetnek fel s a végzett növendékek
a kereskedelmi pályán kivül az 1883 : 1. t.c. alapján több hivatali pá-
lyára is illetékesek s az egyévi önkéntes szolgálatra jogosultak. Evi
tandij 120 korona.

Az akadémiát tagozat rendes hallgatói közép- vagy keres-
kedelmi iskolában érettségít tett ifjak. É főiskolai tagozat a ker. szakisme-
reték melyben műveltség mellett széleskörű közgazdasági és jogi ismer-
teket nyújt, nagy súlyt fektet a modern nyelvekre s arra törekszik,
hogy hallgatóit egy a nemzetközi kereskedelembe, mint a közgazdasági
magasabb állásában helyőket megállják. A hazai viszonyokra tekintettel
fakereskedelmi szaktanfolyamokat tart fenn. Evi tandij 240 korona.

A bennlakás — internatus — a kényesebb igényeket is kielé-
gítő modern berendezésű s a teljes ellátásért év 800 korona fizetendő.
Részletes programmal szívesen szolgál az igazgatóság.

Régi jó háziszser,

melynek nem szabad egy családnál sem hiányozni, az általánosan kitűnik és mindenkor
használnak ismert

Hess Ernő-féle Eucalyptus,

garantált tiszta, 12 év óta közvélemő Ausztráliából hozott termék (Nemzetországunk
és Ausztrál-Magyarországban törvényileg védve. Egy ilyen kiadó eredeti üveg
ára 1 korona 50 fillér, melynek olcsósága lehetővé teszi. É mindenkinél a megszerzését
egészségének helyreállítására és minden betegség elhárítására.

1500-nál több köszönőlevél és hálairatot
kapiam olyanoktól, a kik
szagát, hát-, mell-, torokfájás, yabna, nehéz lélegzés, nátha,
fejfájás, a belső szervek megbetegedése, öreg sebek, bőrbete-
tegekben stb. szenvedők és teljesen felgyógyultak.

Ne mulassza el senkinek az Eucalyptus-készítményekről szóló nagyon fontos
leírásokat tartalmazó könyvet meghozatni, melyben a fentemlített betegségeknél való
sikeres felhasználásuk dolgában utasítások foglaltatnak. Minden betegnek énképeben
a könyvet mindenhol teljesen ingyen kiadóm és benne, hogy olvasót meggyőzzem,
gyógyultaknak számos bizonyítványát kinyomatam.

Killingenthal, Szászország ERNST HESS
Eucalyptus-behozatala.

Kérem tessék pontosan a végjegyre ügyelni.

Raktárak Magyarország részére: Budapesten: Török József, Király-utca 13.,
Lederer F. „Magyar Királyi gyógyszerár V., Erzsébet-tér, Dr. Rosenberg Sándor
„Colling gyógyszerár“ VII., Keresztút 45., Eibach Ödön „Szent Bertalan“ gyógyszerár-
ára, VI. András-út 55., Dr. Budai Emil „Városi“ gyógyszerár IV., Városcsúta 24.,
Radits J. „Ehehr Kereszt“ gyógyszerár IV., Fővám-tér 6., Hatnyu-„gyógyszerár
Aréna-t 124., Kerpel Vilmos „Fehér Sas“ gyógyszerár V., Lipót-körút 28., Krefner
Kálmán gyógyszerár, Ullrich 65. és vidéken a legelőször jobb gyógyszerárban.

Állami felügyelet alatt! Állami felügyelet alatt!
Gerő Ferenc katonai előkészítő-iskolája az
egyéves önkéntességi képesítő vizsgára

VI. Nagy János-utca 3. szám.

Ezen több év óta fennálló és szép sikerrel működő iskola előkészíti 6 és 10 hónapra terjedő
tanfolyamon az önkéntességi vizsgára kiváló középiskolai tanárok közreműködésével olyan
ifjakat, kik az önkéntességi vizsgára jogosultak érettségi bizonyítványukkal nem bírnak. Részletes
ismertetőt kívánatra küldök.

Az új tanfolyam szeptember 1-én kezdődik.
Beiratás naponként délután 4—7 óráig.

VIDÉKIEK RÉSZÉRE INTERNATUS.

Tan- és nevelő-intézet

nyilvánossági joggal

Budapestben, Hold-utca 19. sz.

Az intézet 25 év óta áll fenn.

Dr. László Mihály nyilvános főgimnáziumban és nevelőintézetben,
mely államérvényes osztály- és érettségi bizonyítványokat
állít ki, a beiratások szeptember 1-én kezdődnek. Azonban már most
is lehet előjegyezni.

A növendékek lehetnek bennlakók, felkiosztások és bejárók.
Értesítővel kívánatra készséggel szolgál az igazgatóság.

Dr. László Mihály, igazgató.

Minden szövegi bejelentés naponta négy alkalommal 4 fillér. Vasárnaponként 8 fillér.

KERESLET.

A hirdetőkre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: VIII., Kerepesi-ut 25. szám.

Szerkesztői telefon-szám: 66-12.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bérletet kell mellékelni.

Kiadóhivatali telefon-szám: 64-39.

Apró hirdetőket május hó 1-től fogva Kerepesi-ut 25. szám alatt (Telefon 54-39.) központi irodákban és eredeti nyomat mellett megérkező újságokban lehet feladni.

Nevelőket, gyarmakvezetőket, bennlakó és különféle tanárokat elbocsátó N. Szevegő N. Széchenyi, Gerson Anna, Budapest, Erzsébet-kürt 52. 1798

Birtokok eladó! 18 lakás igen jó karban lévő 3 szobás ház, konyha és kamrával...

Ház Kispesten, 150 [l]des területen, mely fölött 3 szobás ház, konyha és kamrával...

Vendéglők fogymlébe A Gyöngyös és Visnadi fogymlégekben, saját szőlőkerttel...

Blockner J. hirdetői iroda IV. ker. Új-utca 5. szám. Breuer névreké dolmányüzem Teréz-kürt 54. szám alatt.

Okleveles tanítóknak német, francia, zongorasimpertel is, nevelőknek, bennlakó, nevelőknek, okleveles tanítóknak...

Légszusz-csillár ebédlő és szalonba eladó. Óvodai-utca 24. I. em. 18. 15006

Szülők! Tanulmányokban elmaradt tanulmányok rövidesen felolvasással, közzé adással is leolvastatjuk...

A hölgyekre nevez. nagy fontosságú azt tudni, hogy egyedül a "Lorison-Orém" van arra...

Megyéleire keresek szociális munkásokat és jókarakterű levegőnyelőket az az megjelölt helyeken elhelyezni kívánom.

Eladó díszmunkású intézet Szeged, Széchenyi-ter 6. szám. Telphon 60.

Eladó díszmunkású intézet Szeged, Széchenyi-ter 6. szám. Telphon 60.

3 darab teljesen új és alól légszusz lámpa felszerelve, továbbá 1 dró hűtőgép új felszereléssel...

Általános érdeklődések Lovász. Kassay Adolff. Az élet minden körülmeire. Ára füze 2 k.

Egy jó házból való fiú tanulókat felvételt fűszer- és fűszerüzletben. Oktatói utca VIII. Nagytúrban. 6. szám.

Budapestben a fővárosban egy palota és egy háza telék eladó. Fiala utca 1. lakóházban. ad. 2271-

Ház Ó-Budán modern építkezés a Magyar-utca 61. 611. számú telken, melynek egyrésze szőlőkert a ház 5 szobás, konyha és kamrával...

Szülők és gyümölcs. Nemes fajok 5 kilós postakötevények. Ára 100. 60000

Óva a felesleges! Mindegyik négyre legfontosabb könyve gyermekalkalmat...

Fizetek 300 koronát annak, ki hisztudományok vagy néprajzot, földrajzot, lankidőhivatalban vagy fogorvoslati adókezelést, mint...

Hölgyeknek megváltó és tanácsot nyújtó kiadványok. Kényelmesen megírható, egyszerűen megírható, egyszerűen megírható...

Magántisztviselők tanácsok és hívteljesítés. Budapest, V. Váci-kürt 52. Előnyös feltételek mellett kölcsönözhető...

Óva a felesleges! Mindegyik négyre legfontosabb könyve gyermekalkalmat...

Szüneti asztali tanfolyam. Ezen évben is július 1-én egy asztali tanfolyam nyílik...

Asztali tanfolyam (V. kerület) minden iskolai korú, csendes urleányok részére...

Correptornak ajánlunk szerezni díjazott VI. reáliskola, ki a franciában...

Telek, Erzsébetváros, 144 négyszögletes területen, csernozom épült...

70 koronáért az egész nyári idejére bérbeadó Törökbalinton 100 koronáért...

Kutak, asztaltok, csövek, tartályok, szivattyúk, építési és nagyváltó munkák...

Asztali tanfolyam (V. kerület) minden iskolai korú, csendes urleányok részére...

Correptornak ajánlunk szerezni díjazott VI. reáliskola, ki a franciában...

Telek, Erzsébetváros, 144 négyszögletes területen, csernozom épült...

70 koronáért az egész nyári idejére bérbeadó Törökbalinton 100 koronáért...

Kutak, asztaltok, csövek, tartályok, szivattyúk, építési és nagyváltó munkák...

Asztali tanfolyam (V. kerület) minden iskolai korú, csendes urleányok részére...

Correptornak ajánlunk szerezni díjazott VI. reáliskola, ki a franciában...

Telek, Erzsébetváros, 144 négyszögletes területen, csernozom épült...

70 koronáért az egész nyári idejére bérbeadó Törökbalinton 100 koronáért...

Kutak, asztaltok, csövek, tartályok, szivattyúk, építési és nagyváltó munkák...

Asztali tanfolyam (V. kerület) minden iskolai korú, csendes urleányok részére...

Correptornak ajánlunk szerezni díjazott VI. reáliskola, ki a franciában...

Telek, Erzsébetváros, 144 négyszögletes területen, csernozom épült...

70 koronáért az egész nyári idejére bérbeadó Törökbalinton 100 koronáért...

Kutak, asztaltok, csövek, tartályok, szivattyúk, építési és nagyváltó munkák...

Asztali tanfolyam (V. kerület) minden iskolai korú, csendes urleányok részére...

Correptornak ajánlunk szerezni díjazott VI. reáliskola, ki a franciában...

Telek, Erzsébetváros, 144 négyszögletes területen, csernozom épült...

70 koronáért az egész nyári idejére bérbeadó Törökbalinton 100 koronáért...

Kutak, asztaltok, csövek, tartályok, szivattyúk, építési és nagyváltó munkák...

Asztali tanfolyam (V. kerület) minden iskolai korú, csendes urleányok részére...

Correptornak ajánlunk szerezni díjazott VI. reáliskola, ki a franciában...

Telek, Erzsébetváros, 144 négyszögletes területen, csernozom épült...

70 koronáért az egész nyári idejére bérbeadó Törökbalinton 100 koronáért...

Kutak, asztaltok, csövek, tartályok, szivattyúk, építési és nagyváltó munkák...

Asztali tanfolyam (V. kerület) minden iskolai korú, csendes urleányok részére...

Correptornak ajánlunk szerezni díjazott VI. reáliskola, ki a franciában...

Telek, Erzsébetváros, 144 négyszögletes területen, csernozom épült...

70 koronáért az egész nyári idejére bérbeadó Törökbalinton 100 koronáért...

Kutak, asztaltok, csövek, tartályok, szivattyúk, építési és nagyváltó munkák...

M E S E

Babaország.

Hallottátok-e már híret Babaországnak? Nem? Pedig, ha megkérdeznék a szőke Dusikát, ő tudna nektek sokat mesélni Babaországról, mert ő már volt ott. Tudjátok mit, gyerekek, ha jók lesztek, akkor elmondom nektek, hogy hogyan történt az a história Dusikával.

Dusika nagyon jó kis lány volt s ezért az anygalkák és a Mikulás bácsi mindig roppant sok játékkal örvendezteték meg. Dusi örült minden játéknak, hogye örült volna, de mégis csak akkor volt legboldogabb, ha babát kapott. Pedig már milyen borzasztó sok babája volt és ő mégsem unta meg őket, a régieket éppen úgy szerette, épp úgy kényeztette, mint az újakat. Este lefekette őket, amelyik babának nem jutott ágy, annak rózsalevelből vetett, nehogy a hideg, kemény padlón keljen fekdünie. Reggel aztán, ahogy felöltözött és imádkozott, első dolga volt a babákat egy-egy esőcskával fölkelteni és fölöltöztetni, megreggeliztetni őket.

Egyik éjjel, hogy fölébredt Dusika, halk, ezüstcsengős hangokat hallott a balaszóatól. Kiugrott az ágyból, fölvette szoknyácskáját és átment a babaszobába. Mit gondoltok, mit látott ott? A sok baba mind fölötözve, kalappal állt és beszélgettek, nevetgéltek. Dusika megállt az ajtóban és figyelt. Egyszerre csak kinyílik az ajtó s belép egy szép kis nyulacska.

— Kérem, a csónak készen áll, tessék beszállani! — szólott.

Erre a babák szépen párosával megindultak kifelé. De Dusika azt már nem nézhette nyugodtan, hogy a babái mind elmennek, elkezdett keservesen sírni. A babák meghallották ezt a sírást, észrevették Dusikát.

— Édes Dusi mamánk, hát te itt vagy? mért sírsz? Ne sírj, hanem gyere velünk, mi minden éjjel hazamegyünk Babaországba és reggelre visszajövünk.

— Dusika nagyon megörült, hamarosan fölötözött s aztán mindnyájan megindultak a nyulacska vezetésé alatt. A kapu előtt a vízen várta őket egy gyönyörű szép kis ezüstcsónak, ebbe beszálltak és a nyulacska hozzáfogott az evezéshez. Oh, hogy örült Dusika, ő még sosem csónakázott, még csak facsónakban sem, hát meg ezüstben. Vidám beszélgetés, éneklés kőzt hamar elmúlt az idő, alig vették észre, már is megérkeztek Babaországba, egy gyönyörű gyémántos szigetre. A sziget partján nyulacskákat várakoztak s ők segítettek a kiszállásnál. Egyik nyulacska, kit a többiek Nyuszi hercegnek hívtak, karját nyújtotta Dusikának. A babák is mind belékaroltak egy-egy nyulacskába és megindultak a szigeten. Lepten-nyomon szebbnél-szebb virágokat láttak. Száz meg száz babafecske

szállodogált a levegőben. A mi földünkön egyszerűen légynek nevezik a babafecsket és nem nagyon szeretik, de ott Babaországban minden baba boldog, ha egy ilyen fecske a vállára száll. A kicsi molylek voltak a pillangók. S a házak, óh, ha láttátok volna, hogy a házak mily gyönyörűek voltak! Nagy virágok voltak a házak, s amilyen virágban laktak a babák, olyan virág volt Babaországban a nevük. Így Dusika menyasszony-babájának egy harangvirág volt a háza s így ott Harangvirág volt a neve.

Egyszerre csak egy gyönyörű rózsához értek; itt lakott a babakirályné. Kicsi harmatcseppek ülték a róza szélén s örökdedek a királyné álma fölött. A babák körülállták a rózsát, persze nemcsak Dusika babái voltak itt, hanem sok más kis leányei is, akik mind csónakon érkeztek. Mikor már az utolsó csónak is kikötött és mind a babák együtt voltak, hirtelen előjött hat kis tücsök s elkezdtek gyönyörűen hegedülni. Erre a gyönyörű muzsikaszóra szétnyílt a róza kelyhe s kilépett rajta a babakirályné. Elhiszem, hogy sok gyönyörű szép babát láttatok, de ilyen szépet még soha. Hosszu szóka haja volt, égszínkék szeme, csillogó-villogó aranyruha rajta, kicsi papuesvirág a lábán, gyémántkorona a fején s hófehér lilomszál a kezében. S ime a királyné egyenesen Dusikához fordult és így szólt:

— Dusika, édes kis leányom, téged ismerlek már hírből, nem is gondolod, mily örömet okoztál azzal Babaországban, hogy eljöttél miniket meglátogatni. Harangvirág, Szegfű, Gyönyörűke, Hajnalka, Ibolyka és a többi sok-sok babád nem győznek eleget mesélni a te jószágodról. Ha a Mikulás bácsi vagy az anygalkák jönnek, mindegyik baba azt kéri tőlük, hogy Dusikához vigyék, ha már itt kell hagyni Babaországot. De persze minden babát nem lehet hozzád vinni s így bizony sok babának nagyon rossz dolga van, ha egy-egy rossz gyerekekhez kerül.

Alig hogy ezt kimondta, keserves jajgatás hallatszott; egy esomé nyuszi érkezett, beteg babákkal az ölükben, ezek a babák jajgattak. Egyiknek a lába volt kitorva, másoknak a karja, harmadiknak a szeme volt kiverve, egy másikkal az orra volt beverve, szóval mindegyiknek volt valami baja.

— Látod, Dusika, ezek a rossz gyerekek babái. Lásd, kis lányom, a babáknak épp úgy fáj, ha megütik magukat, vagy valamijök eltörik, mint az embereknek. Mert mi is emberek vagyunk, baba-ember, csak hogy egy gonosz boszorkányelátkozott minket és ezért nappal nem szabad sem beszélünk, sem mozognunk, úgy kell tennünk, mintha nem is élnénk. Éjjel aztán minden babás házhoz elmegy egy-egy nyulacska csónakon s hazajönnek a babák országukba; reggel persze visszaternek. Most pedig, kedves Dusika és ti is, visszababám és nyulacska — folytatta a babakirályné — gyertek lakomához.

Nyuszi herceg ismét karon fogta Dusikát s

odavezette a terített asztalhoz. Margitvirág volt a tányér, gyöngyvirágkebeli a pohár, a kés és villa kicsi tücskökből voltak kifaragva. Cserebogárkák voltak a pinérek. Es milyen finom ételek voltak, mind virágokból készítve. A lakoma mindenkinek nagyon izlett és utána a kis tücskök ismét táncdudáltak a muzsikára. Mind a babák tánca kerekedtek, ki egy nyuszival, ki egy másik babával, Dusika Nyuszi herceggel, táncoltak egész reggelig s ekkor egyszerre csak — Dusika felébredt és az ágyában találta magát. Nem emlékezett már rá, hogy került haza Babaországból, de hogy ott volt, biztosan tudja, s ha nem hiszitek, arról ő nem tehet.

Erssi néni.

KÜLÖNFÉLÉK

Buzakeresztek.

Álloak sorban, hallgatagon
A keresztet.
A perselő nyárléghen
Fű se reszket.

Mégis mintha mozdulna egy
Halk lebelet
S rezdülne a kalászok,
A levelek.

Tán azért, mert szellő szárnyán
Ideszáll ma
A magyar nép reményesége,
Minden álma.

Ideszáll az ő imája
Évről-évre,
Nincs is nálad jobb barátja,
Sárga kéve.

Ha te egyszer elhagynád a
Magyar népet...
Már a pusztia gondolattal
Szívét téped.

Nem lehet meg a magyar nép,
Csak te véled,
Mert te vagy az igaz kereszt!
A megváltás és az élet.

Feléki Sándor.

+ A császár és a hajós. A királysági lapok Vilmos német császár norvégia időzése alkalmából mulatságos anekdotát elevenítenek fel, amely a császár 1894-ik évi norvégiai látogatása alkalmával történt. A történet hőse egy Anders Pedersen nevű révkalauz volt, aki Tromsøtől Skaarøig vezette a császár hajóját. Eunek az utazásnak egyik érdekese eseménye, hogy Vilmos császár egy cseh-lógasban is részt vett. Mikor Anders Pedersen a császári hajót elhagyta,

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irtá: GIOVANNI VERGA

(31)

Mindenki új orvosságot ajánlott, a szentek ereklyéit és szentképeket is, amelyeknek hatását a sekrestyés sajátkezűleg akarta kipróbálni.

Nem használt semmi. A beteg azonban folyvást ismétlé:

— Semmi baj... csak egy kis kölkö. Sokat bosszankodtam. Holnap fölkelek.

De ő maga sem gondolt többé rá és sohasem kelt föl többé. Csontvázzá száradt, csupa csont és bőr lett; csak a teste dagadt meg, mint egy tömlő. A helységben, ahol az orvos lemondott életről, utóertő az isten keze és megfojtotta őt gazdagságában. A veje ura irt Palermo-ból, hogy küldjenek neki pontos jelentéseket. Beszélt rendezendő üzleti ügyekről és a nemeskőra lejáró határidőkről. Az utóiratban egy kétségbeesett sor lezabellától, aki még mindig szenvedte az utolsó csapás nyomait, amely legutóbb érte. Speranza jelen volt és mikor bátyja egészen elérzékenyült a level olvasására, mérget és epét okádott.

— Ugy van! Most még csak rontsd meg a véredet jobban. Elmehetnél a másvilágra, — evezdül és elhagytad, mint olyan ember, akinek semmije sincs!... Ki volt a szükségben melletted mindig? A leányod csak szép szavakat küld...

Motta nem válaszolt. De lopva a fal felé fordulva, elkezdte halkán sírni. Olyan lett, mint egy gyermek, rá sem lehetett ismerni. Amikor Diodata meghallotta, hogy Motta rosszabbul van, elment hozzá látogatába és hogy bocsánatot kérjen tőle azért, amit gyer-

mekei a lázadás éjjelén okoztak neki. Szinte gyökeret vert a lába a földben, amikor így elváltozva meglátta Mottát, akinek a szemei minden új arera megmerevedtek és villogtak.

— Tekintetes ur... eljöttem, hogy lássam magát, mert azt mondták, hogy ilyen állapotban van... Boocsásson meg ezeknek az istenteleneknek, akik magát megbántották... Gyerekek, nincsen eszük... Levették őket a lábukról, a szegények nem tudták, mit cselekszenek... Boocsásson meg nekik, az én kedvemért, a tekintetes ur!

És Diodatán látni lehetett, hogy őszintén beszél, látni lehetett, mint nyeli le a könnyeket, amelyek minden szavára szeméibe tölultak, mielőtt meg akarta ragadni kezeit, hogy megcsókolja. A beteg ember egy tiltakozó mozdulattal tett és rázta a fejét, mintha azt akarná mondani, hogy most semmivel sem törődik. Ebben a pillanatban odajött Speranza és nagy lármát csapott, hogy ez a szemtelen szessony még a halalos ágyán is el akarja csábítani testvérét, hogy valamit kicseleljen tőle, hogy utójára is nyuzson rajta. Pióca ez az asszony. A bátyja költségén szitta telo magát; Hát ez neki nem elég? Most elröpültek a hollók, mert érezték a dögszögöt! A beteg lezárta a szemeit, hogy ettől a kintől megmeneküljön és hanykolódott az ágyában, mintha új roham fenyegetné. Így el kellett mennie Diodatának, anélkül, hogy elbucsznathott volna, lehorgaszott fejével belebujva köpönyegébe, Speranza mosolyogva és szeretetteljesen tért vissza bátyjához.

— Hogy segítsünk rajtad, azért vagyunk itt... Nem fogunk téged elhagyni, ne félj... Mindened meglesz, amire szükséged van... csak parancsolj. Mit csinálhatnál te most ezzel a boszorkánynyal? Főlemésztené a testedet, a lelkeidet, még az utolsó vacsorát sem fogadhatnád, olyan nagy lenne a botrány e házbán.

Speranza jobban kiszolgáltá, mint egy cseléd és odaadón ápolta, nem törődve se fáradsággal, se költséggel. Amikor látta, hogy nem használ semmi, elhívatta Tavuso doktor fiát, aki most tért haza

Nápolyból, ahol promoveálták, legényemberke, még szőr s volt állán és úgy fizettetett magának, mintha fejedelem volna. Motta ur meg is mondta neki a véleményét, amikor látta, hogy a toll után nyul, hogy a szokásos szélhámosságot leírja:

— Fiatal ur, én magát felnőni láttam! Nekem ir maga receptet? Kinek tart engem, fiatal barátom?

— Akkor — kiáltott a doktora dühösen — akkor hívassa a gyógykövacsot! Minek hívatott, akkor engem? — Vette a kalapját és eltávozott.

De minthogy a beteg a pokol minden kínjait szenvedte, azt remélve, hogy valaki mégis csak megtalálja az igazi szert, és hogy a szomszédokat elhallgatassa, akik fősvényességgel vádolták, meg kellett előtők hajolnia és bele kellett törödnie a patikába és az orvosokba. Tavuso doktor fia, az öreg gyógyszerész, a község híres borbélyai mind elvonultak Motta mester ágya mellett. Jöttek, néztek, tapogatóztak, maguk közt bizonyos titkokat, rejtelmes szókat váltottak, hogy végigtörzong az ember háta és mindegyik hátrahagyta a maga véleményét egy kis cedulán — Motta megrémülve, nem szólt semmit, hanem iparkodott rőptükben elkapni a szavakat, bizalmatlanokdva nézte a cirogatott kezeket. Hogy a pénz hiába ki ne adja, mielőtt a receptet a patikába küldte, felszólította a fiatal Tavusot és figyelmeztette, hogy egy egész szekrényre tele van orvosságos üvegekkel és skatulyákkal, amiket a boldogult felesége számára rendelték az orvosok... A költségeket nem néztem, doktor ur. Még itt állanak mind az orvosságok. Ha azt hiszi, hogy most használhatók volnának.

Az orvosok még nem is válaszoltak neki, amikor a komor arcoktól megrémülve, hebegte: — Jobban érzem magamat. Holnap fölkelek. Küldjétek falura és huszonegy óra alatt megint egészséges leszek.

Az orvosok igent mondtak, mint egy gyermeknek szokás, hogy megnyugtassák.

— Holnap, hoinapután.

(Folytatása következik.)

Vilmos császár aki nagyon jókedvében volt, megkérdezte tőle, hogy megkapta-e a bérét rendesen.

Igen, felség — felelt a révkalauz — és még azontúl 20 arany koronát is ajándékol a cet miatt.

Erre a császár kezét nyujtva neki így bucsuzott:

Nos, hát akkor isten veled te révkalauz, derék Anders Pedersen.

A hajós nem merde a feléje nyujtott kezét elfogadni és teljesen megzavarodva állt a császár előtt.

A császár erre nevetve nyult a hajós keze után és az keményen megrázta, tört norvég nyelven ezt mondta:

— Én is csak ember vagyok Anders Pedersen, ne félj tőlem! Isten veled.

XIII. Leo és Jacobini bíbornok. A nyolcvanas években különösen két bíbornok volt ismeretes Rómában a feltűnő megjelenése révén: a később elborult elmével elhunyt Howard angol nuncius, akit tulhajtott eleganciája miatt joggal neveztek a bíbornoki kollégium walesi hercegeinek és a szerényen öltözködő Jacobini kardinális, akit saját szerű hajviselete tett mindenütt ismerté.

A nők tétőfoglalása Angliában. A nők működési tere napról-napra nagyobbodik Angliában. A napokban felszólította az admirális Pembroke azonnal igazgatót, hogy adjon véleményt, vajjon előnyöse-e a nők alkalmazása a rajzoló irodákban és a butornéhelyekben.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A zentai kiállítás. A zentai mezőgazdasági-és iparkiállítás előmunkáit teljesen be vannak fejezve és a kiállítási tárgyak elhelyezése folyamatosan van.

Vilamosok forgalma. A budapesti villamos városi vasút részvénytársaság vonalain júliusban összesen 239.642 korona volt a bevétel.

Zálogleveleink belátéka. Ilyen címen R. Farkas József a Közgazdasági munkatársra érdekes és igen értékes tanulmányt tett közzé.

második fejezetet az egyes intézetek záloglevélüzleteinek kimerítő ismeretelésére fordítja és az így gyűjtött kimerítő ismereteknek tesznek eleget, de saját akaratukkal is szigorítják a törvényi intézkedéseit.

Sorsolás. Belsőből jelentik: Az 1890. évi államsorsjegyek ma megejtett huszadán a következők sorozatokat sorsolták ki: 61 263 351 366 413 517 614 781 832 838 1136 1194 1410 1602 1665 1709 1719 1845 1847 1866 1907 2014 2201 2 96 2347 2656 2881 2897 2968 3017.

Az Alsó Leánykiszásmisai Együlethez (gyermek-és életbiztosítók-intézet) folyó évi július hónap 1,380 200 korona értékű biztosítási ajánlat nyújtottak be; ezekből elfogadottak 1,119,400 korona visszautasítottak 240 800 korona.

A budapesti közúti vaspálya-társaságnak ez évi július havában 651,972 K. bevétel volt. Az összes bevétel az évi január hó 1-től július 31-ig 4,230,886 K, a múlt év hason szakában 4,032,078 koronára rugott.

Fizetésektelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: Zein Ferenc kereskedő Nagyszében, Klein R. és Társaság Szabadka, Lelerc Mór térfidvátáru-kereskedő Ujvidék, Kogoj János kereskedő Fiume.

Sertéskonsumvásár. (A székesfehérvári sertés-vásár és közvághid intézésége.) Augusztus 1-én, Főlhajtás: Zsirsértés, egymint öreg I. rendű — kilogramm felül — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Husserítés egymint: nehéz 300 kilogramm felül — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab.

Bécsi vágomarhavásár. Augusztus 1. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásároknak ma megtartott vesztézári vágomarhavására lelhatottak — darab magyar, — darab galiciai, — darab bukovinai, — darab németországi. Összesen 511 darab szarvasmarha.

Jegyzékek: 100 kilogrammonként élsúlyban, magyar hizókör I. rendű minőségű — fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 51—74 fillér, III. minőségű — K. galiciai hizókör I. minőségű — fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű — fillér, III. minőségű — fillér; német hizókör I. minőségű 80—83—fillér, kiv. 85—fill. II. minőségű 65.—76.—fill. III. minőségű 78—82 fillér. Legelő ökör — fillér paraszti ökör — fillér, levágott ökör — fillér. Bika 74.—74.—K., tehén 63.—korona. Kivételesen — korona, bivaly 26—50 korona. Az árak métermézeinkint, élsúlyban értendőek, fogyasztási adó nélkül.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, augusztus 1. Szilárd irányzat mellett 1,00 métermáza új és 7,00 métermáza régi buza került a forgalomba.

Más gabonanevekben nem változtak az árak.

Eladatok: Buza (Uj). Tiszavideki: 400 mm 82 k. 7 K. — f., 200 mm 81 k. 7 K. 95 f., 600 mm 81 k. 7 K. 75 f., 100 mm 81 k. 7 K. 95 f., 1000 mm 80 k. 7 K. 80 f., 1000 mm 80 k. 7 K. 90 f., 500 mm 80 k. 7 K. 85 f., 200 mm 80 k. 7 K. 75 f. üszkös, 150 mm 85 k. 7 K. 75 f. üszkös, 100 mm 79 k. 7 K. 65 f., 100 mm 79 k. 7 K. 75 f., 100 mm 78 k. 7 K. 75 f., 400 mm 78 k. 7 K. 72 1/2 f., 200 mm 78 k. 7 K. 72 1/2 f., 400 mm 78 k. 7 K. 75 f., 500 mm 70 k. 7 K. 75 f.

300 mm 81 k. 7 K. 77 1/2 f., 800 mm 80 k. 7 K. 77 1/2 f., 400 mm 79 k. 7 K. 70 f., 600 mm 79 k. 7 K. 70 f., 200 mm 79 k. 7 K. 65 f., 70 mm 79 k. 7 K. 65 f., 80 mm 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm 78 k. 7 K. 67 1/2 f., 200 mm 78 k. 7 K. 60 f. sárga.

Felső-magyarországi: 100 mm 78 k. 7 K. 50 f. Buza. (Ó) Tiszavideki: 250 mm 81 k. 8 K. 10 f., 200 mm 81 k. 8 K. 10 f., 100 mm 81 k. 8 K. 10 f., 100 mm 81 k. 8 K. 07 1/2 f., 250 mm 80 k. 8 K. 07 1/2 f., 150 mm 80 k. 8 K. 07 1/2 f., 100 mm 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm 78 k. 7 K. 95 f.

Pestmegyei: 400 mm 81 k. 7 K. 97 1/2 f., 300 mm 79 k. 7 K. 97 1/2 f., 200 mm 78 k. 7 K. 85 f., 100 mm 77 k. 7 K. 60 f. sárga.

Bácskai: 100 mm 78 k. 7 K. 95 f., 200 mm 77 k. 7 K. 97 1/2 f., 900 mm 77 k. 8 K. — f.

Mind három hónapra. Rozs: 200 mm 6 K. 05 f. Tengeri: 800 mm 6 K. 80 f. Arpa: 800 mm 5 K. 60 f., 200 mm 5 K. 60 f.

Készpenzfeletés mellett. A kászár hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktözsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonként.

Table with columns for 'B u z a', 'Kilós', 'Kilogramm ára', 'Kilogramm', 'Kilós', 'Kilogramm', 'Kilogramm'. Rows include Tiszavideki, Felső-magyarországi, Pestmegyei, Bácskai, Budaörsi, Budaörsi, Budaörsi, Budaörsi, Budaörsi, Budaörsi.

Table with columns for 'Zsír', 'Kilós', 'Kilogramm', 'Kilogramm', 'Kilogramm'. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Kósa.

A határidőszület folyamán a következő kötések törtétek:

Öktóberi buza 1903. . 7.24—7.28—7.26 Apriisi buza 1904. . 7.46—7.49—7.48 Októberi rozs 1903. . 6.10—6.13 Októberi zab 1903. . 5.26—5.29—5.27 Augusztusi tengeri 1903. 6.16—6.22 Májusi tengeri 1904. . 4.85—4.89—4.88 Augusztusi repce 1903. . —. —. —.

Dél egy órákor a következő záróárak állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1903. 7.28—7.27 Apriisi buza 1904. 7.47—7.48 Októberi rozs 1903. 6.12—6.13 Októberi zab 1903. 5.26—5.27 Augusztusi tengeri 1903. . . . 6.21—6.22 Májusi tengeri 1904. 4.87—4.88 Augusztusi repce 1903. —. —. —.

Délután fél 5 órákor zárul:

Októberi buza 1903. 7.26—7.27 Apriisi buza 1904. 7.46—7.47 Októberi rozs 1903. 6.12—6.13 Októberi zab 1903. 5.27—5.28 Augusztusi tengeri 1903. . . . 6.21—6.22 Májusi tengeri 1904. 4.90—4.91 Repce augusztusra 1903. —. —. —.

A budapesti értéktözsde.

Alacsony külföldi jegyzések folytán a mai tőzsdén kedvetlen hangulat uralkodott és csupán az osztrák hitelrészvényekben volt némi forgalom.

Előzőszo. Osztrák Hitelrészvény 658.75—659.—, Államvasút részvény 667.—667.25. Koronajáradék 9885.—9887.00 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 9.90—9.95%. Magyar Hitelbank részvény 725.50—729.50, Osztrák Hitelrészvény 658.25—654.—, Rimamurányi vasúti részvény 454.50. Államvasúti részvény 668.75—667.25 korona

4 órákor zárul: Osztrák Hitelrészvény 668.75, Magyar hitelrészvény 728.—, Leszámítóbank részvény —.—, Rimamurányi vasúti részvény —.—, Osztrák-magyar államvasúti részvény 666.50. Közüti vasút részvény —.—, Városi villamos vasút részvény —.— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezon szerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg: Jegyzékek: Heremag: luerna magyar —.—, korona, vörös aprószemű —.—, korona, vörös erdőlyi —.—, korona, vörös bászagi —.—, korona, középszemű —.—, korona, nagy szemű —.—, korona, Dismószisz: budapesti 61.—, 61.50

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

Budapest, Kerepesi-ut 38. szám.

HÉTFŐN KEDDEN SZERDÁN

Rendkívüli cikkek elárúsítása

A diszmű- és háztartási-cikkek osztályában:

- Fénykép keretek**, nehéz, öntött fémbl, nikkelezve, óriási nagy és rendkívül díszes kivitelben, magassága 34 cm. kabinet vagy visít képek részére ... **90 kr.**
- Tintatartók**, öntött fémbl, igen díszes és nagy kivitelben, üvegtartályal és fémfedővel ... **45 kr.**
- Szalvéta-karikák**, ezüstözött vagy aranyozott bronzbl, díszes színes emalle-betűvel ... **20 kr.**
- China-ezüst kenyérkosarak**, művésziesen vésvé, talppal, díszes fogakkal ... **1-95**
- China-ezüst gyertyatartók**, művésziesen vésvé, elegáns formában, magassága 23 cm. ... **1-80**
- Csemekék-készletek**, alma v. körte-alakok majolikából, mint állvány, 6 drb majo ilka-nyelű kessel együtt egész készlet ... **35 kr.**
- Gyümmölszolgálatól**, igen díszes és nagy gömbölyű majolikától, 5 cm. magas, díszes, fényes nikkel kerítéssel, öntött fogakkal ... **75 kr.**
- Nikkel felszolgáló-tálcák**, művésziesen vésvé, erős kivitelben, öntött ezüstözött díszfogakkal, teljes hossza 48 cm. ... **75 kr.**
- Nikkel kenyér kosár**, fényes nikkelbl, díszesen áttörve ... **35 kr.**
- Hullámos hajszűrő**, kétágú, kanálalaku hullámfedővel ... **35 kr.**

- Levélpapír-készlet**, magas aranyomatú díszdobozban, 50 drb kiváló finom levélpapír 50 borítékkal együtt ... **40 kr.**
- Női kézitáskák**, hosszukás alak, finom pluchebl vagy borból, parfüm-üveggel és külön aprópénz-érszénnyel berendezve ... **75 kr.**
- Dohány- és cigarettetárcák**, utanzott krokodil borból ... **35 kr.**
- Fénykép-album**, nagy quart alak, bordó selyem-pluchebl díszes ektémény ... **80 kr.**
- Valódi japán kályhaernyő**, legompásább szobadisz, átmerője 60 cm. ... **22 kr.**
- Valódi japán dohányszórási-készlet**, finom fekete lakk aranyozással ... **25 kr.**
- Valódi japán asztali-lapát**, kofével, finom fekete lakk aranyozással ... **30 kr.**
- Valódi japán keztü-doboz**, finom, fekete-lakk aranyozással ... **20 kr.**
- Dohányzó-asztal**, elegáns svájci ház, kerítéssel és katalaku tartókkal, eszteregályozott 3 lábú állványon remek dísztárgy ... **1-50**

A fentebbi cikkekre vonatkozó LEVÉLBELI vagy POSTAUTALVÁNYI megrendelések helyben nagy kelendőségük miatt nem intézhetők el.

Nagy mintagyűjtemény
Nagy képes árjegyzék
nyári francia batiztok, delainek, zephírek, szatinok és mosókalmékokbl, valamint az összes áruicikkekről

ingyen és bérmentve küldünk vidékre.

1808. év óta eredménytel használattalnak bel- és külföldön a

BERGER-féle

gyógy-, egészségi-szappanok

G. Hell & Comp. gyárából Troppau-ban. Aranyérem Páris 1900.

Berger-féle 40 száz. kátránszappan, }
Berger-féle kőnes kátránszappan }
Berger-féle glicerín kátránszappan, }
Berger-féle panama kátránszappan }

Igen kedveltek a következő szappanok: **Borcsaszappan**, **Boraxszappan**, **Carbolszappan**, **Naphthol-kén szappanok**, **Szalicin szappanok**, **Bőr- és bőrgyógyászati szappanok**, **Kénszappan**, **Kéntej- és kőn-homok-szappan**, **Aszpirinszappan**, **Petrosumulfolszappan** városi árú és vaszkóval ellátott. **Tanninszappan**, Berger-féle **fogászati** tubuszokban, 1. számú rendszeri fogak, 2. számú **dohányszórási** készlet, kitűnő fogtisztító szerke.

Az összes Berger-féle szappanok G. Hell & Comp. gyárából, 30 év óta bevezette, valódi diszáguk jelölést önen véd. **AB** jelleggel és a cég aláírását G. Hell & Comp. gyárától a címükön viselik.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerészrta Budapest, Király-utca. Kicsinyben Magyarország összes gyógyszerlárában.

Olcsó butor.

25⁰ engedménnyel adom el összes raktáron levő szilárd gyártmányú asztalos és kárpitos butor-készleteket.

Nagy választék háló-, ebédli-, szalon-, uriszoba, valamint minden a lakberendezéshez szükséges tárgyakban, a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig.

Dósa Kálmán

asztalos és kárpitos

Budapest, Kerepesi-ut 28. sz., főemelet.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

ad 48873/903. szám. V. 2.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A Tisza folyó Tivadar-Tiszafüred, a Bodrog folyó Zemplén-Tokaj és a Szamos folyó Szatmár-Vásáros-Námény közti szakaszain 1903—1907. években szükséges és évenkénti 7000—15000 köbméterrel számbavehető I. osztályú terméskő szállítására nézve

1903. évi szeptember 2-án déli 12 órakor Budapesten, a m. kir. földmívelésügyi miniszterium II. em. tanácstermében (98. szám) újabb zárt ajánlati nyilvános versenyárgyalás fog tartatni.

A kötetendő szerződés és annak kiegészítő részét képezendő általános és részletes szállítási feltételek a sátoraljaújhegyi m. kir. folyamammernőki hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Az ajánlattevő köteles ajánlatához a sátoraljaújhegyi m. kir. folyamammernőki hivatalnál megszerzethető ajánlati ívet használni.

Bánatpénzül az ajánlati költségösszeg 5%-a óvadékképes értékpapirokban vagy készpénzben a budapest IX. ker. m. kir. állampénztárnál a földmívelésügyi tárca kezelésébe letétbe helyezendő, az ezt igazoló pénztári nyugta az ajánlatához melléklendő.

A szabályszerűen kiállított ajánlatok a jelzett nap délelőtt 11^{1/2} órájáig a m. kir. földmívelésügyi miniszteriumban Petrik János segédhivatali főigazgatónál (főemelet 29. szám) a szállítási szándékolt kőanyag mintájával együtt nyújtandók be.

Budapesten, 1903. évi július hó 23-án.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Tulhalmozott raktár

miatt az összes férfi, női és gyermek nyári cipők, kincip-sandál-, hazi-, tennis-, torna- és sárcipők, melyen leszállított árban adtnak el. Ne mulassza el senki e kedves alkalmat, mert így olcsón nem juthat többé jó és tartós lábbelhez.

Férfi cipő:

- Sárga fűzős v. cingos 3.20, amerikai b. garibabőrbl ... **4.-**
- Borjú v. zergibőr sima cingos 3.-, betétes 2.20, fűzős ... **3.50**
- Borjúbőr angol bakancs 2.80, sárga bakancsból ... **4.20**
- Amerikai box fűzős v. cingos 4.-, gombos 4.50, félcipő 3.50
- Szalonski fűzős v. cingos 4.20, gombos 4.50, félcipő ... **3.80**
- Francia sverró fűzős v. cingos 4.50, gombos 3.-, félcipő 4.-
- Legújabb Derby-bakancs, amerikai box- v. lakkbőrbl ... **4.50**
- Szarvasbőr 4.50, keztü v. kutyabőrbl, fájós lábra ... **4.20**

Női cipő:

- Legújabb szürke szarvasbőr, fűzős 3.50, gombos ... **4.-**
- Zergé- v. borjúbőr fűzős v. cingos 3.-, gombos ... **3.40**
- Amerikai box fűzős v. cingos 3.80, gombos ... **4.-**
- Szalonski fűzős v. cingos 3.60, gombos ... **3.50**
- Francia sverró fűzős v. cingos 4.20, gombos ... **4.50**
- Sárga fűzős v. cingos 3.20, bakancsból 3.50, gombos ... **3.70**
- Sárga v. fekete fűzős v. cingos félcipő 2.40, szürke ... **2.80**
- Zergó v. lakk kivágott 1.50, keresztcsatos 2.-, szürke 2.00
- Gyermekcipő, szürke, lakkal 20-25, 1.40, 20-25 1.60, 20-24 1.90

Videki rendeléseket pontosan utánvétellel eszközölök. Nem megfelelő kicserélek. 10 forintot felül bérmentve. Legújabb árjegyzék ingyen.

Dóczi M.

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 10.

LOCHER-féle Antineon.
Törvényileg bejegyzett védjegy.

Ártalmatlan belső szer.

Hólyag- és húgycsőbántalmak

folyás, húgyvesztés, inger, duzzadás, hólyaggyulladás stb. jellemző. Orvosilag melegen ajánlott! Fájdalom nélkül! Gyorsan és ártalmatlanul hat! Munka megszakítása nélkül.

Dr. Lewis könyvben azeket írja: „Gonorrhoea csak bőséges gyógyítással bír, és minden káros hatás nélkül. **Mint legjobban és legegyszerűbben az Antineon nevű betegségek gyógyítására az Antineon**” vált be. A készítménynek használata kényelmes a hólyag által mindegy alkalmatlanság nélkül használható, miután a folyadék csak a hólyagban marad, és a **Gonorrhoea és hólyagbántalmak gyógyulása Locher-féle Antineon alkalmazásánál szokottan gyors befolyás, betegnek helyes gondozással néhány nap múlva egyszórással megszűnik.**

Dr. Sommer E. Thanyonban írja: „Antineon” a hólyagból fordít el, és hólyagbántalmak alkalmatlanok és az eredmény mindannyiszor teljesen kielégítő. Ugy látszik ezen új gyógyszer gyomor-bántalmaknál is győzőleg hatással van stb. stb.

A „Locher-féle Antineon” nem szokatlanítmény. Cégünk K. 4 80 gyógyszerárakban kapható. Iradalmi ingyen. Üsszítástól vissza minden jobban ajánlott szert és készletet tartoztatunk „Locher-féle Antineon”.

Utánzóktól óvakodjunk és figyeljünk **Locher A.** aláírására. Gyógyulni gyárunk **Locher Andrási gyógyszerár- raktárát** **laboratorium, Stuttgart.** — Forgalmazó:

Török József gyógyszerárta,
Király-utca 12. szám és Andrássy-ut 26. sz.

Férfi és Női

Nemi Betegségeket

ugyszínlén

Vér-, bőr- és idegbajokat, bujakkort (syphilis), valamint férfigyengeséget (impotencia) rendelő intézetében gyógyít bizos sikerrel a legrovidebb idő alatt, foglalkozásán kívül szabadon, 20 év óta szerzett orvosi tapasztalattal alap- és kiváló gyógyszerkészítési általános elismert szakorvos.

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Budapest, IV., Kigyó-utca 5. sz

Klotild-palota (I. emelet).

Rendel 9-11-g, este 7-8-g.

Levelekre díjmentesen válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.

E napokban hagyta el a sajtót: „Bizalmas Barát” című könyvecské, mely mindennemű férfi- és női nemi-bajokban kelte útmutatással szolgál. Kapható a szerzőnél: Dr. Kajdacs József. Ára csak 1 kor. Videki megrendelésre 20 fillérel drágábbak.